

การศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครูและผู้ปกครอง
ในเขตกรุงเทพมหานคร

นางสาวปราณี ไชยภักดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-2116-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF TEACHERS AND PARENTS IN PROMOTING
PRESCHOOLERS' FRIENDSHIPS IN BANGKOK METROPOLIS

MISS Pranee Chaiphakdee

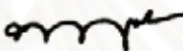

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Early Childhood Education
Department of Curriculum, Instruction, and Educational Technology
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2005
ISBN 974-14-2116-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครู
และผู้ปกครอง ในเขตกรุงเทพมหานคร
โดย   นางสาวปราณี ไชยภักดี
สาขาวิชา   การศึกษาปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์ ดร.ปัทมศิริ อีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์

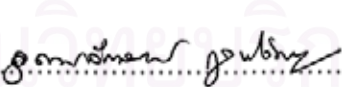
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.ปัทมศิริ อีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร)

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปราณี ไชยภักดี : การศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครูและ
ผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร. (A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF TEACHERS AND
PARENTS IN PROMOTING PRESCHOOLERS' FRIENDSHIPS IN BANGKOK METROPOLIS)
อ.ที่ปรึกษา : ดร.เป็ทศิริ ชีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์, 148 หน้า. ISBN 974-14-2116-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครู
และผู้ปกครองในเขตกรุงเทพ ในด้านการเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง ตัวอย่าง
ประชากร ประกอบด้วย ครูเด็กอนุบาล จำนวน 286 คน และผู้ปกครองเด็กอนุบาล จำนวน 392 คน ของโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ข้อมูลที่
เก็บรวบรวมได้วิเคราะห์โดย แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยมีดังนี้

ครูและผู้ปกครองส่งเสริมมิตรภาพให้แก่เด็กวัยอนุบาล ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเริ่ม
ความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง นอกจากนี้ ครูและผู้ปกครองส่งเสริมมิตรภาพ
ให้แก่เด็กวัยอนุบาล ครบทั้ง 2 บทบาท ได้แก่ การให้โอกาส และการสนับสนุน สรุปได้ดังนี้

- 1) ด้านการให้โอกาส: ครูและผู้ปกครองพบปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพให้แก่เด็กวัย
อนุบาล ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ ทั้ง 2 วิธี ได้แก่ 1. การจัดกิจกรรม และ 2. การจัดสภาพแวดล้อม
- 2) ด้านการสนับสนุน: ครูและผู้ปกครองพบปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพให้แก่เด็กวัย
อนุบาล ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 2.1) การเริ่มความสัมพันธ์ ครูและผู้ปกครองพบปัญหาการส่งเสริม
มิตรภาพให้แก่เด็ก วัยอนุบาล 5 วิธี ได้แก่ การให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ และ
การให้ความเข้าใจ การตอบสนองความต้องการ นอกจากนี้ผู้ปกครองพบปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพให้แก่เด็ก
วัยอนุบาลแตกต่างจากครู 1 วิธี ได้แก่ การเป็นแบบอย่าง 2.2) การคงความสัมพันธ์ที่ดี: ครูและผู้ปกครองพบ
ปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพให้แก่เด็กวัยอนุบาล 4 วิธี ได้แก่ การให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้
ความช่วยเหลือ และการให้ความเข้าใจ นอกจากนี้ ผู้ปกครองพบปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพให้แก่เด็กวัย
อนุบาลแตกต่างจากครู 2 วิธี ได้แก่ การตอบสนองความต้องการ และการเป็นแบบอย่าง 2.3) การลดความขัดแย้ง:
ครูและผู้ปกครองพบปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพให้แก่เด็กวัยอนุบาล 5 วิธี ได้แก่ การให้กำลังใจ การกระตุ้นความ
สนใจ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความเข้าใจ และการเป็นแบบอย่าง และครูพบปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพ
ให้แก่เด็กวัยอนุบาลแตกต่างจากผู้ปกครอง 1 วิธี ได้แก่ การตอบสนองความต้องการ

ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย
ปีการศึกษา 2548.

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4583726227 :MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

PROMOTING PRESCHOOLERS' FRIENDSHIPS/ TEACHERS/PARENTS

PRANEE CHAIPHAKDEE : A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF TEACHERS AND PARENTS IN PROMOTING PRESCHOOLERS' FRIENDSHIPS IN BANGKOK

METROPOLIS. THESIS ADVISOR : PATTAMASIRI TEERANURAK JARUCHAINIWAT, PH.D. 148 PP. ISBN 974-14-2116-8

The purpose of this research was to study of state and problems of teachers and parents in promoting preschoolers' friendships in Bangkok metropolis in making contact, maintaining positive relationships and negotiating conflict. The subjects were 286 preschool teachers and 392 preschool parents of preschool of school in Office of Bangkok Education Service Area 1, Department of Education Bangkok Metropolitan and Commission on Higher Education. The instruments used in this study were questionnaires, interviews and observation. Data was analysis by frequency, percentage and standard deviation. The findings were as follows:

The teachers and parents promoted preschoolers' friendships in all three factors which were making contact, maintaining positive relationships and negotiating conflict. Besides the teachers and parents promoted preschoolers' friendships in two roles which were opportunity and supporting.

1) Opportunity: The teachers and parents found the problems on promoting preschoolers' friendships in all three factors and all two methods which were organizing activities and organizing environment.

2) Supporting: The teachers and parents found the problems on promoting preschoolers' friendships in all three factors as follows. 2.1) Making contact: the teachers and parents found the problems on promoting preschoolers' friendships in five methods which were encouraging, motivating, supporting, understanding and responding to the needs. Besides, the parents found one different problem from the teachers which was the method of modeling. 2.2) Maintaining positive relationships: The teachers and parents found the problems on promoting preschoolers' friendships in four methods which were supporting, encouraging, motivating, supporting and understanding. Besides, the parents found two different problems from the teachers which were the method of responding to the needs and modeling. 2.3) Negotiating conflict: The teachers and parents found the problems on promoting preschoolers' friendships in five methods which were encouraging, motivating, supporting, understanding, and modeling. Besides, the teachers found one different problem from the teachers which was the method of responding to the needs.

Department Curriculum Instruction and Educational Technology

Field of study Early Childhood Education

Academic year 2005

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co- Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ อาจารย์ ดร.ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณา ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ และความอนุเคราะห์ในการวิจัยมาด้วยดีตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธ์ พูลพัฒน์ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่สละเวลาและให้ความกรุณา ให้คำแนะนำในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ในความกรุณาของท่านผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้บริหาร ครูประจำชั้นอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาล โรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดียิ่งในการเก็บข้อมูล

เนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ พี่ ๆ ทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมา ทำยนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และพี่สาว พี่ชาย ซึ่งได้ให้ความ ช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ รวมทั้งสนับสนุนด้านการเงินแก่ผู้วิจัย ด้วยดีเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1	
1	บทนำ.....1
2	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1
3	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....5
4	ขอบเขตของการวิจัย.....5
5	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....5
6	วิธีการดำเนินการวิจัย.....6
7	ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย.....7
2	
1	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....8
2	แนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล.....9
3	ความหมายของมิตรภาพ 9
4	มิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล.....10
5	ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล.....15
6	การสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล.....19
7	แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาล.....21
8	บทบาทของครู และผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพ.....23
9	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....29
3	
1	วิธีดำเนินการวิจัย.....31
2	การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....31
3	กรอบการศึกษาในการวิจัย.....31
4	ประชากรและตัวอย่างประชากร.....36
5	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....38
6	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....42
7	การวิเคราะห์ข้อมูล.....43

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
	ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	48
	ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของครู.....	52
	ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของผู้ปกครอง.....	55
	ผลการเปรียบเทียบค่ามัธยฐานเลขคณิต เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของ เด็กวัยอนุบาลของครู และผู้ปกครอง.....	59
	ผลการวิเคราะห์ปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของครู.....	62
	ผลการวิเคราะห์ปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของ ผู้ปกครอง.....	69
	ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของครูในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล.....	76
	ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก วัยอนุบาล.....	78
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
	สรุปผลการวิจัย.....	82
	อภิปรายผลการวิจัย.....	94
	ข้อเสนอแนะ.....	100
	รายการอ้างอิง.....	102
	ภาคผนวก.....	106
	ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	107
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	108
	ภาคผนวก ค รายชื่อโรงเรียน.....	141
	ภาคผนวก ง ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	142
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	148

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	กรอบการศึกษา เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง.....32
2	จำนวนโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร เขต 1.....38
3	จำนวนและค่าร้อยละของครู จำแนกตามสถานภาพ.....48
4	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามสถานภาพ.....50
5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก วัยอนุบาลของครู ด้านการเริ่มความสัมพันธ์.....52
6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก วัยอนุบาลของครู ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี.....53
7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก วัยอนุบาลของครู ด้านการลดความขัดแย้ง.....54
8	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก วัยอนุบาลของผู้ปกครอง ด้านการเริ่มความสัมพันธ์.....56
9	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก วัยอนุบาลของผู้ปกครอง ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี.....57
10	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก วัยอนุบาลของผู้ปกครอง ด้านการลดความขัดแย้ง.....58
11	เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เรื่องสภาพการส่งเสริม มิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของครูและผู้ปกครอง ด้านการเริ่มความสัมพันธ์.....59
12	เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เรื่องสภาพการส่งเสริม มิตรภาพของเด็กอนุบาลของครูและผู้ปกครอง ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี.....60
13	เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เรื่องสภาพการส่งเสริม มิตรภาพของเด็กอนุบาลของครูและผู้ปกครอง ด้านการลดความขัดแย้ง.....61

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กวัยอนุบาลเป็นวัยแห่งการเริ่มต้นของการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวและในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับมิตรภาพเพิ่มมากขึ้น เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544) กล่าวถึงมิตรภาพในวัยเด็กว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลต่อพัฒนาการ ในด้านต่าง ๆ และมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ในการเข้าสังคม ซึ่งจะช่วยให้เด็กลดระดับการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ลดความขัดแย้งต่าง ๆ นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กเรียนรู้กฎกติกา การช่วยเหลือเกื้อกูล การเสียสละ การให้อภัย และไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น เมื่อเด็กเกิดความขัดแย้ง และความขัดแย้งนั้นไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม จะส่งผลให้เกิดความรุนแรงได้ในที่สุด การมีมิตรภาพจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน

ปัจจุบันเด็กเริ่มใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหามากขึ้น เห็นได้จากการที่เด็กไม่รู้จักยอมขอม ไม่รู้จักการให้และการรับ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2545) ครูและผู้ปกครองจึงควรให้ความสำคัญกับการมีมิตรภาพของเด็กในวัยอนุบาล เนื่องจากการมีมิตรภาพกับผู้อื่นช่วยให้เด็ก ได้เรียนรู้บทบาทของตนเอง ได้พัฒนาบุคลิกภาพ รู้จักการวางตัวที่เหมาะสม และเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

Hurlock (1978) ได้ศึกษาพัฒนาการทางสังคมของเด็กอายุ 2-6 ขวบ เกี่ยวกับการเรียนรู้วิธีติดต่อกับบุคคลอื่น การปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น และการให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเล่นเป็นกลุ่ม พบว่าทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมของเด็กในช่วงวัยนี้ ได้แก่ การต่อต้าน การก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท การแข่งขัน การร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม การมีความเอื้อเฟื้อ การเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้มีความสำคัญต่อบุคลิกภาพและการสร้างความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม

Michael (2000) ศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับของกลุ่มเพื่อนและการปรับตัวเข้ากับสังคมในเด็กวัยอนุบาล จากการศึกษาพบว่าเด็กที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ดี ในวัยอนุบาล จะสามารถปรับตัวได้ดี เมื่อเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

Zhantz (1985) กล่าวว่ามิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลเป็นมิตรภาพที่เริ่มต้นจากการมี ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลแบบผิวเผิน พฤติกรรมที่แสดงออกส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะรูปธรรม ได้แก่ การเล่นด้วยกัน และการแบ่งปันสิ่งของแก่กัน และจะพัฒนาไปสู่ความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะนามธรรมที่เกี่ยวกับความรู้สึก มิตรภาพระหว่างเพื่อนของเด็กวัยอนุบาลจะพัฒนาจากลักษณะ ของความสัมพันธ์แบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลางคือ เพื่อนมีหน้าที่ตอบสนองความต้องการของตนเพียง ฝ่ายเดียว มิตรภาพเริ่มต้นด้วยการเล่นด้วยกันและสิ้นสุดลงเมื่อเด็กเลิกเล่น

Lindsey (2002) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลและการยอมรับในกลุ่มเพื่อน : กับความสามารถในการเข้าสังคมในเด็กอายุ 3- 6 ปี พบว่าการเรียนรู้เกี่ยวกับมิตรภาพระหว่างกลุ่มเพื่อน เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาด้านสังคมของเด็กวัยอนุบาล และจะเป็นผลสืบเนื่องต่อไปจนถึงในระดับ ชั้นประถมศึกษา

ฉันทนา ภาคบงกช (2547) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ พัฒนาการทางสังคมของเด็กกับเพื่อน นั้นมีผลสืบเนื่องมาจาก การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็กอย่างสม่ำเสมอต้นเสมอปลาย และเพียงพอ จะทำให้เด็กพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจในบุคคลอื่น แต่ในทางตรงกันข้าม หากเด็กขาดความรักและความอบอุ่นยากที่จะไว้วางใจผู้ใด และขาดความเป็น ตัวของตัวเองและ ยากที่จะพัฒนา ความคิดริเริ่มในวัย 4- 6 ขวบ และด้านอื่น ๆ ในวัยต่อมา เด็กจะมี คุณลักษณะที่ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับความรักความอบอุ่นที่ได้รับในวัยต้นของชีวิตก่อนที่จะจากบ้านมาสู่ โรงเรียน ซึ่งความสามารถในการปรับตัวเข้ากับเพื่อนของเด็กขึ้นอยู่กับการพัฒนาทางสังคม ที่เริ่มต้นมา จากบ้านด้วยเช่นกัน และสัมพันธ์ภาพของเด็กกับเพื่อนที่เกิดขึ้นในเด็กวัยอนุบาลมีผลต่อเด็กในวัยรุ่น เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ห่างเหินระหว่างเด็กกับ ผู้ใหญ่ย่อมเริ่มต้นมาตั้งแต่ช่วงปีแรก หากปล่อยให้จนถึง วัยรุ่นย่อมห่างเหินจากพ่อแม่มากกว่าเด็กวัยรุ่นทั่วไป จึงทำให้เด็กให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่า ดังนั้น เด็กที่ขาดความรักความอบอุ่นจากทางบ้านจึงมีแนวโน้มที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อสังคมมากในอนาคต

Stein (1993) กล่าวถึงองค์ประกอบของมิตรภาพไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. การเริ่มความสัมพันธ์ (Making Contact) หมายถึง การแสดงออกด้วยวาจาหรือ ทำทางเมื่อต้องการทำความรู้จักกับผู้อื่น ซึ่งในการเริ่มความสัมพันธ์นั้นอาจมีสิ่งดึงดูดมาจากลักษณะ ภายนอก ได้แก่ ชื่อ เพศ หน้าตา เชื้อชาติ และอายุ องค์ประกอบในการเริ่มความสัมพันธ์กับผู้อื่น มีดังนี้ การทักทายด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส การแนะนำชื่อ การสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับตนเองหรือสถานที่ต่าง ๆ ทำให้เกิดการโต้ตอบระหว่างกันและกัน และรวมถึงการชักชวนเพื่อนเล่น หรือทำกิจกรรมด้วยกันเป็นต้น ถ้าเด็กได้รับการปฏิสัมพันธ์ในชั้นการเริ่มความสัมพันธ์ในทางบวกจะทำให้เด็กเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน

แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กไม่ได้รับการเป็นมิตรจะทำให้เด็กมีแนวโน้มแยกตัวออกมาและ จะไม่เป็นมิตรต่อกัน และจะนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว

2. การคงความสัมพันธ์ที่ดี (Maintaining Positive Relationships) หมายถึง การรักษาความสัมพันธ์ที่ได้เริ่มไว้ให้คงอยู่ มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน ความผูกพันกัน เมื่อเด็กเริ่มมีความสัมพันธ์ต่อกันแล้ว จึงมีความจำเป็นที่เด็กต้องรู้จักการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นให้คงอยู่ตลอดไป พบว่าเด็กที่เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน ๆ จะมีลักษณะที่อ่อนโยน ใจดี ไม่เครียด สนุกสนานว่าเรา แต่ในทางตรงกันข้ามหากเด็กเป็นคนก้าวร้าว ไม่มีเหตุผล ชอบโอ้อวด จะทำให้เด็กไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อน องค์ประกอบที่ทำให้เด็กสามารถคงความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ได้แก่การให้ความร่วมมือ การให้การยอมรับ การให้ความรัก การมีอารมณ์ความรู้สึกร่วมกัน การให้การช่วยเหลือและการแนะนำ และการยกย่องชมเชยเพื่อน ถ้าเด็ก ๆ ได้ใช้กระบวนการเหล่านี้ต่อผู้อื่นเด็ก ๆ จะได้รับการตอบรับที่ดีจากเพื่อน

3. การลดความขัดแย้ง (Negotiating Conflict) หมายถึง การจัดการกับปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ความรุนแรงลดลง ซึ่งในการอยู่ร่วมกันพบว่าเด็กมักจะเกิดความขัดแย้งได้ตลอดเวลาในขณะที่ทำกิจกรรม และในขณะที่กำลังเล่นด้วยกัน ดังนั้นวิธีการลดความขัดแย้งของเด็กในวัยนี้ สามารถทำได้โดยการอธิบายหรือบอกความรู้สึกของตนเอง บอกความต้องการสิทธิของตนเองให้เพื่อนรับรู้ รับฟัง และในขณะที่เดียวกันก็ต้องเข้าใจสิทธิและความต้องการของผู้อื่นด้วย การแนะนำวิธีการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรงก็เป็นอีกวิธีหนึ่ง การมีจุดยืนที่จะต่อต้านคำสั่งหรือสิ่งที่ไม่ดีไม่มีเหตุผล การยอมรับข้อโต้แย้งที่มีเหตุผล และการรู้จักใช้วิธีการประนีประนอมในการแก้ปัญหาเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นเพื่อไม่ให้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นนำไปสู่การใช้ความรุนแรงต่อกัน

ดังนั้นครูและผู้ปกครองควรหันมาให้ความสำคัญ ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กตั้งแต่วัยอนุบาล เพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานการพัฒนาตนเองของเด็ก ในการเข้าสังคมและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ต่อไป ในอนาคต Stein (1993) ได้เสนอแนะวิธีการส่งเสริมมิตรภาพ ในการทำกิจกรรมของเด็ก ว่าผู้ใหญ่ควรจัดเตรียมหรือเปิดโอกาสให้เด็ก มีช่วงเวลาที่อยู่กับเพื่อนอย่างอิสระ การจับคู่เด็กที่กล้าแสดงออกกับเด็กที่ขี้อายจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ใหญ่ควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังในการส่งเสริมมิตรภาพ ซึ่งอาจใช้วิธีจัดให้เด็กที่มีลักษณะคล้ายกันอยู่กลุ่มเดียวกัน จัดกิจกรรมให้เด็กได้รู้จักชื่อของเพื่อนแต่ละคนที่เด็กต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง เน้นให้เด็กเห็นความสำคัญของการเริ่มต้น ความเป็นมิตร ตระหนักถึงความสำคัญของเพื่อน ส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ส่งเสริมให้เด็กมีความอดทนกับความผิดหวังเสียใจ ช่วยเหลือเด็กในการพัฒนาทักษะในการสนทนา และการสนทนากับเด็กควรเน้นเรื่องราวที่เกี่ยวกับมิตรภาพ

ปัจจุบันพบครูและผู้ปกครองยังให้ความสำคัญถึงการส่งเสริมมิตรภาพ ในเด็กวัยอนุบาลไม่มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากครูและผู้ปกครองให้ความสนใจในเรื่องของการพัฒนาด้านสติปัญญาที่มุ่งเน้นวิชาการ ให้เด็กอ่านออกเขียนได้ ประกอบกับสภาพของกรุงเทพมหานครเป็นเมืองใหญ่ มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมเทคโนโลยี และการศึกษา ทำให้ระดับการแข่งขันในด้านต่าง ๆ จึงมีสูงครูและผู้ปกครองจึงมุ่งเตรียมเด็กให้พร้อมกับการแข่งขัน ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เด็กเป็นคนเรียนเก่ง ทำให้เด็กไม่ค่อยมีเวลาได้เล่นอย่างอิสระ และผู้ปกครองมักจะมองเห็นการเล่นของลูกเป็นเรื่องไร้สาระทั้ง ๆ ที่การเล่นเป็นการเริ่มต้นความสัมพันธ์กับผู้อื่น จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2537) กล่าวเพิ่มเติมว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้ค่านิยมทางด้านวัตถุและการแก่งแย่งแข่งขันได้รับการปลูกฝังในเด็กรุ่นใหม่ นับว่าเป็นค่านิยมที่ทำให้พัฒนาการทางสังคมของเด็กเสื่อมลง อาจก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงต่อสังคมในอนาคต ซึ่งในการเข้าสังคมและ การมีปฏิสัมพันธ์ของเด็กนั้นมีผลทางด้านสติปัญญา หากเด็กมีความสามารถในการผูกมิตรกับเพื่อนได้ดีหรือเป็นที่รักของเพื่อน ๆ สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนได้ จะทำให้พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ภาษา และโดยเฉพาะทางด้านสังคมของเด็ก ก็จะพัฒนาตามไปด้วย นอกจากนี้เมื่อครูหรือผู้ปกครองพบปัญหา เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ หรือ ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการเล่นด้วยกันของเด็ก ครูและผู้ปกครองมักจะไม่ค่อยสนใจที่จะแก้ไขปัญหายอย่างจริงจัง กลับปล่อยให้เด็กมีพฤติกรรมเหล่านั้นต่อไป ซึ่งปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่สามารถเข้ากับเพื่อนได้ของเด็กในช่วงวัยอนุบาล หากปล่อยไว้โดยไม่ได้รับการแก้ไขอาจจะทำให้เด็กกลายเป็นผู้ใหญ่ที่สร้างปัญหาให้กับครอบครัวและสังคมต่อไป

จากสภาพปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจ ที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครูและผู้ปกครอง ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อครูและผู้ปกครอง ในการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลได้ถูกวิธี ซึ่งจะทำให้เด็กสามารถ ปรับตัวเข้ากับสังคมและ สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข นอกจากนี้ผลการวิจัยที่ได้ยังใช้เป็นแนวทางสำหรับครูในการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ในการพัฒนาเด็กให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครูและผู้ปกครอง ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและผู้ปกครองของเด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษา ชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

สังกัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครองในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ในด้านการเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพ หมายถึง สถานการณ์ สภาพแวดล้อม บทบาทและวิธีการ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง

ปัญหา หมายถึง สภาพที่ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครู และผู้ปกครอง ในด้านการเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง

การส่งเสริมมิตรภาพ หมายถึง การพัฒนา สนับสนุนเด็กวัยอนุบาล ให้มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ในด้านการเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง

การเริ่มความสัมพันธ์ หมายถึง สถานการณ์การส่งเสริมมิตรภาพ และบทบาทของครู และผู้ปกครองในการพัฒนาความสัมพันธ์เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเริ่มความสัมพันธ์กับผู้อื่น

การคงความสัมพันธ์ที่ดี หมายถึง สถานการณ์การส่งเสริมมิตรภาพ และบทบาทของครูและผู้ปกครองในการรักษามิตรภาพที่เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์กับผู้อื่นให้คงอยู่ตลอดไป

การลดความขัดแย้ง หมายถึง สถานการณ์การส่งเสริมมิตรภาพ และบทบาทของครูและผู้ปกครองในการจัดการกับปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในการทำกิจกรรมร่วมกันของเด็ก เพื่อให้ความรุนแรงลดลง

บทบาท หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของครู และผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ในการพัฒนา และสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับมิตรภาพ ในด้านการเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง แต่ละองค์ประกอบ ประกอบด้วย 2 บทบาท ได้แก่ การให้โอกาส และการสนับสนุน

การให้โอกาส หมายถึง การจัดเตรียมกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับมิตรภาพ โดยใช้วิธีการจัดกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ในด้านการเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง

การสนับสนุน หมายถึง การส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับมิตรภาพ โดยใช้วิธีการให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความเข้าใจ การตอบสนองความต้องการ และการเป็นแบบอย่าง เพื่อส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลในด้านการเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง

เด็กวัยอนุบาล หมายถึง เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2547 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ครู หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนและเป็นครูประจำชั้นระดับอนุบาลปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2547 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่ที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2547 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาล

2. กำหนดประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูและผู้ปกครองเด็กวัยอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

3.1 แบบสอบถามครูและ ผู้ปกครองเด็กวัยอนุบาล เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

3.2 แบบสัมภาษณ์ครู และผู้ปกครองเด็กวัยอนุบาล เรื่องปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

3.3 แบบสังเกตครู และผู้ปกครองเด็กวัยอนุบาล เรื่องพฤติกรรมการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง พิจารณาแก้ไขด้านความครอบคลุมเนื้อหาและภาษาที่ใช้

5. แก้ไขปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้และตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ และจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

7. วิเคราะห์ข้อมูล โดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

8. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1. ได้แนวทางสำหรับครู ในการนำวิธีการส่งเสริมมิตรภาพ ไปใช้ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนการสอนให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ได้แนวทางสำหรับครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพให้แก่เด็กวัยอนุบาล เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครูและ
ผู้ปกครอง ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อ
ดังต่อไปนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล
  - 1.1 ความหมายของมิตรภาพและมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล
  - 1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล
  - 1.3 การสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล
2. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาล
  - 2.1 ความหมายของการส่งเสริมมิตรภาพ
  - 2.2 บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

ความหมายของมิตรภาพ

ความหมายของมิตรภาพ จากการศึกษาค้นคว้า จากหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

มิตรภาพ หมายถึง ความรู้สึกเป็นมิตรต่อกัน ระหว่างบุคคล 2 คนหรือมากกว่า 2 คนขึ้นไป (Webster' s Ninth New Collegiate Dictionary ,1989)

มิตรภาพ คือ การช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างบุคคล (Gamer,1977)

มิตรภาพเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่มีปฏิสัมพันธ์กันในช่วงเวลาหนึ่ง (Selman, 1980)

มิตรภาพ คือ ความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลมากกว่า 2 คนขึ้นไป (Shantz,1983)

มิตรภาพ คือ ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างคน 2 คน ที่มีความสนิทสนมและไว้วางใจต่อกัน (Smith & Cowie,1988)

มิตรภาพ หมายถึง ความลึกซึ้ง ความไว้วางใจ การสนับสนุน การติดต่อ ความซื่อสัตย์จงรักภักดี ความเข้าใจ ความรู้สึกมีอารมณ์ร่วมและความใกล้ชิดสนิทสนมคุ้นเคย (Stevens, 2004)

Vandell & Miller (1980) กล่าวว่ามิตรภาพสำหรับเด็กเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อันประกอบด้วยลักษณะสำคัญคือการเล่นด้วยกัน การแบ่งปัน การแสดงความรู้สึกต่อกันในทางบวก การพยายามที่จะอยู่ใกล้ชิดกัน และชอบปฏิสัมพันธ์กันเป็นพิเศษ

Cline (2003) ได้กล่าวว่ามิตรภาพทำให้เด็กรู้จัก การเปรียบเทียบและทำให้เข้าใจในตัวเพื่อน พวกเขาสามารถพูดคุยเกี่ยวกับความลับ เรื่องสนุกสนาน ปัญหาต่าง ๆ และการวางแผนสำหรับอนาคต

สรุปได้ว่ามิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลหมายถึง ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันระหว่างบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งแสดงความรู้สึกต่อกันในทางบวก โดยมีลักษณะสำคัญคือ การเล่นด้วยกัน การช่วยเหลือแบ่งปัน การพยายามที่จะอยู่ใกล้ชิดและการไว้วางใจต่อกัน

มิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

เด็กไม่สามารถมีเพื่อนได้โดยอัตโนมัติ แต่เด็ก ๆ จะมีเพื่อนได้ด้วยการเรียนรู้จากการสังเกตผู้อื่น ฝึกปฏิบัติจากการเข้าสังคมที่หลากหลาย และเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง การมีเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของเด็ก ช่วยให้เด็กได้พัฒนาในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญาและภาษาของเด็กก็พัฒนาขึ้นได้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยการผ่านการพูดคุย หรือการเล่นด้วยกัน (Dodge, 1983)

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2537) กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ในช่วงปฐมวัยเด็กจะเริ่มสังคมกับโลกภายนอกมากขึ้น จากประสบการณ์ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่างพ่อแม่และพี่น้อง รวมทั้งการถ่ายทอดค่านิยมทางสังคม (Socialization) เด็กจะพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองและความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม โดยที่เด็กสามารถใช้ภาษาในการติดต่อและสื่อความหมายกับผู้อื่นได้ดีขึ้น เริ่มรู้จักคบเพื่อนวัยเดียวกัน มีอายุ ความต้องการ ความสนใจ และความสามารถใกล้เคียงกัน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน สามารถสังเกตพฤติกรรมทางสังคมเด่น ๆ ของเด็กได้หลายลักษณะ ได้แก่ การเล่น การคบเพื่อน ความมีน้ำใจ ความร่วมมือ และความก้าวร้าว

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กเริ่มต้นจากการปฏิสัมพันธ์แรกเริ่มระหว่างทารกกับแม่ด้วยสายใยความผูกพัน (Attachment Bonding) ซึ่งจะพัฒนาความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดโดยอาศัยแม่ มาสู่การแยกจากแม่เป็นตัวของตัวเองและสามารถพึ่งตนเอง อันนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นรอบข้างและเรียนรู้บทบาทของตนเองในสังคม แบบแผนพัฒนาการด้านสังคมของเด็กทุกคนจะคล้ายคลึงกัน แต่อัตราการเปลี่ยนแปลงอาจแตกต่างกัน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคลตามวัยของเด็ก แบ่งตามช่วงอายุดังนี้

1. ช่วงอายุ 1 – 3 ปี

ทิสนา เขมมณี และคณะ (2535) กล่าวว่าเด็กอายุ 3 ปี เริ่มเล่นกับเด็กอื่น และยอมแบ่งของเล่นให้กับเพื่อน สามารถรอคอย และรู้จักการแสดงความรักใคร่น้อย ๆ ที่เล็กกว่าสามารถช่วยเหลือทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2537) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า เด็กในช่วงนี้จะเล่นคนเดียว ข้าง ๆ เพื่อน เล่นสำรวจตรวจค้นสิ่งของ เริ่มสนใจเพื่อนวัยเดียวกัน รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือตนเองและครอบครัว ไม่เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ไม่รู้จักการรอคอย ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทะเลาะแย่งของเล่น เกเรเมื่อไม่ได้สิ่งที่ต้องการ

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545) กล่าวว่าเด็กในวัยนี้ว่าเริ่มแสวงหาเพื่อนร่วมวัย แต่การคบเพื่อนไม่ราบรื่นนัก เนื่องจากยังต้องการให้ผู้อื่นสนใจตนเองมากกว่าตนเองสนใจผู้อื่น ไม่มีประสบการณ์ทางสังคม ไม่รู้จักขอมขอม ไม่รู้จักการให้และการรับ เด็กจึงมักทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อย ๆ

Hurlock (1978) เห็นว่าเด็กอายุ 3 ปี เป็นวัยที่เริ่มเรียนรู้การเข้าสังคม และวิธีการการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นนอกบ้านโดยเฉพาะเด็กในกลุ่มเดียวกัน (Pregang Age) ระยะเวลาพัฒนาการทางสังคมจะเพิ่มขึ้น เด็กที่เข้าโรงเรียนจะเริ่มมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน (Peer Group) และมีการปรับตัวทางสังคมดีกว่าเด็กที่ไม่ได้เข้าโรงเรียน เนื่องจากมีโอกาสทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับเพื่อน ๆ ทำให้เด็กมีสัมพันธภาพกับผู้ใหญ่และเด็กคนอื่น

2. ช่วงอายุ 3-6 ปี

ทิสนา เขมมณี และคณะ (2535) ได้พูดถึงพฤติกรรมเด็กอายุ 4 ปี ว่าชอบเล่นกับเด็กอื่น แต่พฤติกรรมไม่คงที่บางครั้งเล่นร่วมมือดี บางครั้งก้าวร้าวรังแกเพื่อน แสดงกิริยาโกรธเมื่อถูกขัดใจ สนใจกิจกรรมของผู้ใหญ่และอยากจะทำด้วย และเด็กอายุ 5-6 ปี เล่นร่วมมือกับเพื่อนได้ดี เข้าใจกฎเกณฑ์ และกติกาของการเล่น สนใจที่จะรู้จักอายุ ชื่อ ของผู้ใหญ่และเด็กอื่น สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในบ้าน สามารถทำงานบ้านง่าย ๆ ด้วยความตั้งใจ เริ่มแสดงกิริยาอาการชัดเจน ไม่พอใจ

หรรษา นิลวิเชียร (2535) กล่าวว่าเด็กวัย 5-6 ปี เริ่มเข้าสังคม มีการสร้างมิตรภาพ รู้จักการรวมกลุ่มย่อย เด็กวัยนี้ ปกติแล้วจะให้ความร่วมมือ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เล่นแบบรวมกลุ่มทั้งสองเพศ ชอบสร้างกฎเกณฑ์ และเปลี่ยนกฎบ่อย ๆ ชอบเล่นเกมและต้องการชนะ มีการเปลี่ยนกฎเพื่อให้ตนเองชนะ บางครั้งไม่สามารถแยกถูก ผิดได้ เมื่อทำผิดมักจะโทษคนข้างเคียงหรือคนอื่น

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2537) เด็กอายุ 4-5 ปี เล่นร่วมกับเพื่อนเพศเดียวกัน เล่นเลียนแบบบทบาทสมมติ เลือคบเพื่อนบางคนที่ถูกใจ รู้จักแบ่งปัน เริ่มเป็นผู้ช่วยที่ดีรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น ได้รู้จักรอคอย สนใจรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น แสดงออกรุนแรง เปิดเผยทางกาย และเด็กอายุ 5-6 ปี เล่นรวมกลุ่มกับเพื่อน เล่นเกมมีข้อตกลงหรือกติกา คบเพื่อนมากขึ้นกลุ่มใหญ่ขึ้น บอกชื่อเพื่อนสนิทได้ รู้จักเป็นผู้ให้และผู้รับที่ดี กระตือรือร้นช่วยเหลือผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักรอคอย มีความเห็นคล้อยตามผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี รู้จักควบคุมอารมณ์ได้เหมาะสมกับเหตุการณ์

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545) กล่าวถึงการคบเพื่อนของเด็กอายุ 5-6 ปี ว่าเด็กจะคบเพื่อนที่มีลักษณะรวมกลุ่มแท้จริง (pre-gang age) แต่เด็กมีกลุ่มเล็ก ๆ ที่ไม่ยั่งยืน เมื่อมีกลุ่มก็จะมีผู้นำที่มีอายุมากกว่าและฉลาดกว่าเพื่อน ๆ ในกลุ่ม แต่ตำแหน่งผู้นำเปลี่ยนบ่อยตามความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่ม เด็กบางคน เพื่อนไม่ชอบให้เข้ากลุ่มสาเหตุมาจาก ข้างฟ้อง งอแง ชอบรังแกเพื่อน เด็กที่เพื่อนชอบมักเป็นเด็กที่ตามใจเพื่อน มีน้ำใจ

Hurlock (1978) มีความเห็นว่าความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนของเด็กอายุ 3-4 ปี เริ่มมีการเล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่ม มีจำนวนมากขึ้นตามอายุ คู่กันขณะเล่น เลิกเล่นกับเพื่อนที่ชอบ เริ่มแสดงความเป็นมิตรกับบุคคลอื่น ลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กชายสามารถสร้างมิตรภาพได้มากพอ ๆ กับการสร้างความขัดแย้ง พฤติกรรมที่พบมากที่สุดคือการมองดูซึ่งกันและกัน การพูดคุยกัน และการให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน สัมพันธภาพกับผู้ใหญ่ เด็กเริ่มต่อต้านผู้ใหญ่ เนื่องจากต้องการความเป็นอิสระ ความเป็นมิตร และความสนใจจากผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ต้องส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาทัศนคติที่ดีทางสังคม มิตรภาพในการร่วมมือ และไม่ตามใจเด็กจนเกินไป

Gesell (1946) กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับพัฒนาการการมีความสัมพันธ์ของเด็ก 4-6 ปี ไว้ดังนี้

เด็กอายุ 4 ปี เป็นวัยที่ต้องการเพื่อนเล่นมาก เด็กชอบเล่นเป็นกลุ่ม 2-3 คน และบางครั้งชอบเล่นอิสระ มีการเล่นสมมุติ การเลียนแบบ มีจินตนาการสูง มีความคิดสร้างสรรค์ในการเล่น สนใจเพื่อนวัยเดียวกันมากกว่าวัยผู้ใหญ่ เด็กชายจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวชอบใช้กำลัง เด็กหญิงจะใช้ภาษาเด็กชอบทำท่าย โอ้อวด พูดจาเกินความจริง ดื้อซุกซนไม่ชอบอยู่หนึ่ง ชอบพ้อ อ่างหลักฐาน ชอบซักถาม มีเหตุผลของตนเอง บ้างครั้งพูดไม่มีสาระ ทะเลาะกับเพื่อนบ่อยที่สุดแต่กลับมาเป็นเพื่อนกันได้เหมือนเดิม ชอบกีดกันเพื่อน ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ ดูแลเด็กอายุน้อยกว่าหรือเด็กช้ออายุได้ ส่วนใหญ่มีเพื่อนสนิทเป็นเพศเดียวกัน มีความต้องการเป็นเจ้าของสิ่งต่าง ๆ รู้จักทักทายครู

เด็กอายุ 5 ปี ต้องการเพื่อนเล่นมากขึ้น ชอบเล่นเป็นกลุ่ม 2-5 คน มีเพื่อนคู่หูหรือเพื่อนสนิท มีโลกสมมุติของตนเอง ชอบแต่งตัวเพื่อเป็นการส่งเสริมความนึกคิดในการเล่นสมมุติ การเลียนแบบ ชอบเล่นเรื่องราวเกี่ยวกับบ้านและสัตว์เลี้ยง มีการเล่นในลักษณะริเริ่มสร้างสรรค์อย่างเด่นชัด เล่นกับเด็กนอกบ้านมากขึ้นและมีความสัมพันธ์กันดีกว่าภายในบ้าน ชอบทำตัวเป็นผู้นำ เป็นนาย บางครั้งเกรง ร้องไห้ง่าย เริ่มสนใจการแข่งขัน อาจยอมเปลี่ยนแปลงวิธีเล่นตามความต้องการของกลุ่มได้ บ้างในบางครั้ง ไม่วิตกกังวลเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลอื่น ต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่บ้างในบางครั้ง ทะเลาะกับเพื่อนและดื้อรั้นน้อยลง ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ดีขึ้น มีความรู้สึกละเอียดต่อความเสียหายชื่อเสียง สามารถทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจได้ แม้จะใช้เวลานาน มีความอยากรู้อยากเห็น และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ชอบการทัศนอาจร ชอบไลดเอน คิดก่อนพูด คำพูดมีความหมายมากขึ้น บรรยายด้วยประโยคยาว ๆ ได้ ชอบครูและมีความสัมพันธ์กับครูอย่างจริงจัง และพึงพอใจ เชื่อฟังครู อาจอ้างคำพูดของครูเพื่อความมีอำนาจของตนเอง ต้องการการเอาใจใส่ ความสนใจ จากครูอย่างใกล้ชิด เข้าใกล้ชิดครูเพื่อให้ครูรักและพึงพอใจ

เด็กอายุ 6 ปี เล่นกับเพื่อนได้ดี สนใจที่จะคบเพื่อน ชอบช่วยเหลือเพื่อน มีพฤติกรรมก้าวร้าวสูง ชอบทำตัวเป็นคนสำคัญ เป็นผู้นำ เล่นกับเพื่อนได้ไม่นาน อาจทะเลาะกัน ตีกัน ไม่ยอมกัน และ

หาพวกสนับสนุนตนเอง ต้องการเอาชนะ ถึงแม้ว่าบางครั้งจะต้องโง่ง เนื่องจากไม่ยอมแพ้ และคิดว่าเพื่อนเล่นโง่ง บางครั้งรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง รู้จักความดี ความชั่ว เริ่มทำกิจกรรมสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น รู้จักทำตามคำสั่งและกฎเกณฑ์และรับผิดชอบมากขึ้น ชอบถาม ทำไม อะไร ที่ไหน อย่างไร และความหมายของสิ่งต่าง ๆ มีความอยากรู้อยากเห็นเพิ่มขึ้น ชอบทดลอง สืบค้น ค้นหา ชอบทำตามความต้องการของคุณ ต้องการคำชม ความสนใจ และความช่วยเหลือจากครู ชอบคุยกับครู นำของมาฝากครู แต่ไม่ชอบให้ครูหัวเราะเยาะตน

Selman (1993) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมิตรภาพโดยมีแนวคิดพื้นฐานว่าความขัดแย้งเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้บุคคลมีการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งได้ Selman ได้สร้างเรื่องราวเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนขึ้นมาจำนวน 2 ชุด ชุดหนึ่งใช้ศึกษากับเด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี ส่วนชุดที่สองใช้ศึกษากับเด็กอายุตั้งแต่ 11 ปีจนถึงวัยรุ่นผู้ใหญ่ มีรายละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์ที่สมมติทั้ง 2 ชุด มีลักษณะเหมือนกัน คือ ตัวละครเด่นในเรื่องจะต้องประสบกับความยุ่งยากในการตัดสินใจเลือก ระหว่างการไปเที่ยวในสถานที่ที่ตนอยากไปกับเพื่อนใหม่ที่เพิ่งรู้จักกัน กับการไปตามนัดกับเพื่อนสนิทที่คบกันมานานแล้ว Selman ได้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างหลาย ๆ กลุ่มอายุ ตั้งแต่ อายุ 3-33 ปี โดยให้กลุ่มตัวอย่างฟังหรืออ่านเรื่องราว แล้วทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยใช้คำถามปลายเปิด ประเด็นหลักที่เกี่ยวกับมิตรภาพ ได้แก่ การสร้างมิตรภาพ ความใกล้ชิดสนิทสนม ความไว้วางใจ ความอิจฉา การแก้ไขความขัดแย้งที่มีต่อกัน และการสิ้นสุดมิตรภาพ จากการทดลองพบว่ามิตรภาพจะเปลี่ยนแปลงไปตามระดับอายุอย่างเป็นลำดับขั้นตายตัวซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ขั้น ดังนี้

มิตรภาพขั้นที่ 0 มิตรภาพแบบเพื่อนเล่นชั่วคราวชั่วครว (Momentary Playmates) เกิดขึ้นในช่วงอายุ 3-7 ปี ในขั้นนี้เด็กเข้าใจว่าทุกคนที่มาเล่นกับตนเป็นเพื่อนกันหมด มิตรภาพระหว่างเพื่อนสิ้นสุดเมื่อเลิกเล่นด้วยกัน ดังนั้นความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กในขั้นนี้จึงเป็นแบบชั่วคราวและสะท้อนให้เห็นว่ามิตรภาพของเด็กในวัยนี้เน้นการมีความใกล้ชิดกันทางด้านร่างกายเป็นหลัก เด็กจะเข้าใจว่าเพื่อนของตนนั้นจะต้องมีลักษณะทางร่างกายคล้ายคลึงกับตน หรือมีคุณลักษณะเด่นทางกายบางอย่าง ได้แก่ สวย หน้าตาดี เล่นกีฬาเก่ง เป็นต้น เด็กในขั้นนี้จึงมีความสามารถในการมีบทบาททางสังคมในระดับ 0 หมายถึง เด็กยังไม่สามารถแยกความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการแสดงออกภายนอก กับความคิดและความรู้สึกที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคลได้ ดังนั้นเด็กจึงมีความเข้าใจว่าคนที่กระทำดีต่อเขาคือเพื่อนของเขา ส่วนคนที่กระทำไม่ดีต่อเขาก็ไม่ใช่เพื่อน และเด็กจะไม่คำนึงหรือไม่ได้สนใจ ถึงสิ่งที่อยู่เบื้องหลังของการกระทำหรือการที่คนอื่นแสดงออกต่อเขา

มิตรภาพขั้นที่ 1 มิตรภาพแบบการช่วยเหลือเพียงฝ่ายเดียว (One – Way Assistance) เกิดขึ้นในช่วงอายุ 4-9 ปี เด็กจะพัฒนาความสามารถในการมีบทบาททางสังคมอยู่ในระดับที่ 1 ซึ่งสามารถ

รับรู้ถึงแรงจูงใจ ความคิด ตลอดจนความรู้สึก จะมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลด้วย นอกจากนี้ผู้อื่นก็ยังสามารถรับรู้ความคิด และความรู้สึกแตกต่างไปจากตนได้ สำหรับมิตรภาพของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของเพื่อนว่าจะปรับตัวให้เข้ากับความสนใจของเด็กหรือกระทำในสิ่งที่เด็กต้องการได้มากน้อยเพียงใด ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจึงเป็นแบบทางเดียวกล่าวคือ เน้นการบรรลุซึ่งความต้องการ และความสนใจของเด็กเพียงฝ่ายเดียว

มิตรภาพขั้นที่ 2 มิตรภาพแบบการร่วมมือด้วยกันทั้งสองฝ่าย (Two-Way, Fair-Weather Cooperation) เกิดขึ้นในช่วงอายุ 6-12 ปี เด็กสามารถอ่านความคิดและความรู้สึกของบุคคลอื่นได้และตระหนักได้ว่าผู้อื่นก็สามารถล่วงรู้ถึงความคิด และความรู้สึกที่อยู่ภายในของตนเองได้เช่นเดียวกัน เด็กในขั้นนี้เข้าใจว่ามิตรภาพระหว่างเพื่อนจะต้องมีการปรับสิ่งที่ชอบ และไม่ชอบของทั้งสองฝ่ายเข้าหากัน แทนที่จะเป็นการปรับความชอบและไม่ชอบของเพื่อนเพื่อให้เข้ากับความต้องการของตนเพียงฝ่ายเดียว และเข้าใจด้วยว่าเพื่อนที่ดีนั้นต้องเปิดเผยความคิดความรู้สึกที่แท้จริงออกมา มากกว่าการเสแสร้งแสดงความรู้สึกต่อกัน ลักษณะเด่นเกี่ยวกับมิตรภาพอีกประการหนึ่งของเด็กในวัยนี้คือ ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนนั้นจะสิ้นสุดลงง่ายเมื่อเกิดความขัดแย้งกัน แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ที่ดีแบบเดิมก็สามารถจะก่อตัวขึ้นใหม่ได้อีกเมื่อความขัดแย้งนั้นถูกลืมไป

มิตรภาพขั้นที่ 3 มิตรภาพ คือความใกล้ชิดสนิทสนมและการเปิดเผยซึ่งกันและกัน (Intimate, Mutually Shared Relationships) อยู่ในช่วงอายุประมาณ 9-15 ปี ระยะเวลาเด็กจะมีความรู้สึกรักใคร่ผูกพันในตัวเพื่อนและจะมีการร่วมมือกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของเด็กวัยนี้จึงมีการเปิดเผยความคิดความรู้สึกส่วนตัวและพยายามดำรงไว้ซึ่งการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เด็กจะมองว่าเพื่อนเป็นส่วนหนึ่งของตนและคิดว่ามิตรภาพคือการเป็นเจ้าของ ครอบครองเพื่อน ลักษณะเช่นนี้อาจนำมาซึ่งความรู้สึกอิจฉาและพยายามกีดกันผู้อื่นที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์อันดีของเด็กและเพื่อน เด็กวัยนี้จะมีความสามารถในการสวมบทบาททางสังคมอยู่ระดับที่ 3 ซึ่งเด็กจะเข้าใจทัศนคติและความคิดต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นนามธรรมมากขึ้นและเข้าใจได้ว่าบุคคลอื่นสามารถล่วงรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 คนได้

มิตรภาพขั้นที่ 4 มิตรภาพ คือความเป็นตัวของตัวเองและการพึ่งพาต่อกันระหว่างเพื่อน (Mature Friendships) อยู่ในช่วงอายุ 12 ปีขึ้นไป เด็กเริ่มเข้าใจว่ามิตรภาพเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นใหม่ได้ เพื่อนของเด็กในวัยนี้ไม่จำเป็นจะต้องเป็นคนดีอย่างสมบูรณ์ เพียงแต่มีบุคคลิกที่เข้ากันได้หรือไปด้วยกันได้เท่านั้น เด็กมักจะใส่ใจกับความรู้สึกความต้องการที่อยู่ในใจของกันและกัน และตระหนักได้ถึงความต้องการของเพื่อนในยามที่เพื่อนต้องการจะพึ่งพา รวมทั้งต้องการความเป็นอิสระในการที่จะมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ด้วย เด็กมีความสามารถในการสวม

บทบาททางสังคมอยู่ระดับที่ 4 สามารถพัฒนาความคิดในลักษณะของนามธรรมได้มากยิ่งขึ้นและแผ่ขยายออกไปสู่บุคคลในสังคม นอกจากนี้ยังเข้าใจด้วยว่า การกระทำ ต่าง ๆ ของบุคคลนั้นจะได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งต่าง ๆ มากมาย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ความกดดันทางสังคม และประสบการณ์เดิม

Damon (1980) ศึกษาเกี่ยวกับมิตรภาพของเด็กและ ได้แบ่งขั้นของมิตรภาพไว้ 3 ระดับคือ

ระดับ 1 มิตรภาพ คือ การเป็นเพื่อนเล่นกัน ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 5-7 ปี เป็นมิตรภาพของเด็กที่เกิดจากการเล่น และแลกเปลี่ยนสิ่งของแก่กันและกัน ดังนั้นมิตรภาพจึงเกิดขึ้นง่ายและก็สิ้นสุดลงได้ง่าย ได้แก่ การถูกปฏิเสธจากการเล่น หรือไม่ยอมแบ่งสิ่งของให้แก่กัน เด็กในช่วงนี้จะมีความเข้าใจว่าเพื่อนคือคนที่เล่นด้วยกันบ่อย ๆ และไม่มี การนำเอาเรื่องของการชอบและไม่ชอบในบุคลิกลักษณะของบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกคบเพื่อน

ระดับ 2 มิตรภาพ คือ การช่วยเหลือและการไว้วางใจซึ่งกันและกัน อยู่ในช่วงอายุประมาณ 8-10 ปี มิตรภาพของเด็กวัยนี้จะอยู่ในลักษณะที่ต่างฝ่ายจะพยายามตอบสนองความต้องการซึ่งกันและกัน มิตรภาพจะประกอบด้วย การให้สิ่งของแก่กัน การให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นต่อกัน และไม่เอาเปรียบผู้อื่น นอกจากนี้ยังพบว่าความไว้วางใจต่อกันเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อมิตรภาพ ความไม่ไว้วางใจจะเกิดขึ้นเมื่อมีการผิดสัญญาต่อกัน ไม่ให้ความช่วยเหลือเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งต้องการความช่วยเหลือ และการนิทาฉ้อหลังเพื่อน

ระดับ 3 มิตรภาพ คือ ความสนิทสนมรักใคร่และความเข้าใจซึ่งกันและกัน อยู่ในช่วงอายุประมาณ 11-15 ปีขึ้นไป เด็กวัยรุ่นมิตรภาพจะลึกซึ้งขึ้น เพื่อนคือคนที่มีความเข้าใจต่อกัน และเปิดเผยความคิดและความรู้สึกในใจต่อกันได้

จะเห็นว่าพัฒนาการทางด้านมิตรภาพของเด็กสามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งเด็กรู้จักที่จะยิ้มหรือส่งเสียงทักทายพ่อแม่หรือบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบข้าง และมีการพัฒนามากขึ้นตามลำดับ พัฒนาการที่สูงขึ้น เด็กรู้จักที่จะเล่นร่วมกับเพื่อนหรือบุคคลใกล้ชิด ถึงแม้ว่ามิตรภาพในวัยเด็กนั้นจะเป็นมิตรภาพที่เกิดขึ้นได้ง่ายและจบลงได้ง่ายก็ตาม แต่สัมพันธภาพที่เด็กได้เริ่มต้นไว้นั้นก็จะเป็นพื้นฐานในการนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งเด็กจะต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมต่อไป

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล

นักเนตร ธรรมบวร (2544) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลว่าเป็น การเรียนรู้ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อน ความสามารถในการตอบสนองทางสังคมต่าง ๆ เช่น มารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงความสามารถ

ในการเข้าใจสถานการณ์ อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และ บทบาททางสังคม

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหมายพัฒนาการด้านสังคมว่าเป็นความสามารถของเด็กในการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน การปรับตัวในการเล่นหรืออยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทำหน้าที่ตามเวลา มีความรับผิดชอบ รู้จักกาลเทศะ การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

หรรษา นิลวิเชียร (2535) กล่าวถึงพัฒนาการด้านสังคมของเด็กว่าจะให้ความร่วมมือกับผู้อื่นสักหนึ่งนาที หลังจากนั้นก็อาจจะดีและแสดงความเป็นเจ้านาย เด็กกำลังตระหนักถึงความเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลง มีความสุขกับการได้เล่นกับเพื่อน เริ่มรู้จักการแบ่งปัน การรอคอย และการผลัดเปลี่ยน

Piaget (1987) กล่าวว่ามนุษย์มีความสามารถ ในการสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งปรากฏอยู่ในตัวเด็กตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งความสามารถนี้คือ การปรับตัว (Adaptation) เป็นกระบวนการที่เด็กสร้างโครงสร้างตามความคิด (Scheme) โดยการมี ปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อม 2 ลักษณะคือ เด็กพยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยซึมซาบประสบการณ์ (Assimilation) และปรับโครงสร้างสติปัญญา (Accommodation) ตามสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสมดุล ในโครงสร้างความคิดความเข้าใจ (Equilibration) ซึ่ง Piaget เน้นเรื่องการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้อื่นในการเข้าสังคม นอกจากนี้ทฤษฎีทางสังคมของ piaget ได้นำมาใช้เพื่อการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมการสร้างความร่วมมือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่และ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมีความสำคัญอย่างมากต่อการสร้างความรู้เกี่ยวกับสังคม และความสามารถทางสังคม

สรุปได้ว่าพัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัยนั้น ดำเนินไปเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ตามแบบแผนของพัฒนาการเช่นเดียวกับพัฒนาการด้านอื่น ๆ เด็กแต่ละคนจะพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมจากความสัมพันธ์ผูกพันใกล้ชิดในครอบครัวที่ต้องพึ่งพาพ่อแม่ไปสู่การพึ่งพาตนเอง และการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ในสังคมต่อไป ในช่วงปฐมวัยเด็กมีสมรรถภาพทางร่างกายเพิ่มขึ้น ทำให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เด็กจึงเริ่มพัฒนาความรู้สึกเป็นตัว ของตัวเอง ชอบความอิสระและเชื่อมั่นในตนเอง เด็กจะมีการเรียนรู้สิ่งรอบตัวมากขึ้นรู้จักให้ภาษาพูดในการสื่อความหมายตาม และความต้องการของตนเองได้ดีขึ้น เด็กเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้นทั้งภายในและภายนอกครอบครัว โดยเด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมีอารมณ์แปรปรวนง่าย ยังไม่รู้จักควบคุมอารมณ์และ ยอมรับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของผู้อื่น การแสดงพฤติกรรมทางสังคมในระยะแรกอาจมีปัญหาในเรื่องการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เมื่อโตขึ้นและมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือผู้อื่น รวมทั้งได้รับการอบรมปลูกฝังลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสมตาม กฎเกณฑ์ของสังคม เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและ สามารถเรียนรู้บทบาทของ

ตนเองในสังคมได้ดีขึ้น การเตรียมความพร้อมด้านสังคมให้แก่เด็กจึงเป็นสิ่งจำเป็น ในการพัฒนาพื้นฐานทางสังคมของเด็ก เพื่อให้เด็กได้เจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีตามสังคมปรารถนา

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2537) กล่าวว่าลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัยมีลักษณะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เมื่อเด็กได้พบปะบุคคลอื่นที่ไม่ใช่บุคคลในครอบครัว และเริ่มแยกจากพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู เด็กจะต้องปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและเริ่มเรียนรู้บทบาทต่าง ๆ ของตน ทำให้เด็กเริ่มให้ความสำคัญและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากขึ้น พัฒนาการทางสังคมของเด็กมีกระบวนการขั้นตอน ตามลำดับอายุ

1. การรู้จักตนเอง

การประเมินคุณค่าตนเอง (Self – Esteem) เด็กอายุ 3-5 ปี พัฒนาการความรู้สึกที่มีต่อตนเองในทางบวกและลบ เด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว เนื่องจากเด็กสามารถควบคุมการเคลื่อนไหววัยระต่าง ๆ ของร่างกายได้ดีขึ้น รวมทั้งการควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและประสาทสัมผัส เด็กจะรู้สึกถึงความเป็นอิสระ ในความสามารถของตนเอง ที่จะปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม รู้จักเลียนแบบผู้ใกล้ชิดและ ยอมรับค่านิยมของครอบครัว แสดงออกอย่างเปิดเผยไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ ในช่วงนี้เด็กจะสนใจและ ต้องการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ได้แก่ การรับประทานอาหาร การทำความสะอาดร่างกาย การแต่งตัว ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง เด็กรู้สึกภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเอง จะนำไปสู่การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองและบทบาทของตนเองในสังคมต่อไป

Freud (1961) พบว่า เด็กอายุ 3-5 ปี จะมีความสนใจวัยระเพศของตนเองและเริ่มเลียนแบบพ่อหรือแม่เพศเดียวกับตน ความเข้าใจและการเป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อแม่รวมถึง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องในครอบครัว ทำให้เด็กพัฒนาบทบาทของตนได้อย่างเหมาะสม

2. ความแตกต่างทางสังคมระหว่างบุคคล เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของเด็กแต่ละคน ซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกัน เนื่องจากอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ดังรายละเอียด

2.1 ลักษณะทางเพศ ความแตกต่างระหว่างเด็กชายและเด็กหญิง มีผลต่อการแสดง

พฤติกรรมทางสังคมของเด็ก ในช่วงอายุ 3-6 ปี เด็กรับรู้เพศของตนเอง และครอบครัวมีบทบาท ในการอบรมขัดเกลา การรับรู้เรื่องเพศของเด็ก พบว่าเด็กชายมักแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ความเป็นผู้นำหาเรื่องทะเลาะวิวาทและชอบใช้กำลังตัดสินปัญหา สำหรับเด็กหญิงจะให้ความร่วมมือ ประนีประนอม ความขัดแย้ง เอื้อเฟื้อมีน้ำใจต่อผู้อื่น มีความรับผิดชอบและช่วยเหลือผู้อื่น เด็กวัยนี้มักคบเพื่อนเล่นเพศเดียวกัน โดยเด็กผู้หญิงชอบเล่นเลียนแบบชีวิตประจำวันหรือเล่นบทบาทสมมติ เด็กผู้ชายจะเล่นต่อสู้ใช้กำลัง

2.2 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ครอบครัวที่เอาใจใส่สนใจดูแลอย่างใกล้ชิด ด้วยความรักความเข้าใจ ย่อมทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดีสามารถปรับตัวตามความต้องการของตนเอง และอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น พ่อแม่ที่เปิดโอกาสให้ลูกได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ แนะนำการแสดงออกที่เหมาะสมกับกาลเทศะแก่เด็กจะทำให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่ายขึ้น รู้จักร่วมมือ ยอมรับกฎระเบียบของกลุ่มและมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ในทางตรงกันข้ามครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น มีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ เด็กจะรู้สึกกดดันหวาดระแวง เก็บตัว ก้าวร้าว และมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ทำให้พฤติกรรมทางสังคมอาจเบี่ยงเบนไปจากปกติ

2.3 จำนวนสมาชิกในครอบครัว เด็กที่เป็นลูกคนเดียวของครอบครัวกับเด็กที่มีพี่น้องหลายคนในครอบครัวจะมีพฤติกรรมในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นแตกต่างกัน โดยเด็กที่เป็นลูกคนเดียวมีลักษณะเอาแต่ใจตนเอง ตี้อารมณ์ และชอบต่อต้านสังคมเนื่องจากขาดโอกาสที่จะปฏิสัมพันธ์หรือเลียนแบบพฤติกรรมจากพี่น้อง ทำให้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ยากกว่าเด็กที่มีพี่น้องหลายคน ลำดับการเกิดของเด็กมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางสังคมเช่นกัน ลูกคนโตมักได้รับการเอาใจใส่จากพ่อแม่อย่างเต็มที่ทำให้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ยากพอ ๆ กับลูกคนสุดท้าย ลูกคนกลางมักปรับตัวได้ดี

2.4 การอบรมขัดเกลาทางสังคม ทศนคติและความคาดหวังของพ่อแม่ในการปลูกฝังค่านิยมทางสังคมให้กับเด็ก ปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอมเด็กให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ พ่อแม่ที่เห็นความสำคัญของเด็กและรักเด็กในทางที่ถูกต้องควร อบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยความรัก ความเข้าใจและใช้เหตุผล เด็กจะมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น สามารถปรับตัวได้ดี มีความรับผิดชอบและ มีการแสดงออกที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ ตรงกันข้ามกับเด็กที่พ่อแม่รักและตามใจมากเกินไป เด็กจะตี้อารมณ์ ชอบให้คนอื่นเอาใจ ไม่รู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่น นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้ค่านิยมทางด้านวัตถุและการแก่งแย่งแข่งขันได้รับการปลูกฝังในเด็กรุ่นใหม่ นับว่าเป็นค่านิยมที่ทำให้พัฒนาการทางสังคมของเด็กเสื่อมลง อาจก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงต่อสังคมในอนาคต และการเข้าสังคม การมีปฏิสัมพันธ์ของเด็กส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ภาษา และด้านสังคมของเด็กก็จะพัฒนาตามไปด้วย

Erikson (1984) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางบุคลิกภาพและได้แบ่งขั้นพัฒนาการ ออกเป็น 8 ขั้น แต่ในที่นี้จะขอกล่าวถึงเด็กในช่วงวัยแรกเกิดถึง 6 ขวบ ซึ่งอยู่ในขั้นที่ 1 – 4 ดังนี้

1. ความรู้สึกไว้วางใจ หรือความรู้สึกไม่ไว้วางใจ (trust vs mistrust) ช่วงอายุแรกเกิดถึง 2 ปี ในช่วงนี้เด็กต้องอาศัยผู้อื่น โดยเฉพาะแม่คอยดูแลเอาใจใส่ และสอนให้เด็กเรียนรู้ สิ่งใหม่ๆ ได้แก่ การกอดรัด การสัมผัส พูดยุ้ย เล่นด้วย หากเด็กได้รับการตอบสนอง เด็กจะรู้สึกไว้วางใจและมี

ความมั่นคงทางจิตใจ พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รอบตัว หากเด็กไม่ได้รับสิ่งที่ต้องการเด็กจะเกิดความกลัวว่าเหว่ รู้สึกถูกทอดทิ้ง และไม่ไว้วางใจใคร กลายเป็นเด็กเฉื่อยชา ไม่อยากเรียนรู้สิ่ง ๆ ใหม่

2. ความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง หรือความรู้สึกสงสัยไม่แน่ใจในความสามารถของตนเอง (autonomy vs shame of doubt) ช่วงอายุ 2-3 ปี เด็กสามารถไว้วางใจแม่และสภาพแวดล้อมในชีวิต เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ต้องการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ต้องการแสดงความเป็นอิสระ เป็นระยะที่เด็กพยายามใช้คำพูดของตนเอง ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมจากพ่อแม่ จะช่วยกระตุ้นให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง มีความสามารถในการเรียนรู้ การแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ แต่หากเด็กถูกกีดกันหรือปกป้องมากเกินไป ไม่ให้เด็กได้ทำอะไรด้วยตนเองทำให้เด็กเกิดความละอาย และสงสัยตนเอง ทำให้เด็กขาดความมั่นใจต่อไปในอนาคต

3. การเป็นผู้ริเริ่มหรือการรู้สึกไม่ทัดเทียมผู้อื่น (initiative vs guilt) ช่วงอายุ 4-5 ปี เด็กสามารถควบคุมตนเองได้ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงมาก และเด็กเริ่มเรียนรู้บทบาททางสังคม เด็กผู้ชายเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อ และเด็กผู้หญิงเลียนแบบพฤติกรรมของแม่ หากเด็กได้รับการส่งเสริมที่ถูกต้องเด็กจะมีความสบายใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และพยายามแสดงความสามารถใหม่ ๆ ออกมา แต่หากเด็กถูกดูแลอย่างเข้มงวดเกินไปเด็กจะเกิดความรู้สึกตนเองทำผิด ขาดความคิดริเริ่ม และเกิดความไม่พอใจในตนเอง

4. การรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ หรือความรู้สึกด้อย (industry vs inferiority) ช่วงอายุ 6-11 ปี ในระยะนี้ เด็กจะมีทักษะทางร่างกายและสังคมมากขึ้น มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ เด็กเริ่มมีการแข่งขันกันเอง มีการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนสนใจมากขึ้น ในระยะนี้หากเด็กได้รับการกระตุ้น หรือส่งเสริมอย่างถูกต้องจากพ่อแม่ เด็กจะเกิดความกระตือรือร้นในการสร้างความสำเร็จให้กับตนเอง หากเด็กไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควร ทำให้เด็กไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน หรือการทำงาน ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกมีปมด้อย

การสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของเด็กผู้ใหญ่มักมองข้ามความสำคัญ โดยเฉพาะในห้องเรียนเด็ก จะถูกห้ามไม่ให้คุยกัน ไม่ให้เล่นด้วยกัน ให้ตั้งใจเรียน เด็กจึงมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนน้อยมาก ทำให้เด็กไม่สามารถพัฒนาความเห็นอกเห็นใจ ความเป็นมิตรต่อกัน การมีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของเด็ก เป็นสิ่งจำเป็น และมีประโยชน์อย่างมากต่อพัฒนาทางด้านสังคม อารมณ์ สติปัญญาและภาษาของเด็ก

แต่บางครั้งเด็กยังขาดทักษะในการเข้าไปสร้างมิตรภาพหรือทำความรู้จักกับเพื่อนหรือบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเด็ก

Stein (1993) ได้แนะนำวิธีการสร้างมิตรภาพซึ่งแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบดังนี้

1. การเริ่มความสัมพันธ์ (Making Contact) หมายถึง การแสดงออกด้วยวาจาหรือท่าทางเมื่อต้องการทำความรู้จักกับผู้อื่น ในการเริ่มความสัมพันธ์อาจมีสิ่งดึงดูดจากลักษณะภายนอก ได้แก่ ชื่อ เพศ หน้าตา ความสวยงามทางกาย เชื้อชาติ และอายุ การเริ่มความสัมพันธ์ เด็ก ๆ ต้องสร้างความประทับใจให้อีกฝ่ายหนึ่งก่อนที่จะเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ด้วย องค์ประกอบในการเริ่มความสัมพันธ์ คือ ยิ้มและพูดคุยทักทาย ให้ความช่วยเหลือ ถามข้อมูลเกี่ยวกับชื่อสถานที่ต่าง ๆ ถามทาง การตอบสนทนากับเพื่อนเช่น บอกชื่อ บอกความต้องการ และการเชิญชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเล่นเกม การอยู่กลุ่มเดียวกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน Widerstrom (1982) กล่าวว่า การส่งสัญญาณเช่นนี้แสดงว่าเด็กต้องการผูกมิตร หากเพื่อน ๆ ตอบรับความเป็นเพื่อนหรือมิตรภาพกำลังจะเกิดขึ้น

2. การคงความสัมพันธ์ที่ดี (Maintaining Positive Relationships) หมายถึง การรักษาความสัมพันธ์ที่ได้เริ่มไว้ให้คงอยู่ เมื่อเด็กเริ่มมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น สิ่งจำเป็นอีกอย่างหนึ่งคือการรู้จักรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนหรือบุคคลอื่น พบว่าเด็กที่เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่จะมีลักษณะที่อ่อนโยน ใจดี ไม่แค้นแค้น สนุกสนานร่าเริง ซึ่งในทางตรงกันข้ามหากเด็กเป็นคนก้าวร้าว ไม่มีเหตุผล ชอบใช้อวด จะทำให้เด็กมีปัญหา เข้ากับเพื่อนไม่ได้ ไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ลักษณะที่จะทำให้เด็กสามารถคงความสัมพันธ์ที่ดี ได้แก่ การให้ความร่วมมือคือ การตัดสินใจ และการทำกิจกรรมร่วมกัน การให้การยอมรับเช่น การรับฟังความเห็นของผู้อื่น การให้ความรักเช่น การกอด จับมือ พูดคุยแสดงความรักความห่วงใย การเล่นด้วยกัน การมีอารมณ์ความรู้สึกร่วมกัน การให้การช่วยเหลือและการแนะนำ การยกย่องชมเชยเพื่อน หากเด็กได้ใช้กระบวนการเหล่านี้ต่อเพื่อนหรือบุคคลอื่นเด็กจะได้รับการตอบรับที่ดีจากเพื่อน เพราะใคร ๆ ก็ชอบคนที่สนุกสนาน Stocking (1980) กล่าวเพิ่มเติมว่าในการทำดีกับผู้อื่นย่อมได้รับสิ่งดี ๆ กลับมา จึงเป็นการเสริมแรงให้กับเด็กไปในตัว อาจทำให้เด็กพยายามทำสิ่งดี ๆ ต่อไป แต่ในทางตรงกันข้ามเด็กที่ไม่ได้ทำสิ่งดี ๆ ก็จะเป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้งให้โดดเดี่ยว อาจทำให้เด็กเป็นคนก้าวร้าว ไม่ยอมให้ความร่วมมือ เป็นคนโง่ ชอบใช้อวด แสดงพฤติกรรมที่ไม่ดี ทำให้เด็กมีแนวโน้มแยกตัวออกจากเพื่อน ใช้วิธีฝืนกลางวัน หรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

3. การลดความขัดแย้ง (Negotiating Conflict) หมายถึง การจัดการกับปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ความรุนแรงลดลง ในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของทุกคนในสังคม พบว่าชีวิตในแต่ละวัยมีโอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งได้จากการปฏิสัมพันธ์ การทำกิจกรรมร่วมกัน และเมื่อมีจำนวนคนเพิ่มมากขึ้นเท่าใด โอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งมากขึ้น

ตามไปด้วย หากเด็กสามารถจัดการกับความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม จะส่งผลไปในทางสร้างสรรค์ ในทางตรงกันข้าม หากความขัดแย้งไม่ได้รับการจัดการที่ดีหรือไม่สามารถจัดการความขัดแย้งได้ อาจส่งผลเสียหลายด้าน ได้แก่ ความแตกแยก ความไม่ไว้วางใจกัน ความเครียดวิตกกังวลและ เสี่ยงสุขภาพจิตได้ และอาจมีผลทำให้เกิดความรุนแรงตามมา การทำความเข้าใจกับปัญหาและเรียนรู้วิธี แก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม ทำให้เด็กสามารถหลีกเลี่ยงความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นได้และ ยังคงความสัมพันธ์ที่ดีต่อไป

Stein (1993) ได้เสนอวิธีการในการลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นของเด็กดังนี้ บอกความต้องการของตนเองกับผู้อื่น รับฟังความต้องการของผู้อื่น แนะนำวิธีแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง อธิบายเหตุผลกับ สิ่งที่เสนอแนะ ยืนยันเจตนาเดิมต่อต้านความต้องการ ที่ไม่มีเหตุผล ยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น ใช้วิธีประนีประนอมในการแก้ไขปัญหา

สรุปได้ว่าการคบเพื่อนของเด็กในวัยนี้ถึงแม้จะเป็นแบบชั่วคราวหรือไม่ยั่งยืนนัก แต่วิธีการและ องค์ประกอบในการสร้างมิตรภาพ เป็นสิ่งสำคัญที่เด็กต้องเรียนรู้เพื่อให้เด็กสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน Dodge(1983) ได้กล่าวไว้ว่าเด็กไม่สามารถมีเพื่อนได้โดยอัตโนมัติ แต่เด็กจะมีเพื่อนได้ด้วย การ เรียนรู้จากการสังเกตผู้อื่น ฝึกปฏิบัติจากการเข้าสังคมที่หลากหลาย และเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ครูและ ผู้ปกครองต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบในการสร้างมิตรภาพของเด็ก ประกอบด้วย การเริ่ม ความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง เพื่อช่วยให้เด็กได้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขไม่โดดเดี่ยว ไม่ต่อต้านสังคม และเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กอนุบาล

การส่งเสริมมิตรภาพ หมายถึงการพัฒนาความสัมพันธ์ให้เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น ในสังคม โดยการให้โอกาสในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กได้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และจัด สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมที่เอื้อต่อการพัฒนามิตรภาพของเด็กและหมายรวมถึงการสนับสนุนให้เด็กมี ความสัมพันธ์กับผู้อื่น

Piaget (1987) ได้เสนอแนะการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนให้มีความสัมพันธ์ แบบร่วมมือว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นอย่างมีสมดุล แต่ไม่ปรากฏ ในความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก นอกจากผู้ใหญ่จะลดอำนาจการควบคุมลงเพื่อนำไปสู่การรู้จัก แลกเปลี่ยนแบ่งปันซึ่งกันและกัน ทำให้การยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของเด็กลดลง ตระหนักถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ความสนใจเพื่อนจะทำให้เด็กสามารถค่อย ๆ

ปรับตัว เป็นวิธีการนำเด็กไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีคือ ความร่วมมือ เนื่องจากความร่วมมือเป็นวิธีการที่จะทำให้เด็กไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Ego) และทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น ได้แก่ รู้จักแบ่งปัน รู้จักการแก้ปัญหาความขัดแย้ง รู้จักการสร้างและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์

Stein (1993) ได้กล่าวว่าการส่งเสริมให้เด็กเกิดมิตรภาพเป็นเรื่องที่ผู้ใหญ่ควรให้สนับสนุน และควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี การส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก ได้แก่ ให้ออกมาเล่นกับเพื่อน และเล่นกับกลุ่มเพื่อนอย่างสนุกสนาน ผู้ใหญ่ควรจัดสภาพแวดล้อม และให้เวลาเด็กได้ทำกิจกรรมอย่างเพียงพอ ให้เด็กได้เลือกเพื่อนที่ตนชอบในการทำกิจกรรมร่วมกัน จับคู่เด็กที่ซื่อสัตย์กับเด็กที่กล้าแสดงออก ให้ความสำคัญกับการสร้างมิตรภาพของเด็ก ให้ความสำคัญและรับฟังอย่างสนใจ เมื่อเด็กเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเพื่อน ให้เด็กเข้ากลุ่มเพื่อให้เด็กได้อภิปรายพูดคุยถึงประสบการณ์ของตนเอง ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ชื่อเพื่อนโดยให้เด็กได้เรียกชื่อเพื่อนให้ถูกต้อง การสอนให้เด็กได้คิดถึงการเป็นคนมีน้ำใจกับเพื่อน ๆ เด็กมักไม่ค่อยคิดถึงความต้องการของคนอื่นนอกจากความต้องการของตนเอง ควรส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่นให้แก่เด็ก สอนให้เด็กเป็นคนมีน้ำใจกับเพื่อนโดยใช้วิธีการเล่านิทาน ร้องเพลง และเมื่อเด็กแสดงความโกรธ และความรุนแรง ครูควรสอนให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมที่รุนแรงมาเป็นการพูดคุยดี ๆ กับเพื่อน การเปลี่ยนกลุ่มเพื่อนให้เด็กบ่อย ๆ ทำให้เด็กไม่ยึดติดความเป็นกลุ่มของตนเอง การไม่ยอมรับสมาชิกใหม่ของเด็ก ครูต้องพยายามพาเด็กเข้าไปทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน โดยเลือกกลุ่มเพื่อนที่มีความสนใจคล้ายคลึงกัน การช่วยเหลือเด็กเมื่อเด็กถูกปฏิเสธจากกลุ่มเพื่อน ควรให้เด็กทำกิจกรรมสร้างเสริมมิตรภาพเพิ่มเติม และเปลี่ยนกลุ่มใหม่ให้เด็ก ช่วยเหลือเด็กให้มีพัฒนาการด้านภาษากับเพื่อน ๆ เด็กวัย 2-6 ขวบ ควรได้เรียนรู้เกี่ยวกับการฝึกพูดกับเพื่อน ๆ ตั้งกลุ่มอภิปรายให้เด็ก ให้ความสนใจข้อเท็จจริงด้านบวก องค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับมิตรภาพและความสัมพันธ์ การให้เด็กสะท้อนความรู้สึกเมื่อมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ เด็กรู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนรักต้องย้ายไป หรือถ้าเพื่อน ๆ ทำร้ายความรู้สึกของเธอ เธอจะทำอย่างไร เป็นต้น

สรุปได้ว่า ครูและผู้ปกครองควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล เนื่องจากมิตรภาพช่วยให้เด็กสามารถลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ให้เด็กรู้จักการแบ่งปัน พัฒนาภาษาจากการเล่น การพูดคุย และทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะเกิดพฤติกรรมรักสังคม สร้างสรรค์สังคม ครูและผู้ปกครองควรให้การสนับสนุนจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ให้ออกมาเล่นกับเพื่อนในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ อย่างอิสระ ให้เด็กได้เรียนรู้แบบร่วมมือ และให้การดูแลช่วยเหลือเมื่อเด็กมีปัญหาความขัดแย้ง อันนำมาซึ่งการสูญเสียมิตรภาพที่ดีของเด็ก

บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล

Piaget (1987) กล่าวถึงบทบาทของครูในการส่งเสริมความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างเพื่อน ดังนี้ ให้เด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และการเข้าไปเกี่ยวข้องเมื่อเด็กเกิดความขัดแย้ง เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างถูกต้องและคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น โดยอธิบายให้เด็กเข้าใจเหตุผลของการกระทำนั้น ๆ

ครูควรมีพฤติกรรมในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กคือ ครูควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก แสดงออกทั้งทางวาจาและท่าทาง เนื่องจากพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กอย่างยิ่ง หากครูแสดงพฤติกรรมไปในทางบวก จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก แต่ถ้าเป็นไปในทางลบก็ จะสกัดกั้นการเรียนรู้ของเด็ก ครูจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก โดยการยอมรับ ความรู้สึก ความคิด สนใจฟังเมื่อเด็กถาม และตอบคำถามของเด็ก ใช้คำถามอย่างหลากหลายเพื่อกระตุ้น ให้เด็กคิด ตลอดจนชมเชยให้กำลังใจเด็กทั้งทางวาจา และท่าทาง ได้แก่ การพยักหน้า การยิ้ม การสัมผัส ตัวเด็ก เป็นต้น (กรมวิชาการ, 2540)

ครูมีบทบาทในการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กที่ไม่กล้าแสดงออกคือ ควรหาเพื่อนสนิทให้เด็กอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่โดดเดี่ยว เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างค่อยเป็น ค่อยไป ในระยะแรกอาจจะต้องมีเพื่อนช่วย เมื่อเด็กเริ่มกล้าแสดงออกมากขึ้นก็ให้เด็กได้แสดงออกคนเดียว และเปิดโอกาสให้เด็กที่ไม่กล้าแสดงออกได้แสดงความสามารถ (ญานานิจ, 2547)

Searcy (1996) ได้แนะนำเกี่ยวกับการจัดเตรียมกิจกรรมของครู และผู้ปกครอง ในการส่งเสริม มิตรภาพสำหรับเด็ก ดังนี้

1. ให้เด็กได้ทำหนังสือมิตรภาพของพวกเขา เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างกับมิตรภาพ การรักษามิตรภาพ ครูเล่าเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนและมิตรภาพให้เด็กฟังหรือให้เด็กได้อ่านเรื่องราวเกี่ยวกับ มิตรภาพและมีการพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับมิตรภาพ
2. ควรบรรจุการสอนมิตรภาพลงในหลักสูตร จัดกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับเด็กทุกคน
3. ควรมีการสอนทักษะความต้องการทางสังคมให้กับเด็ก
4. ให้เด็กได้ทำความรู้จักกับเพื่อนและมีส่วนร่วมในกิจกรรม และให้เด็กที่มีความพร้อม ช่วยเหลือเพื่อนที่ยังไม่มีพร้อม
5. ให้เด็กได้เรียนรู้แบบร่วมมือ และยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และส่งเสริมให้เด็กได้ มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน
6. ตั้งเป้าหมายให้กับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

7. ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ในช่วงพักผ่อน และในช่วงอาหารกลางวัน
8. ควรมีตารางกิจกรรมให้เด็กได้เล่นด้วยกัน และจัดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจให้กับเด็ก และตารางควรมีการยืดหยุ่น
9. มีการจัดเตรียมและมอบหมายงานให้เด็กทำนอกห้องเรียนและที่บ้าน ให้เด็กได้โทรศัพท์พูดคุยกับเพื่อน
10. มอบหมายให้เพื่อนสนิทและกลุ่มเพื่อนช่วยเหลือและ ดูแลซึ่งกันและกัน
11. การช่วยเหลือเด็กควรทำอย่างระมัดระวัง และผู้ใหญ่ไม่ควรเข้าไปรบกวนเด็กขณะทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ
12. ยอมรับและให้เกียรติในมิตรภาพของเด็ก เนื่องจากมิตรภาพเป็นสิ่งสำคัญและมีค่าสำหรับเด็ก
13. ให้เด็กมีเพื่อนหลาย ๆ คน จะส่งเสริมพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน
14. ผู้ปกครองควรเปิดโอกาสให้ลูกชวนเพื่อน ๆ มาเล่นที่บ้านหลังเลิกเรียน
15. เปิดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ผู้ปกครองได้ฝึกทักษะทางสังคมให้แก่เด็ก
16. เชิญผู้ปกครองเข้ามาดูการทำงานการเรียน และการเล่นของเด็กกับเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน
17. ให้คำแนะนำกับผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดความคิดด้านบวก
18. ตั้งกลุ่มเล็ก ๆ ระหว่างครูกับผู้ปกครองเพื่อช่วยในการพัฒนาเด็ก
19. เด็กบางคนเมื่อกลับจากโรงเรียนมักแยกตัวอยู่คนเดียว ผู้ปกครองควรให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว

Roffey, Tarrant and Majors (1994) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมให้เด็กมีมิตรภาพกับเพื่อน ดังนี้ ผู้ปกครองควรให้กำลังใจสนับสนุนให้ลูกนับถือตนเอง ควรสอนหรือแนะนำให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะทางสังคม ให้ลูกทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน หากครูและผู้ปกครองสนับสนุนและให้กำลังใจจะช่วยให้การคบเพื่อนของเด็กมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และควรช่วยเหลือเด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการแบ่งปัน การรู้จักให้และรับ และการใช้เหตุผล และที่สำคัญครูและผู้ปกครอง ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เนื่องจากเด็กอนุบาลเป็นวัยที่ช่างสังเกต และเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่ตนเองใกล้ชิด และบุคคลรอบข้าง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กไว้ดังนี้

1. ให้โอกาสลูกในการออกไปทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ โดยพ่อแม่ควรพิจารณาถึงช่วงวัย

ของเด็กและ ควรมีขอบเขตและเวลาเล่นกับเพื่อน พ่อแม่ควรเป็นผู้เริ่มต้นโดยการพาเด็กไปเล่นกับลูกของเพื่อน อนุญาตให้ลูกไปเล่นกับเด็กที่เป็นเพื่อนบ้าน พาเด็กไปบ้านญาติพี่น้องที่มีลูกหลานที่อยู่ในวัยที่ใกล้เคียงกัน หรือชวนเพื่อน ๆ ลูกมาเล่นที่บ้าน และควรดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อสามารถสอดแทรกคำแนะนำ สอนต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ให้กับเด็ก

2. ให้การต้อนรับและให้เกียรติเพื่อนของลูก กระตือรือร้นเข้าไปทำความรู้จักกับเพื่อนของลูก ทำให้ลูกรู้สึกว่าพ่อแม่เห็นคุณค่าเพื่อนของเขา และต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ ของลูก จะทำให้ลูกมีทัศนคติในด้านบวก เกี่ยวกับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ๆ และทำให้ลูกมีความไว้วางใจพ่อแม่เหมือนกับที่พ่อแม่ไว้วางใจเขา เด็กจะรู้สึกภูมิใจที่พ่อแม่ยอมรับเพื่อนของเขา

3. การชักนำลูกในการคบเพื่อนที่ถูกต้อง พ่อแม่ควรดูแลลูกอย่างใกล้ชิดในการเลือกคบเพื่อน และควรสอนการเลือกคบเพื่อนที่ดีบนพื้นฐานของลักษณะชีวิตที่ดีงาม พ่อแม่ควรทำความรู้จักกับเพื่อนของลูก

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กไม่กล้าแสดงออก ดังนี้

1. อย่าพูดว่าลูกซื่อๆ พยายามไม่ใช่คำพูดที่ทำให้ลูกรู้สึกว่าตัวเองเป็นเด็กซื่อๆ จะทำให้เด็กรู้สึกที่ตนเองเป็นเด็กซื่อๆ จริง ๆ และอาจกลายเป็นข้ออ้างในการปิดบังตนเองไม่เข้าร่วมสังคมกับบุคคลอื่น

2. อย่ากดดันลูก ถ้าลูกยังไม่พร้อม ไม่ควรบังคับให้ลูกพูดหรือเล่นกับเพื่อน ทำให้ลูกรู้สึกอึดอัดและเครียดมากกว่าเดิม ให้ลูกเรียนรู้ที่จะเป็นผู้เริ่มต้นในการเข้าหาคนอื่นเมื่อลูกพร้อม

3. อย่าตำหนิลูก และเปรียบเทียบลูกกับเด็กคนอื่น จะทำให้ลูกรู้สึกแค้นและยังทำให้ลูกกลายเป็นเด็กซื่อๆ มากขึ้น

4. มองลูกอย่างเข้าใจ แทนการตำหนิว่า โดยการเอาใจลูกมาใส่ใจตนเอง เมื่อต้องเจอกับสถานการณ์ใหม่ ๆ คนใหม่ ๆ ให้กำลังใจลูก แบ่งปันประสบการณ์ที่ตนเองเคยเจอให้ลูกฟัง เพื่อให้ลูกรู้สึกมีเพื่อน

5. พูดชมเชย เมื่อลูกเริ่มพัฒนาตนเอง ได้แก่ กล้ายิ้มให้กับญาติผู้ใหญ่ที่ไม่คุ้นเคย กล้าเริ่มคุยกับเพื่อนหรือคนที่ไม่คุ้นเคยมากขึ้น การพูดชมเชยเป็นการให้กำลังใจแก่ลูกจะทำให้ลูกเกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถทำได้

6. บอกลูกล่วงหน้า เมื่อพ่อแม่คิดจะทำอะไร เช่น พาเด็กไปเข้าโรงเรียน การจัดงานสังสรรค์ที่บ้าน หรือการพาเด็กไปเที่ยว บอกให้ลูกรู้ล่วงหน้าว่าจะต้องเจอกับอะไรบ้าง และลูกต้องทำอะไร ลูกจะได้ไม่ตื่นเต้นตกใจ ทำให้ลูกลดความตื่นเต้นและความกังวลลง

7. สอนลูกผูกสัมพันธ์ บางครั้งลูกไม่กล้าที่จะพูดคุยกับเพื่อนหรือคนไม่คุ้นเคยไม่รู้วิธีการ

ในการเริ่มต้นมิตรภาพใหม่ ๆ พ่อแม่ควรช่วยเหลือลูกเพื่อให้ลูกรู้จักการเริ่มต้นมิตรภาพกับคนอื่น ๆ เช่น ให้ลูกนำขนมไปแบ่งปันเพื่อน ๆ หรือชวนเพื่อนเล่นของเล่น

8. เสริมกิจกรรมให้ลูก พยายามให้ลูกได้ร่วมกิจกรรมมาก ๆ ทำให้ลูกเรียนรู้ที่จะเข้าสังคม ได้รู้จักเพื่อนใหม่ ๆ รู้จักปรับตัว ควรคำนึงถึงความสนใจของลูก และในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่บังคับ ลูกจนเกินควร (ญานนิจ, 2547)

Cline (2003) กล่าวว่าผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมมิตรภาพและ ทำให้ลูก ประสบความสำเร็จในการเป็นมิตรกับผู้อื่นดังนี้ จัดเตรียมตุ๊กตาของเล่นและเกมเพื่อให้ลูกเล่นด้วยกัน จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมมิตรภาพ หาเพื่อนให้ลูกเพื่อคอยช่วยเหลือ เล่านิทานเกี่ยวกับมิตรภาพให้ลูก ฟัง เปิดโอกาสให้ลูกได้ออกไปสัมผัสกับสถานที่ต่าง ๆ ให้ลูกได้ร่วมกิจกรรมทางสังคมให้ลูกไปเที่ยวกับ ครอบครัวของเพื่อน การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับการแบ่งปัน การแลกเปลี่ยน การดูแลเอาใจใส่ และความมีน้ำใจกับผู้อื่น จัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ และการช่วยเหลือเพื่อน

Calie (2002) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมมิตรภาพของลูกว่าพ่อแม่ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนามิตรภาพของลูก ทำให้ลูกมีพัฒนาการด้านสังคมที่ดี เมื่อลูกเข้าโรงเรียนและ เมื่อเติบโตเป็นวัยรุ่น หากพ่อแม่ได้ส่งเสริมอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ Calie แนะนำวิธีในการส่งเสริม มิตรภาพ ดังนี้ ใช้เหตุผลในการตั้งเป้าหมายให้ลูก ให้ลูกทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ที่โรงเรียน และเอาใจใส่ กิจกรรมของลูก พาลูกไปสถานที่ทำพิธีกรรมทางศาสนา เปิดโอกาสให้ลูกได้โทรศัพท์พูดคุยกับเพื่อน ส่งเสริมให้ลูกได้เข้าค่ายทำกิจกรรมต่าง ๆ และให้ลูกทำงานอาสาสมัครที่ลูกชอบ และสามารถทำได้ พาลูกไปงานวันเกิดเพื่อน พาลูกไปเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ และพาเพื่อนของลูกไปเที่ยวด้วยกัน อนุญาต ให้ลูกชวนเพื่อนมาเล่นที่บ้าน และต้อนรับเพื่อนของลูกอย่างอบอุ่นเมื่อเพื่อนมาที่บ้าน ให้ลูกได้เล่นกีฬา เต้นรำ เรียนคอมพิวเตอร์ เรียนศิลปะ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูก พาลูกไปห้องสมุด ให้ลูกทำงานตอนปิดเทอม เปิดโอกาสให้ลูกกลับบ้านพร้อมเพื่อนบ้าน

จากการศึกษา แนวคิดการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาล ในด้านการเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

1. การเริ่มความสัมพันธ์ (Making Contact) หมายถึง สถานการณ์การส่งเสริมมิตรภาพ และบทบาทที่ของครูและผู้ปกครอง ที่ใช้ในการพัฒนาความสัมพันธ์เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเริ่ม ความสัมพันธ์กับผู้อื่น พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อเริ่มความสัมพันธ์กับผู้อื่น ประกอบด้วย

- 1.1 การทักทาย หมายถึง การแสดงพฤติกรรมหรือการใช้ คำพูดในการเริ่ม
ความสัมพันธ์กับผู้อื่น
- 1.2 การสอบถาม หมายถึง การถามคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดของสถานที่หรือ
การทำกิจกรรม
- 1.3 การตอบสนอง หมายถึง การแสดงพฤติกรรมหรือการใช้คำพูดเมื่อผู้อื่น
ทักทายหรือพูดด้วย
- 1.4 การให้ข้อมูล หมายถึง การบอกชื่อหรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง
- 1.5 การเชิญชวน หมายถึง การใช้คำพูดเพื่อให้ผู้อื่นเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกัน

2. การคงความสัมพันธ์ที่ดี (Maintaining Positive Relationships) หมายถึง สถานการณ์
การส่งเสริมมิตรภาพ และบทบาทที่ของครูและผู้ปกครอง ในการส่งเสริมให้เด็กวัยอนุบาลได้รับการรักษา
ความสัมพันธ์ที่ได้เริ่มไว้ให้คงอยู่ มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน ความผูกพันกัน พฤติกรรมที่แสดงออกในการ
คงความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วย

- 2.1 การให้ความสนใจ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมหรือการพูดเพื่อสนองตอบ
สิ่งที่ผู้อื่นปฏิบัติ
- 2.2 การให้ความร่วมมือ หมายถึง ความสามารถในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
- 2.3 การยอมรับ หมายถึง การรับฟังความคิดเห็นและการแสดงความเข้าใจ
พฤติกรรมของผู้อื่น
- 2.4 การแสดงความรัก หมายถึง การแสดงพฤติกรรมหรือการใช้คำพูดที่แสดง
ความห่วงใยหรือความปรารถนาดีกับผู้อื่น
- 2.5 การมีอารมณ์ร่วม หมายถึง การแสดงความรู้สึกเช่นเดียวกับผู้อื่น
- 2.6 การให้ความช่วยเหลือ หมายถึง การร่วมทำกิจกรรมเพื่อแบ่งเบาสิ่งที่ผู้อื่น
กำลังทำอยู่
- 2.7 การยกย่องชมเชย หมายถึง การพูดเพื่อให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตนและผลงาน

3. การลดความขัดแย้ง (Negotiating Conflict) หมายถึง สถานการณ์การส่งเสริม
มิตรภาพ และบทบาทของครูและผู้ปกครอง ในการส่งเสริมให้เด็กวัยอนุบาล ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการ
กับปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้น ในการทำกิจกรรมร่วมกันของเด็ก พฤติกรรมที่แสดงออกในการลดความ
ขัดแย้งกับผู้อื่น ประกอบด้วย

- 3.1 การบอกความต้องการของตนเองกับผู้อื่น หมายถึง การพูดเพื่อให้ผู้อื่นรับรู้ความต้องการของตนเอง
- 3.2 การรับฟังความต้องการของผู้อื่น หมายถึง การแสดงการรับรู้หรือปฏิบัติตามความต้องการของผู้อื่น
- 3.3 การแนะนำวิธีการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง หมายถึง การ พูดหรือหาวิธีการในการแก้ปัญหาโดยไม่ทำร้ายผู้อื่น
- 3.4 การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา หมายถึง การ บอกเหตุผลของข้อเสนอนั้นที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา
- 3.5 การต่อต้านความต้องการที่ไม่มีเหตุผล หมายถึง การแสดงพฤติกรรมหรือการพูดที่ขัดแย้งกับการกระทำที่ไม่มีเหตุผล
- 3.6 การยอมรับข้อโต้แย้งที่มีเหตุผล หมายถึง การแสดงพฤติกรรมหรือการพูดที่เห็นด้วยกับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน
- 3.7 การประนีประนอมในการแก้ปัญหา หมายถึง การแสดงพฤติกรรมและการพูดด้วยถ้อยที่ถ้อยอาศัย

สรุปได้ว่าบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ครูและผู้ปกครองควรจัดกิจกรรมและ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กได้เริ่มต้นมิตรภาพที่ดีโดยให้คำแนะนำปรึกษาหารือ ให้การสนับสนุนเด็กเล่นร่วมกับเพื่อน ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน และสอนให้เด็กเห็นความสำคัญของเพื่อน สอนให้รู้จักวิธีการรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนคอยดูแลให้ความช่วยเหลือและ ให้กำลังใจแก่เด็กเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้ง เนื่องจากความขัดแย้งของเด็กกับกลุ่มเพื่อนเกิดขึ้นได้ง่าย ในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกัน ที่สำคัญครูและ ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างมิตรภาพกับบุคคล เพื่อนร่วมงาน บุคคลในครอบครัว เนื่องจากเด็กวัยอนุบาลเป็นวัยที่ชอบเลียนแบบบุคคลที่ตนเองใกล้ชิด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ซูพงษ์ ปัญจมะวัต (2533) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การใช้ตัวแบบในนิทานประกอบภาพเพื่อเพิ่ม พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน ในเด็กอนุบาลที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่ำ พบว่าเด็กที่มีระดับ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนต่ำที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพ จะมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กับเพื่อนเพิ่มขึ้น

พเยาว์ ทองเกตุ (2535) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบโน้ตส์เกี่ยวกับมิตรภาพของเด็ก ปฐมวัยและประถมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 และนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 จำนวน 120 คน โดยการสัมภาษณ์และ ให้เด็กเลือกภาพที่แสดงถึงความเป็นเพื่อน จากภาพที่ กำหนดไว้ แบ่งลักษณะมิตรภาพออกเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ การช่วยเหลือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การทำ กิจกรรมร่วมกัน ความใกล้ชิดทางกาย และความคล้ายคลึงกันของลักษณะทางกาย พบว่าเด็ก ประถมศึกษา มีคะแนนโน้ตส์เกี่ยวกับมิตรภาพ ในลักษณะการช่วยเหลือและ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มากกว่าเด็กปฐมวัย ในขณะที่เด็กปฐมวัยมีคะแนนโน้ตส์เกี่ยวกับมิตรภาพ ในลักษณะการทำกิจกรรม ร่วมกัน ความใกล้ชิดทางกาย และความคล้ายคลึงกัน ของลักษณะทางกายมากกว่า เด็กประถมศึกษา และเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง มีโน้ตส์เกี่ยวกับมิตรภาพ ในทุกลักษณะไม่แตกต่างกัน

Searcy (1996) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้มิตรภาพแทรกแซงลักษณะการเรียนรู้และปัญหา พฤติกรรมของเด็ก ได้แนะนำเกี่ยวกับ การจัดเตรียมกิจกรรมของครูและ ผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพ สำหรับเด็ก ดังนี้ ควรมีการบรรจุการสอนมิตรภาพในหลักสูตร จัดกิจกรรมให้เด็กเห็นความสำคัญ ของทุกคน ให้เด็กทำความรู้จักกับเพื่อน ให้เด็กได้เรียนแบบร่วมมือ ให้เด็กได้เล่นด้วยกัน มอบหมาย ให้เพื่อนสนิท และกลุ่มเพื่อนช่วยเหลือและคอยดูแลกัน ยอมรับและให้เกียรติในมิตรภาพของเด็ก ให้เด็ก มีเพื่อนได้หลาย ๆ คน

Michael (2000) ศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับของกลุ่มเพื่อนและ การปรับตัวเข้ากับสังคมในเด็ก วัยอนุบาล จากการศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ดี ในวัยอนุบาลสามารถปรับตัวได้ดีเมื่อเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

Wheetai (2001) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมิตรภาพและ ความขัดแย้งของเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในกลุ่มของเด็ก ครูจะอยู่ห่าง ๆ ไม่ยุ่งเกี่ยวในระหว่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่จะค่อย ๆ แนะนำวิธีหรือแนวทางในการแก้ปัญหาให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กได้เผชิญกับปัญหาโดยตรง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

Samantha (2001) ศึกษาเกี่ยวกับมิตรภาพของเด็ก 4-5 ขวบในสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยการสังเกต พัฒนาการและการรักษามิตรภาพกับเด็กคนอื่น ๆ ในกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง การเล่นบทบาทสมมติ พบว่า เด็กมักเปลี่ยนเพื่อนเล่นและ เปลี่ยนกิจกรรมในแต่ละกลุ่ม และให้เด็กได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการเล่นหรือทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ ที่สถานรับเลี้ยงเด็กให้กับสมาชิกในครอบครัวฟัง

Lindsey (2002) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ มิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลและการยอมรับของกลุ่มเพื่อน : กับความสามารถในการเข้าสังคม ของเด็กอนุบาลอายุ 3- 6 ปี จำนวน 166 คน พบว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับ มิตรภาพระหว่างกลุ่มเพื่อน เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการด้านสังคม ของเด็กวัยอนุบาล และจะสืบ ต่อไปถึงในระดับชั้นประถมศึกษา

Rhodes (2002) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติของครอบครัวและ ความเชื่อมั่นเกี่ยวกับมิตรภาพ และการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กก่อนวัยเรียน การวิจัยเน้นให้เห็นบทบาทของผู้ปกครองที่สามารถ ช่วยเหลือให้เด็กได้พัฒนามิตรภาพกับบุคคลอื่น พบว่าผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการให้เด็ก สร้างมิตรภาพ เด็กเกือบทุกคนจะต้องมีเพื่อนหรือเพื่อนสนิท ผู้ปกครองมีหน้าที่เตรียมความพร้อมให้เด็ก ได้เผชิญกับสังคมภายนอก ได้เรียนรู้สังคมและ ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์และการสร้าง มิตรภาพกับเพื่อน ๆ

Sparkman (2003) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถทางอารมณ์ และสังคมในเด็ก วัยอนุบาล เด็กปกติและเด็กไม่ปกติ เกี่ยวกับบทบาทของครูด้านความเชื่อและการปฏิบัติ เป็นการ สัมภาษณ์เกี่ยวกับความเชื่อและ สังเกตการปฏิบัติงานของครูในการจัดกิจกรรมในห้องเรียนและ การจัดสภาพแวดล้อม พบว่าครูส่วนมากมีความเชื่อว่าสภาพแวดล้อม และการจัดกิจกรรมในห้องเรียน มีส่วนช่วยในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก และเด็กมีปฏิสัมพันธ์ในทางบวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของคุณและผู้ปกครอง ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง การดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. การกำหนดกรอบการศึกษาในการวิจัย
3. ประชากรและตัวอย่างประชากร
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

การค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นพื้นฐานการทำวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของคุณและผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร มีดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร บทความจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล รวมทั้งสัมภาษณ์คุณและผู้ปกครองและเข้าไปสังเกตการจัดกิจกรรมของคุณ และสังเกตกิจกรรมประจำวันของผู้ปกครองที่ทำร่วมกับลูก

2. ศึกษาแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการวิจัย

2. การกำหนดกรอบการศึกษาในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของคุณและผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาครอบคลุมเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของคุณและผู้ปกครอง ดังนี้

ตารางที่ 1 กรอบการศึกษา เรื่องสภาพและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของครูและ
ผู้ปกครอง

องค์ประกอบ	คำจำกัดความ	ตัวบ่งชี้
1. ด้านการเริ่มความสัมพันธ์		
1.1 บทบาทในการให้โอกาส		
1.1.1 การจัดกิจกรรม	การส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรม เกี่ยวกับการเริ่มความสัมพันธ์	- ให้เด็กมีอิสระในการทำงานร่วมกับผู้อื่น - ให้เด็กแนะนำตนเองกับผู้อื่น - พาเด็กไปเที่ยวทัศนศึกษาหรือพาไป เยี่ยมผู้อื่น
1.1.2 การจัดสภาพแวดล้อม	การจัดเตรียมบรรยากาศ ที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ เกี่ยวกับการเริ่มความสัมพันธ์	- จัดมุมประสบการณ์ที่เน้นให้เด็กได้ เล่นร่วมกับผู้อื่น - จัดสถานที่ที่เน้นให้เด็กได้ทำงาน รวมกลุ่มกับผู้อื่น - การจัดงานสังสรรค์ให้เด็กและชน ผู้อื่นมาร่วมงาน
1.2 บทบาทในการสนับสนุน		
1.2.1 การให้กำลังใจ	การให้ความสนใจเมื่อเด็ก แสดงพฤติกรรมกรเริ่ม ความสัมพันธ์กับผู้อื่น	- ปรบมือเมื่อเด็กแนะนำตนเองกับผู้อื่น - ชมเมื่อเด็กเข้าไปเล่นด้วยกับผู้อื่น - ยืมให้เมื่อเด็กชวนผู้อื่นเข้ากลุ่มหรือ เล่นด้วยกัน
1.2.2 การกระตุ้น ความสนใจ	การสนทนาและแสดงพฤติกรรม ที่ส่งเสริมให้เด็กเริ่มความ ความสัมพันธ์	- ให้เด็กชวนผู้อื่นมาเล่นด้วย - แนะนำให้เด็กรู้จักผู้อื่น - ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการต้อนรับผู้อื่น
1.2.3 การให้ความ ช่วยเหลือ	การแสดงพฤติกรรมหรือให้ คำแนะนำที่ช่วยส่งเสริม พฤติกรรมกรเริ่มความ	- สอนให้เด็กรู้จักวิธีทำความรู้จักกับผู้อื่น - บอกให้เด็กรู้จักแบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่น - แนะนำให้เด็กที่กล้าแสดงออกช่วย ผู้อื่นที่อาย

ตารางที่ 1 กรอบการศึกษา เรื่องสภาพและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของครูและ
ผู้ปกครอง (ต่อ)

องค์ประกอบ	คำจำกัดความ	ตัวบ่งชี้
1. ด้านการเริ่มความสัมพันธ์		
1.2 บทบาทในการสนับสนุน		
1.2.4 การให้ความเข้าใจ	การรับฟังและพูดคุยกับเด็ก เกี่ยวกับการเริ่มความ สัมพันธ์กับผู้อื่น	- ตั้งใจฟังเรื่องราวที่เด็กเล่าเกี่ยวกับผู้อื่น - ให้โอกาสเด็กในการเลือกวิธีทำความ รู้จักกับผู้อื่น
1.2.5 การตอบสนอง ความต้องการ	การแสดงพฤติกรรมย้อนกลับ เมื่อเด็กต้องการเริ่มความ สัมพันธ์กับผู้อื่น	- จัดกิจกรรมให้เด็กได้รู้จักกับผู้อื่น ตามที่เด็กต้องการ - สอนวิธีทำความรู้จักกับผู้อื่น ตามที่เด็กต้องการ
1.2.6 การเป็นแบบอย่าง	การแสดงพฤติกรรมทั้งทาง วาจาและท่าทางในการเริ่ม ความสัมพันธ์ที่ดีให้เด็กเห็น	- ทักทายหรือพูดคุยกับผู้อื่น ด้วยท่าทางยิ้มแย้ม - การแนะนำตนเองกับผู้อื่น
2. ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี		
2.1 บทบาทในการให้โอกาส		
2.1.1 การจัดกิจกรรม	การส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรม เกี่ยวกับการรักษาความ สัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	- ให้เด็กทำบัตรอวยพรในเทศกาลต่าง ๆ ให้ผู้อื่น - ให้เด็กนำของเล่นมาเล่นร่วมกับผู้อื่น
2.1.2 การจัดสภาพ แวดล้อม	การจัดเตรียมบรรยากาศที่ ช่วยส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ เกี่ยวกับการรักษาความ สัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	- จัดสถานที่ให้เด็กได้เล่นร่วมกับผู้อื่น - จัดของเล่นที่เน้นการเล่นร่วมกับผู้อื่น
2.2 บทบาทในการสนับสนุน		
2.2.1 การให้กำลังใจ	การให้ความสนใจเมื่อเด็ก แสดงพฤติกรรมที่รักษา ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	- พุดชมเชยเมื่อเด็กช่วยเหลือผู้อื่น - สัมผัสเมื่อเด็กแสดงความเห็นอกเห็นใจ - ยิ้มเมื่อเด็กแสดงความชื่นชมผลงานผู้อื่น

ตารางที่ 1 กรอบการศึกษา เรื่องสภาพและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของครูและ
ผู้ปกครอง (ต่อ)

องค์ประกอบ	คำจำกัดความ	ตัวบ่งชี้
2. ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี		
2.2 บทบาทในการสนับสนุน		
2.2.2 การกระตุ้น ความสนใจ	การสนทนาหรือแสดง พฤติกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เด็ก เห็นความสำคัญของการรักษา ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	- เล่านิทานเกี่ยวกับการเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่นให้เด็กฟัง - พูดหรือสอนให้เด็กเห็นความสำคัญ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
2.2.3 การให้ความ ช่วยเหลือ	การแสดงพฤติกรรมหรือการ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรม การรักษาความสัมพันธ์ที่ดี กับผู้อื่น	- แนะนำให้เด็กรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น - สอนให้เด็กเห็นอกเห็นใจผู้อื่น - เล่านิทานเกี่ยวกับการมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น
2.2.4 การให้ความเข้าใจ	การรับฟังและพูดคุยร่วมกับ เด็กเกี่ยวกับการรักษาความ สัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	- สนทนากับเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กทำ - รับฟังเรื่องราวที่เด็กทำร่วมกับผู้อื่น - เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่าเรื่องเกี่ยว กับการช่วยเหลือผู้อื่น
2.2.5 การตอบสนอง ความต้องการ	การแสดงพฤติกรรมย้อนกลับ เมื่อเด็กต้องการรักษาความ สัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	- ให้คำแนะนำเมื่อเด็กมาขอคำ ปรึกษาเพื่อขอคืนดีกับผู้อื่น - อนุญาตให้ผู้อื่นมาเล่นร่วมกับเด็ก
2.2.6 การเป็นแบบอย่าง	การแสดงพฤติกรรมและการใช้ คำพูดในการรักษาความสัมพันธ์	- มีน้ำใจและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น - ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ตารางที่ 1 กรอบการศึกษา เรื่องสภาพและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของครูและ
ผู้ปกครอง (ต่อ)

องค์ประกอบ	คำจำกัดความ	ตัวบ่งชี้
3. ด้านการลดความขัดแย้ง		
3.1. บทบาทในการให้โอกาส		
3.1.1 การจัดกิจกรรม	การส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมเกี่ยวกับการลดความขัดแย้งกับผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างเหตุการณ์จำลองวิธีการในการแก้ปัญหาถ้ามีสิ่งของอย่างเดียว จะทำอย่างไรจะแบ่งให้ผู้อื่นด้วย - ให้เด็กแสดงบทบาทสมมติในการลดความขัดแย้งเมื่อทะเลาะกับผู้อื่น
3.1.2 การจัดสภาพแวดล้อม	การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการลดความขัดแย้งกับผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> - จัดอุปกรณ์ให้เด็กได้ช่วยร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เด็กได้รู้จักหาวิธีการลดความขัดแย้ง - จัดเตรียมหนังสือหรือนิทานที่เน้นความรัก ความสามัคคีมาให้เด็กดูและเล่าให้ฟัง
3.2 บทบาทในการสนับสนุน		
3.2.1 การให้กำลังใจ	การสนใจในการลดความขัดแย้งของเด็กกับผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> - ชมเชยเมื่อเด็กรู้จักใช้เหตุผลในการลดความขัดแย้งกับผู้อื่น - สัมผัสเมื่อเด็กไม่ใช้วิธีรุนแรงในการแก้ปัญหากับผู้อื่น
3.2.2 การกระตุ้นความสนใจ	การสนทนาและแสดงพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กรู้จักลดความขัดแย้งที่เหมาะสมกับผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> - เล่านิทานเกี่ยวกับการใช้วิธี - การประนีประนอมในการแก้ปัญหา - สนทนาเกี่ยวกับการใช้วิธีการนุ่มนวลในการลดความขัดแย้งร่วมกับเด็ก

ตารางที่ 1 กรอบการศึกษา เรื่องสภาพและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของครูและ
ผู้ปกครอง (ต่อ)

องค์ประกอบ	คำจำกัดความ	ตัวบ่งชี้
3. ด้านการลดความขัดแย้ง (ต่อ)		
3.2 บทบาทในการสนับสนุน		
3.2.3 การให้ความช่วยเหลือ	การแสดงพฤติกรรมหรือการให้คำแนะนำเมื่อเด็กมีปัญหา ข้อขัดแย้งกับผู้อื่น	- อธิบายให้เด็กเห็นความสำคัญของการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา - ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการลดความขัดแย้งเมื่อเด็กทะเลาะกับผู้อื่น
3.2.4 การให้ความเข้าใจ	การรับฟังและพูดคุยร่วมกับเด็กเมื่อเด็กมีปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งกับผู้อื่น	- เปิดโอกาสให้เด็กพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งกับผู้อื่น - สนใจและรับฟังเมื่อเด็กแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งอย่างมีเหตุผล
3.2.5 การตอบสนองความต้องการ	การแสดงพฤติกรรมย้อนกลับเมื่อเด็กต้องการลดความขัดแย้งกับผู้อื่น	- เปิดโอกาสให้เด็กใช้วิธีการที่นุ่มนวลในการลดความขัดแย้งกับผู้อื่น - เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลในการแก้ปัญหา
3.2.6 การเป็นแบบอย่าง	การแสดงพฤติกรรมและการใช้คำพูดในการลดความขัดแย้งกับผู้อื่น	- ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาก่อนที่จะตัดสินการกระทำของผู้อื่น - ไม่ใช้วิธีการรุนแรงในการลดความขัดแย้งกับผู้อื่น

3. ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูและผู้ปกครองเด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 1 – 3 ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ครูจำนวน 286 คน และผู้ปกครองจำนวน 392 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 32 โรงเรียน โรงเรียนในสังกัด

กรุงเทพมหานคร จำนวน 16 โรงเรียน และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 1
โรงเรียน

การเลือกตัวอย่างประชากร มีขั้นตอนดังนี้

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการสุ่ม
แบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ตามลำดับ ดังนี้

1.1 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ครอบคลุมเขตการปกครอง 17 เขต คือ
เขตราชเทวี เขตพญาไท เขตบางซื่อ เขตดุสิต เขตสัมพันธวงศ์ เขตปทุมวัน เขตพระนคร
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตบางรัก เขตวัฒนา เขตสาทร เขตพระโขนง เขตบางนา เขตคลองเตย
เขตบางคอแหลม เขตยานนาวา และเขตดินแดง สุ่มเขตการปกครองร้อยละ 50 ของจำนวน
เขตการปกครองทั้งหมด ซึ่งได้จำนวน 8 เขต โดยการจับสลากได้ดังนี้ เขตดุสิต เขตปทุมวัน เขตพระโขนง
เขตยานนาวา เขตคลองเตย เขตบางนา เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และ เขตบางคอแหลม

1.2 สุ่มจำนวนโรงเรียน ครู และ
ผู้ปกครอง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาลใน 8 เขตการปกครอง ได้จำนวน
โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาล จำนวน 182 โรงเรียน ครูจำนวน 1,456 คน และผู้ปกครองนักเรียน
จำนวน 26,900 คน หลังจากนั้นนำจำนวนครูและผู้ปกครองจากโรงเรียนทั้ง 3 สังกัด มาคำนวณสัดส่วน
ของครูและผู้ปกครอง โดยใช้การคำนวณหาตัวอย่างประชากรจากตารางของ Yamane ได้จำนวนครู 286
คน และผู้ปกครองจำนวน 392 คน

1.3 สุ่มโรงเรียนเพื่อให้ได้ตัวอย่างประชากรครอบคลุมโรงเรียนในแต่ละสังกัด โดย
สุ่มในอัตราส่วน 1 : 2 : 3 ซึ่งได้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
(โรงเรียนรัฐบาล) จำนวน 8 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) จำนวน 16 โรงเรียน
และโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (โรงเรียนเอกชน) จำนวน 24
โรงเรียน ส่วนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามี 1 โรงเรียน รวมโรงเรียน จำนวน 49
โรงเรียน ประกอบด้วยครูจำนวน 286 คน และผู้ปกครองจำนวน 392 คน ได้ตัวอย่างประชากรที่ตอบ
แบบสอบถามแต่ละสังกัด ดังแสดงรายละเอียดใน ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนครูและผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาล จำแนกตามสังกัดโรงเรียน

โรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนผู้ปกครอง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (โรงเรียนรัฐบาล)	8	35	72
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (โรงเรียนเอกชน)	24	175	198
สังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.)	16	70	112
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)	1	6	10
รวม	49	286	392

1.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูและผู้ปกครองเด็กวัยอนุบาลทุกคน ประกอบด้วยครูจำนวน 286 คน และผู้ปกครองจำนวน 392 คน

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์และสังเกต

2.1 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ครู จำนวน 286 คน และผู้ปกครอง จำนวน 392 คน

2.2 สุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 5% ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นตัวอย่างประชากรในการสัมภาษณ์และสังเกต ได้ครูจำนวน 14 คน และผู้ปกครองจำนวน 20 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กอนุบาล ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามครูและผู้ปกครอง เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล
2. แบบสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครอง เรื่องปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล
3. แบบสังเกตพฤติกรรมครูและผู้ปกครอง ในการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย รายละเอียดดังนี้

1. การเตรียมการในการสร้างเครื่องมือวิจัย

1.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ จากตำรา วารสาร บทความจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับแนวคิดการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล และสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพของครู และผู้ปกครอง เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดของการวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครูและผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร

1.2 กำหนดกรอบการศึกษา เรื่องสภาพและปัญหาส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง ใน 3 องค์ประกอบได้แก่ การเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง ในแต่ละองค์ประกอบ แบ่งเป็น 2 บทบาท ได้แก่ บทบาทในการให้โอกาส และบทบาทในการสนับสนุน

1.3 ศึกษาการสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ในด้านวิธีการ และรูปแบบ จากนั้นจึงกำหนดลักษณะโครงสร้างและคำถามของแบบสอบถาม

1.4 นำกรอบการศึกษาที่ได้ตามรายละเอียดในข้อ 1.2 มาตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 1 ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา และเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 2 เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

2. การสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถาม เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง

2.1.1 สร้างแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด สำหรับครู 1 ชุด และผู้ปกครอง 1 ชุด เป็นแบบสอบถามครูและผู้ปกครอง เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และสภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อความจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของครู และผู้ปกครอง แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ดังรายละเอียดดังนี้

- 2.1 การส่งเสริมมิตรภาพ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์
- 2.2 การส่งเสริมมิตรภาพ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี
- 2.3 การส่งเสริมมิตรภาพ ด้านการลดความขัดแย้ง

การส่งเสริมมิตรภาพแต่ละองค์ประกอบแบ่งออกเป็น 2 บทบาท คือ บทบาทในการให้โอกาสมี 2 วิธี ได้แก่ การจัดกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อม และบทบาทในการสนับสนุน มี 6 วิธี ได้แก่ การให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความเข้าใจ การตอบสนองความต้องการ และการเป็นแบบอย่าง ในแต่ละด้านมีข้อคำถามจำนวน 24 ข้อ

- 2.1.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาแก้ไข ด้านความครอบคลุมเนื้อหา และภาษาที่ใช้
- 2.1.3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปทดลองใช้จริง

2.2 แบบสัมภาษณ์ ครูและผู้ปกครอง เรื่องปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

2.2.1 สร้างแบบสัมภาษณ์ 2 ชุด สำหรับครู 1 ชุด และผู้ปกครอง 1 ชุด เป็นแบบสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครอง ปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาลแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 ปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์
- ตอนที่ 2 ปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี
- ตอนที่ 3 ปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพ ด้านการลดความขัดแย้ง

การส่งเสริมมิตรภาพแต่ละองค์ประกอบแบ่งออกเป็น 2 บทบาท คือ บทบาทในการให้โอกาส มี 2 วิธี ได้แก่ การจัดกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อม และบทบาทในการสนับสนุน มี 6 วิธี ได้แก่ การให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความเข้าใจ การตอบสนอง ความต้องการ และการเป็นแบบอย่าง

- 2.2.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาแก้ไข ด้านความครอบคลุมเนื้อหา และภาษาที่ใช้
- 2.2.3 นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปทดลองใช้จริง

2.3 แบบสังเกต พฤติกรรมครูและผู้ปกครอง ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

2.3.1 การสร้างแบบสังเกต 2 ชุด สำหรับครู 1 ชุด และผู้ปกครอง 1 ชุด เพื่อสังเกตพฤติกรรมครูและผู้ปกครอง ในการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสังเกตแบบปลายเปิด สังเกตพฤติกรรมของครูและผู้ปกครอง ในการส่งเสริมมิตรภาพด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง

ตอนที่ 2 แบบวิเคราะห์พฤติกรรมของครูและผู้ปกครอง ในการส่งเสริมมิตรภาพ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง ซึ่งแบ่งประเด็น ในการวิเคราะห์แต่ละด้านแบ่งเป็น 2 บทบาท คือ บทบาทในการให้โอกาส มี 2 วิธี ได้แก่ การจัดกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อม และบทบาทในการสนับสนุน มี 6 วิธี ได้แก่ การให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความเข้าใจ การตอบสนองของความต้องการ และการเป็นแบบอย่าง

2.3.2 นำแบบสังเกตที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณาแก้ไข ด้านความครอบคลุมเนื้อหา และภาษาที่ใช้

2.3.3 นำแบบสังเกตมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปทดลองใช้จริง

3. การปรับปรุงเครื่องมือวิจัย

3.1 ได้นำแบบสอบถาม เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาลของครู และผู้ปกครองแบบสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครอง เรื่องปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล แบบสังเกตพฤติกรรมครูและผู้ปกครอง ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อจัดพิมพ์เป็นฉบับทดลองใช้

3.2 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับครูและผู้ปกครองที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างประชากร ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร แล้วนำมาปรับปรุงในเรื่องสำนวนภาษา จากนั้นจึงนำมาจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงต้นสังกัดของโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร

2. นำแบบสอบถามไปให้ผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นตัวอย่างประชากรด้วยตนเองเพื่อขอความร่วมมือไปยังครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และผู้ปกครองนักเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามกลับคืนจากโรงเรียนด้วยตนเอง โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ วันที่ 14 มกราคม ถึงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืนจากครู จำนวน 264 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.31 และได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืนจากผู้ปกครอง จำนวน 355 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.33

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยติดต่อประสานงานนัดหมาย วัน เวลา ในการสัมภาษณ์ ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และผู้ปกครองนักเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกอบด้วยครูจำนวน 14 คน และ ผู้ปกครอง จำนวน 20 คน โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากร โรงเรียนละ 1 วัน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ วันที่ 1 - 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสังเกต ผู้วิจัยติดต่อประสานงานนัดหมาย วัน เวลา ในการสังเกต ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกอบด้วย ครูจำนวน 14 คน และ ผู้ปกครอง จำนวน 20 คน โดยใช้ระยะเวลาในการสังเกต ตั้งแต่ วันที่ 1 - 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 มีรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยใช้เวลาในสังเกตพฤติกรรมครู ในการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล วันละ 1 คน ในช่วงการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมเสริมประสบการณ์ และกิจกรรมกลางแจ้ง

4.2 ผู้วิจัยใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล วันละ 1 คน ในตอนเช้า ระหว่างที่ผู้ปกครองมาส่งนักเรียน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และข้อมูล เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาล ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง ผู้วิจัยนำข้อมูล คะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยกำหนดเกณฑ์ในการ ตัดสินระดับ การปฏิบัติ ในการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นประจำ
ค่าเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง	ปฏิบัติบางครั้ง
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง	แทบจะไม่เคยปฏิบัติ

2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครอง เรื่องปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปเนื้อหาและนำเสนอแบบบรรยาย

3. ข้อมูลจากแบบสังเกต พฤติกรรมครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล มาสรุปเนื้อหาและนำเสนอแบบบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การคำนวณหาค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และหาค่าร้อยละของพฤติกรรมครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}} \times 100$$

(ประคอง กรรณสูต, 2534)

2. การคำนวณค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็ก
วัยอนุบาลของครูและผู้ปกครอง

2.1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ของคะแนน โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

เมื่อ x_i แทน คะแนนตัวที่ 1,2,3,...,n
n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2.2 คำนวณค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation) โดยใช้สูตร

$$S.D = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ x_i แทน คะแนนตัวที่ 1,2,3,...,n

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

(ศิริชัย กาญจนวาสี, 2545)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพ ในเด็กวัยอนุบาลของครูและ
ผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูจำนวน 286 คน
และผู้ปกครองนักเรียนอนุบาลปีที่ 1-3 โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 392 คน ดังนี้

1) การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามสถานภาพและบทบาทครูและสภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัย
อนุบาลของครูและผู้ปกครอง 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ปัญหาของครู และผู้ปกครองใน
การส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล และ 3) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตพฤติกรรมของครู
และผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพ ใน 3 องค์ประกอบ คือ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์
ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม สภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็ก
วัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1.2 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของครู ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่
ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง แบ่งออกเป็น 3 ตอน
ดังนี้

ตอนที่ 1.2.1 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการแปลผล สภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของครู ด้านการเริ่มความสัมพันธ์

ตอนที่ 1.2.2 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการแปลผล สภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของครู
ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี

ตอนที่ 1.2.3 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการแปลผล สภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของครู ด้านการลดความขัดแย้ง

ตอนที่ 1.3 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ

การแปลผล สภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1.3.1 ผลการวิเคราะห์ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล สภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของผู้ปกครอง ด้านการเริ่มความสัมพันธ์

ตอนที่ 1.3.2 ผลการวิเคราะห์ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล สภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของผู้ปกครอง ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี

ตอนที่ 1.3.3 ผลการวิเคราะห์ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล สภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของผู้ปกครอง ด้านการลดความขัดแย้ง

ตอนที่ 1.4 ผลการวิเคราะห์ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล สภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1.4.1 ผลการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิต สภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง ด้านการเริ่มความสัมพันธ์

ตอนที่ 1.4.2 ผลการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิต สภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี

ตอนที่ 1.4.3 ผลการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิต สภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง ด้านการลดความขัดแย้ง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครอง เรื่องปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ครู เรื่องปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง

ตอนที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เรื่องปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกต พฤติกรรมของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกต พฤติกรรมของครูในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง

ตอนที่ 3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกต พฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามครูและผู้ปกครอง เรื่องสภาพการส่งเสริม
 มิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 3 จำนวนและค่าร้อยละของครู จำแนกตามสถานภาพ

รายการ	จำนวน (N = 264)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	261	98.86
ชาย	3	1.14
2. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	15	5.68
25 – 35 ปี	88	33.33
36 – 45 ปี	98	37.12
46 – 55 ปี	53	20.08
56 ปีขึ้นไป	10	3.79
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	189	71.59
ปริญญาโท	10	3.79
ปริญญาเอก	0	0.00
อื่น ๆ	65	24.62

ตารางที่ 3 จำนวนและค่าร้อยละของครู จำแนกตามสถานภาพ (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
	(N = 264)	
4. ระดับชั้นที่สอน		
ชั้นอนุบาลปีที่ 1	109	41.29
ชั้นอนุบาลปีที่ 2	97	36.74
ชั้นอนุบาลปีที่ 3	58	21.97
5. ประสบการณ์การสอนในระดับชั้นอนุบาล		
1 - 5 ปี	96	36.36
6 - 10 ปี	71	26.89
11 - 15 ปี	45	17.05
16 - 20 ปี	24	9.09
21 ปีขึ้นไป	28	10.60

จากตารางที่ 3 พบว่าครูประจำชั้นอนุบาลของโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง คือ ร้อยละ 98.86 มีอายุอยู่ระหว่าง 36 - 45 ปี ร้อยละ 37.12 และ 25 - 35 ปี ร้อยละ 33.33 ตามลำดับ มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีร้อยละ 71.59 สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ร้อยละ 41.29 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ร้อยละ 36.74 และชั้นอนุบาลปีที่ 3 ร้อยละ 21.29 ในด้านประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอนุบาลพบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ และ 6 - 10 ปี ร้อยละ 26.89 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามสถานภาพ

รายการ	จำนวน (N = 355)	ร้อยละ
1. ผู้ปกครองนักเรียน		
ชั้นอนุบาลปีที่ 1	148	41.69
ชั้นอนุบาลปีที่ 2	135	38.03
ชั้นอนุบาลปีที่ 3	72	20.28
2. ความสัมพันธ์กับนักเรียน		
บิดา	88	24.79
มารดา	236	66.48
อื่น ๆ	31	8.73
3. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	29	8.17
25 – 35 ปี	145	40.84
36 – 45 ปี	140	39.44
46 – 55 ปี	32	9.01
56 ปีขึ้นไป	9	2.54
4. อาชีพ		
ค้าขาย – กิจการส่วนตัว	70	19.72
รับราชการ	52	14.65
รัฐวิสาหกิจ	26	7.32
รับจ้าง (บริษัทเอกชน)	76	21.41
แม่บ้าน	93	26.20
อื่น ๆ	38	10.70

ตารางที่ 4 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามสถานภาพ (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N = 355)	ร้อยละ
5. ระดับการศึกษา		
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	95	26.76
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	98	27.61
ปริญญาโท	8	2.25
ปริญญาเอก	2	0.56
อื่น ๆ	152	42.82

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 คือ ร้อยละ 41.69 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ร้อยละ 38.03 และชั้นอนุบาลปีที่ 3 ร้อยละ 20.28 ตามลำดับ ในด้านความสัมพันธ์กับนักเรียนพบว่าส่วนใหญ่เป็นมารดา ร้อยละ 66.48 และเป็นบิดา ร้อยละ 24.75 นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปกครองมีอายุอยู่ระหว่าง 25 – 35 ปี ร้อยละ 40.84 และ 36 – 45 ปี ร้อยละ 39.44 ตามลำดับ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพแม่บ้าน ร้อยละ 26.20 และรับจ้างบริษัทเอกชน ร้อยละ 21.41 ด้านการศึกษาผู้ปกครองส่วนใหญ่ระบุ อื่น ๆ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 42.82 , 27.61 และ 26.76 ตามลำดับ

ตอนที่ 1.2.1 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของครู ด้านการเริ่มความสัมพันธ์

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพ ของเด็กวัยอนุบาล ของครู ด้านการเริ่มความสัมพันธ์

การส่งเสริมมิตรภาพ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. บทบาทในการให้โอกาส			
1.1 การจัดกิจกรรม	4.11	0.89	บ่อยครั้ง
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม	4.27	0.84	เป็นประจำ
ค่าเฉลี่ยรวม	4.19	0.86	บ่อยครั้ง
2. บทบาทในการสนับสนุน			
2.1 การให้กำลังใจ	4.57	0.61	เป็นประจำ
2.2 การกระตุ้นความสนใจ	4.19	0.82	บ่อยครั้ง
2.3 การให้ความช่วยเหลือ	4.19	0.74	บ่อยครั้ง
2.4 การให้ความเข้าใจ	4.25	0.80	เป็นประจำ
2.5 การตอบสนองความต้องการ	3.83	1.00	บ่อยครั้ง
2.6 การเป็นแบบอย่าง	4.32	0.78	เป็นประจำ
ค่าเฉลี่ยรวม	4.22	0.79	เป็นประจำ
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.22	0.84	เป็นประจำ

จากตารางที่ 5 พบว่า ครูประจำชั้นอนุบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X}=4.22$) ซึ่งเมื่อพิจารณาจำแนกเป็น 2 บทบาท รายละเอียดดังนี้

บทบาทในการให้โอกาส ครูประจำชั้นอนุบาลมีบทบาทในการปฏิบัติเป็นประจำทั้งในการจัดสภาพแวดล้อม และการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.27, 4.11$) ตามลำดับ

บทบาทในการสนับสนุน ครูประจำชั้นอนุบาลมีบทบาทในการให้กำลังใจ การเป็นแบบอย่าง และการให้ความเข้าใจ เพื่อส่งเสริมมิตรภาพของเด็กอยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X}=4.57, 4.32$ และ 4.25) ตามลำดับ ส่วนการกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ และ การตอบสนอง

ความต้องการ ครูมีการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 4.19, 4.19$ และ 3.83) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาทั้งสองบทบาทจะเห็นว่า ครูประจำชั้นมีบทบาท อยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นประจำในการสนับสนุน ($\bar{X}=4.22$) และการให้โอกาสมีการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=4.19$)

ตอนที่ 1.2.2 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของครู ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของครู ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี

การส่งเสริมมิตรภาพ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. บทบาทในการให้โอกาส			
1.1 การจัดกิจกรรม	4.15	0.80	บ่อยครั้ง
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม	4.48	0.73	เป็นประจำ
ค่าเฉลี่ยรวม	4.31	0.76	เป็นประจำ
2. บทบาทในการสนับสนุน			
2.1 การให้กำลังใจ	4.61	0.55	เป็นประจำ
2.2 การกระตุ้นความสนใจ	4.41	0.67	เป็นประจำ
2.3 การให้ความช่วยเหลือ	4.40	0.62	เป็นประจำ
2.4 การให้ความเข้าใจ	3.89	0.82	บ่อยครั้ง
2.5 การตอบสนองความต้องการ	3.90	0.96	บ่อยครั้ง
2.6 การเป็นแบบอย่าง	4.31	0.71	เป็นประจำ
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25	0.72	เป็นประจำ
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.27	0.83	เป็นประจำ

จากตารางที่ 6 พบว่า ครูประจำชั้นอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.27$) ซึ่งเมื่อพิจารณาจำแนกเป็น 2 บทบาท รายละเอียดดังนี้

บทบาทในการให้โอกาสเพื่อให้เด็กได้คงความสัมพันธ์ที่ดี กับผู้อื่น ครูประจำชั้นอนุบาลมีบทบาทในการส่งเสริมมิตรภาพในระดับการปฏิบัติเป็นประจำ ทั้งการจัดสภาพแวดล้อม และการจัดกิจกรรม ($\bar{X}$ = 4.48 และ 4.15) ตามลำดับ

บทบาทในการสนับสนุนเพื่อให้เด็กได้คงความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ครูประจำชั้นอนุบาลมีบทบาทในการส่งเสริมมิตรภาพในระดับการปฏิบัติเป็นประจำ เรียงตามลำดับดังนี้ การให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ และการเป็นแบบอย่าง ($\bar{X}$ = 4.61, 4.41, 4.40 และ 4.32) ส่วนการตอบสนองความต้องการ และการให้ความเข้าใจครูมีบทบาทในการส่งเสริมในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}$ = 3.90 และ 3.89) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาทั้งสองบทบาท จะเห็นว่าครูประจำชั้นมีบทบาทในการส่งเสริมมิตรภาพอยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นประจำทั้งการให้โอกาส และการสนับสนุน ($\bar{X}$ = 4.31 และ 4.25) ตามลำดับ

ตอนที่ 1.2.3 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของครู ด้านการลดความขัดแย้ง ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพ ของเด็กวัยอนุบาล ของครู ด้านการลดความขัดแย้ง

การส่งเสริมมิตรภาพ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. บทบาทในการให้โอกาส			
1.1 การจัดกิจกรรม	3.77	0.86	บ่อยครั้ง
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม	3.90	0.83	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.83	0.84	บ่อยครั้ง
2. บทบาทในการสนับสนุน			
2.1 การให้กำลังใจ	4.44	0.67	เป็นประจำ
2.2 การกระตุ้นความสนใจ	4.18	0.70	บ่อยครั้ง
2.3 การให้ความช่วยเหลือ	4.21	0.72	เป็นประจำ
2.4 การให้ความเข้าใจ	4.28	0.71	เป็นประจำ
2.5 การตอบสนองความต้องการ	3.97	0.77	บ่อยครั้ง
2.6 การเป็นแบบอย่าง	4.22	0.69	เป็นประจำ
ค่าเฉลี่ยรวม	4.21	0.71	เป็นประจำ
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.12	0.79	บ่อยครั้ง

จากตารางที่ 7 พบว่า ครูประจำชั้นอนุบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ด้านการลดความขัดแย้งโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=4.12$) ซึ่งเมื่อพิจารณาจำแนกเป็น 2 บทบาท รายละเอียดดังนี้

บทบาทในการให้โอกาสเพื่อให้เด็กได้ลดความขัดแย้งกับผู้อื่น ครูประจำชั้นอนุบาลมีบทบาทในการส่งเสริมมิตรภาพ อยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้งทั้งการจัดสภาพแวดล้อม และการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=3.90$ และ 3.77)

บทบาทในการสนับสนุน เพื่อให้เด็กได้ลดความขัดแย้งกับผู้อื่น ครูประจำชั้นอนุบาลมีบทบาทในการส่งเสริมมิตรภาพอยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นประจำ เรียงตามลำดับคือ การให้กำลังใจ การให้ความเข้าใจ การเป็นแบบอย่าง และการให้ความช่วยเหลือ ($\bar{X}=4.44, 4.28, 4.22$ และ 4.21) ส่วนการตอบสนองความต้องการ การกระตุ้นความสนใจ ระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.97$ และ 4.18) และเมื่อพิจารณา ทั้งสองบทบาทจะเห็นว่าครูประจำชั้นมีบทบาทในการส่งเสริมมิตรภาพ การสนับสนุนมีการปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X}=4.21$) และการให้โอกาสมีการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.83$)

ตอนที่ 1.3.1 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของผู้ปกครอง ด้านการเริ่มความสัมพันธ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของผู้ปกครอง ด้านการเริ่มความสัมพันธ์

การส่งเสริมมิตรภาพ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. บทบาทในการให้โอกาส			
1.1 การจัดกิจกรรม	3.26	1.26	ปานกลาง
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม	3.48	1.19	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.37	1.22	ปานกลาง
2. บทบาทในการสนับสนุน			
2.1 การให้กำลังใจ	3.83	1.01	บ่อยครั้ง
2.2 การกระตุ้นความสนใจ	3.52	1.15	บ่อยครั้ง
2.3 การให้ความช่วยเหลือ	3.75	1.08	บ่อยครั้ง
2.4 การให้ความเข้าใจ	3.88	1.01	บ่อยครั้ง
2.5 การตอบสนองของความต้องการ	3.24	1.23	ปานกลาง
2.6 การเป็นแบบอย่าง	3.88	1.09	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.68	1.09	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.60	1.16	บ่อยครั้ง

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ด้านการเริ่มความสัมพันธ์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.60$) ซึ่งเมื่อพิจารณาจำแนกเป็น 2 บทบาท รายละเอียดดังนี้

บทบาทในการให้โอกาส ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานครมีบทบาทในการส่งเสริมมิตรภาพ ในการจัดสภาพแวดล้อมมีการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.48$) และการจัดกิจกรรมมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.26$)

บทบาทในการสนับสนุนเพื่อให้เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร มีบทบาทในการส่งเสริมมิตรภาพ ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง เรียงตามลำดับดังนี้ การให้ความเข้าใจ การเป็นแบบอย่าง การให้กำลังใจ การให้ความช่วยเหลือ และการกระตุ้นความสนใจ ($\bar{X}=3.88, 3.88, 3.83, 3.75$ และ 3.52) ส่วนการตอบสนองของความต้องการมีการปฏิบัติปานกลาง ($\bar{X}=3.24$) และเมื่อพิจารณาทั้งสองบทบาท จะเห็นว่าผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมมิตรภาพ การสนับสนุนมีการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.68$) และการให้โอกาสมีการปฏิบัติปานกลาง ($\bar{X}=3.37$)

ตอนที่ 1.3.1 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของผู้ปกครอง ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของผู้ปกครอง ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี

การส่งเสริมมิตรภาพ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. บทบาทในการให้โอกาส			
1.1 การจัดกิจกรรม	2.96	1.17	ปานกลาง
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม	3.68	1.05	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.32	1.11	ปานกลาง
2. บทบาทในการสนับสนุน			
2.1 การให้กำลังใจ	3.95	1.05	บ่อยครั้ง
2.2 การกระตุ้นความสนใจ	4.01	0.94	บ่อยครั้ง
2.3 การให้ความช่วยเหลือ	3.83	0.96	บ่อยครั้ง
2.4 การให้ความเข้าใจ	4.10	0.97	บ่อยครั้ง
2.5 การตอบสนองความต้องการ	3.40	1.23	ปานกลาง
2.6 การเป็นแบบอย่าง	3.76	0.97	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.84	1.02	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.71	1.10	บ่อยครั้ง

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.71$) ซึ่งเมื่อพิจารณาจำแนกเป็น 2 บทบาท รายละเอียดดังนี้

บทบาทในการให้โอกาส ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมมิตรภาพ ในการจัดสภาพแวดล้อม มีการปฏิบัติในระดับบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.68$) และการจัดกิจกรรม มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.96$)

บทบาทในการสนับสนุน ให้เด็กได้คงความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมมิตรภาพ อยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นประจำ เรียงตามลำดับดังนี้ การให้ความเข้าใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้กำลังใจ การให้ความช่วยเหลือ และการเป็นแบบอย่าง ($\bar{X}=4.10, 4.01, 3.95, 3.83$ และ 3.76)

และการตอบสนองของความต้องการมีการปฏิบัติปานกลาง ($\bar{X}=3.40$) เมื่อพิจารณาทั้งสองบทบาทจะเห็นว่า ผู้ปกครองมีบทบาท ในการส่งเสริมมิตรภาพ การสนับสนุน อยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.84$) และการให้โอกาสมีการปฏิบัติปานกลาง ($\bar{X}=3.32$)

ตอนที่ 1.3.1 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ของผู้ปกครอง ด้านการลดความขัดแย้ง

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของผู้ปกครอง ด้านการลดความขัดแย้ง

การส่งเสริมมิตรภาพ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. บทบาทในการให้โอกาส			
1.1 การจัดกิจกรรม	3.39	1.20	ปานกลาง
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม	3.57	1.11	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.48	1.15	บ่อยครั้ง
2. บทบาทในการสนับสนุน			
2.1 การให้กำลังใจ	4.02	1.00	บ่อยครั้ง
2.2 การกระตุ้นความสนใจ	3.88	1.02	บ่อยครั้ง
2.3 การให้ความช่วยเหลือ	3.88	1.02	บ่อยครั้ง
2.4 การให้ความเข้าใจ	4.01	0.99	บ่อยครั้ง
2.5 การตอบสนองความต้องการ	3.60	1.11	บ่อยครั้ง
2.6 การเป็นแบบอย่าง	3.79	1.02	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.86	1.02	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.77	1.08	บ่อยครั้ง

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ด้านการลดความขัดแย้งโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.77$) ซึ่งเมื่อพิจารณาจำแนกเป็น 2 บทบาท รายละเอียดดังนี้

บทบาทในการให้โอกาสเพื่อให้เด็กได้ลดความขัดแย้งกับผู้อื่น ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริม มิตรภาพ ในการจัดสภาพแวดล้อมมีการปฏิบัติในระดับบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.57$) และการจัดกิจกรรมมีการ ปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.39$)

บทบาทในการสนับสนุน ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมมิตรภาพ อยู่ในระดับการปฏิบัติ บ่อยครั้ง ทั้ง 6 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้ การให้กำลังใจ การให้ความเข้าใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ การเป็นแบบอย่าง และการตอบสนองความต้องการ ($\bar{X}=4.02, 4.01, 3.88, 3.88, 3.79$ และ 3.60) และเมื่อพิจารณาทั้งสองบทบาทจะเห็นว่า ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมมิตรภาพ การสนับสนุน และการให้โอกาส อยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.86, 3.48$) ตามลำดับ

ตอนที่ 1.4.1 ผลการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิต เรื่องสภาพการส่งเสริม มิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง ด้านการเริ่มความสัมพันธ์

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก วัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง ด้านการเริ่มความสัมพันธ์

การส่งเสริมมิตรภาพ	ครู			ผู้ปกครอง		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. บทบาทในการให้โอกาส						
1.1 การจัดกิจกรรม	4.11	0.89	บ่อยครั้ง	3.26	0.89	ปานกลาง
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม	4.27	0.84	เป็นประจำ	3.48	0.84	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.19	0.86	บ่อยครั้ง	3.37	0.86	ปานกลาง
2. บทบาทในการสนับสนุน						
2.1 การให้กำลังใจ	4.57	0.61	เป็นประจำ	3.38	0.61	บ่อยครั้ง
2.2 การกระตุ้นความสนใจ	4.19	0.82	บ่อยครั้ง	3.52	0.82	บ่อยครั้ง
2.3 การให้ความช่วยเหลือ	4.19	0.74	บ่อยครั้ง	3.75	0.74	บ่อยครั้ง
2.4 การให้ความเข้าใจ	4.25	0.80	เป็นประจำ	3.88	0.80	บ่อยครั้ง
2.5 การตอบสนองความต้องการ	3.83	1.00	บ่อยครั้ง	3.24	1.00	ปานกลาง
2.6 การเป็นแบบอย่าง	4.32	0.78	เป็นประจำ	3.88	0.78	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.22	0.79	เป็นประจำ	3.68	0.79	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.22	0.84	เป็นประจำ	3.60	1.16	บ่อยครั้ง

จากตารางที่ 11 พบว่า โดยรวมครูประจำชั้นอนุบาล ได้ส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ด้านการเริ่มความสัมพันธ์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X}=4.22$) ในขณะที่ ผู้ปกครองมีการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.60$) ซึ่งเมื่อพิจารณาจำแนกเป็น 2 บทบาท รายละเอียดดังนี้

บทบาทในการให้โอกาส ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรมและการจัดสภาพแวดล้อม โดยเฉลี่ยระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=4.19$) ผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติปานกลาง ($\bar{X}=3.37$)

บทบาทในการสนับสนุน ครูมีบทบาทในการให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความเข้าใจ การตอบสนองของความต้องการ และการเป็นแบบอย่าง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X}=4.22$) และผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.68$)

ตอนที่ 1.4.2 ผลการเปรียบเทียบค่ามัธยเลขคณิต เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี

การส่งเสริมมิตรภาพ	ครู			ผู้ปกครอง		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. บทบาทในการให้โอกาส						
1.1 การจัดกิจกรรม	4.15	0.80	บ่อยครั้ง	2.96	1.17	ปานกลาง
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม	4.48	0.73	เป็นประจำ	3.68	1.05	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.31	0.76	เป็นประจำ	3.32	1.11	ปานกลาง
2. บทบาทในการสนับสนุน						
2.1 การให้กำลังใจ	4.61	0.55	เป็นประจำ	3.95	1.05	บ่อยครั้ง
2.2 การกระตุ้นความสนใจ	4.41	0.67	เป็นประจำ	4.01	0.94	บ่อยครั้ง
2.3 การให้ความช่วยเหลือ	4.40	0.62	เป็นประจำ	3.83	0.96	บ่อยครั้ง
2.4 การให้ความเข้าใจ	3.89	0.82	บ่อยครั้ง	4.10	0.97	บ่อยครั้ง
2.5 การตอบสนองของความต้องการ	3.90	0.96	บ่อยครั้ง	3.40	1.23	ปานกลาง
2.6 การเป็นแบบอย่าง	4.31	0.71	เป็นประจำ	3.76	0.97	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25	0.72	เป็นประจำ	3.84	1.02	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.27	0.83	เป็นประจำ	3.71	1.10	บ่อยครั้ง

จากตารางที่ 12 พบว่า โดยรวมครูประจำชั้นอนุบาล ได้ส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X}=4.27$) ในขณะที่ผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.71$) ซึ่งเมื่อพิจารณาจำแนกเป็น 2 บทบาท รายละเอียดดังนี้

บทบาทในการให้โอกาสเพื่อให้เด็กได้คงความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อมโดยเฉลี่ยระดับปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X}=4.31$) ผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติปานกลาง ($\bar{X}=3.32$)

บทบาทในการสนับสนุนเพื่อให้เด็กได้คงความสัมพันธ์ที่ดี กับผู้อื่นครูมีบทบาทในการให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความเข้าใจ การตอบสนองความต้องการ และการเป็นแบบอย่าง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X}=4.25$) และผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.84$)

ตอนที่ 1.4.3 ผลการเปรียบเทียบค่ามัธยฐานและค่าเฉลี่ย เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง ด้านการลดความขัดแย้ง

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของครูและผู้ปกครอง ด้านการลดความขัดแย้ง

การส่งเสริมมิตรภาพ	ครู			ผู้ปกครอง		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. บทบาทในการให้โอกาส						
1.1 การจัดกิจกรรม	3.77	0.86	บ่อยครั้ง	3.39	1.20	ปานกลาง
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม	3.90	0.83	บ่อยครั้ง	3.57	1.11	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.83	0.84	บ่อยครั้ง	3.48	1.15	บ่อยครั้ง
2. บทบาทในการสนับสนุน						
2.1 การให้กำลังใจ	4.44	0.67	เป็นประจำ	4.02	1.00	บ่อยครั้ง
2.2 การกระตุ้นความสนใจ	4.18	0.70	บ่อยครั้ง	3.88	1.02	บ่อยครั้ง
2.3 การให้ความช่วยเหลือ	4.21	0.72	เป็นประจำ	3.88	1.02	บ่อยครั้ง
2.4 การให้ความเข้าใจ	4.28	0.71	เป็นประจำ	4.01	0.99	บ่อยครั้ง
2.5 การตอบสนองความต้องการ	3.97	0.77	บ่อยครั้ง	3.60	1.11	บ่อยครั้ง
2.6 การเป็นแบบอย่าง	4.22	0.69	เป็นประจำ	3.79	1.02	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.21	0.71	เป็นประจำ	3.86	1.02	บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.12	0.79	บ่อยครั้ง	3.77	1.08	บ่อยครั้ง

จากตารางที่ 13 พบว่า โดยรวมครูประจำชั้นอนุบาล ได้ส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ด้านการลดความขัดแย้ง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X}=4.12$) ในขณะที่ผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.77$) ซึ่งเมื่อพิจารณาจำแนกเป็น 2 บทบาท รายละเอียดดังนี้

บทบาทในการให้โอกาสเพื่อให้เด็กได้ลดความขัดแย้งกับผู้อื่น ครูและผู้ปกครองมีบทบาทในการจัดกิจกรรมและการจัดสภาพแวดล้อมโดยเฉลี่ยระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.83$ และ 3.48) ตามลำดับ

บทบาทในการสนับสนุนเพื่อให้เด็กได้ลดความขัดแย้งกับผู้อื่น ครูมีบทบาทในการให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความเข้าใจ การตอบสนองของความต้องการ และการเป็นแบบอย่าง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X}=4.21$) และผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.86$)

ตอนที่ 2 เรื่องปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของครูและผู้ปกครอง

ตอนที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครู เรื่องปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ใน 3 องค์ประกอบ คือ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง

2.1.1 ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครู จำนวน 14 คน เกี่ยวกับวิธีที่ใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพ ปัญหาและการแก้ปัญหา ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล มารวบรวมและสรุปเนื้อหาใน 3 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบแบ่งเป็น 2 บทบาท คือบทบาทในการให้โอกาส และบทบาทในการสนับสนุน รายละเอียดดังนี้

1) วิธีที่ครูใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

1.1) บทบาทในการให้โอกาส ครูทั้ง 14 คนได้ใช้วิธีในการส่งเสริมให้เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน ดังนี้

1.1.1) การจัดกิจกรรม ครูทั้ง 14 คน ใช้วิธีส่งเสริมโดยการแนะนำตนเองกับเด็ก ให้เด็กแนะนำตนเองกับเพื่อน ให้เด็กร้องเพลงและเล่นเกมเพื่อทำความรู้จัก และให้เด็กพูดทักทายเมื่อเจอกัน นอกจากนี้ครู 10 คน ใน 14 คน ให้เด็กเล่นเกมจับคู่เพื่อทำความรู้จัก และครู 5 คน ใน 14 คน ใช้วิธีให้เด็กเก่าเข้าไปชวนเพื่อนที่มาใหม่เล่นหรือทำกิจกรรมด้วยกัน

1.1.2) การจัดสภาพแวดล้อม ครูทั้ง 14 คน ใช้วิธีจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ที่เน้นให้เด็กเล่นด้วยกัน และให้อิสระแก่เด็กในการทำงานร่วมกับเพื่อน

1.2) บทบาทในการสนับสนุน ครูมีวิธีการส่งเสริมเด็กได้

เริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน ดังนี้

1.2.1) การให้กำลังใจ ครูทั้ง 14 คน ใช้วิธีปรบมือ และ พุดคุยชมเชย นอกจากนั้น ครู 12 คน ใน 14 คน ได้ให้กำลังใจโดยการยิ้ม และครู 6 คน ใน 14 คน ใช้วิธีสัมผัส และให้รางวัลแก่เด็ก

1.2.2) การกระตุ้นความสนใจ ครูทั้ง 10 คน ใช้วิธี พุดคุยชักชวนให้เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน นอกจากนี้ ครู 8 คน ใน 10 ได้บอกหรืออธิบายให้เด็ก เห็นความสำคัญในการเริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน และครู 6 คน ใน 10 ใช้วิธีเล่านิทานหรือร้องเพลง เกี่ยวกับการเริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน

1.2.3) การให้ความช่วยเหลือ ครูทั้ง 14 คน ใช้วิธี ส่งเสริมโดย ครู 8 คน ใช้วิธีสอนให้เด็กเห็นความสำคัญของการเริ่ม ความสัมพันธ์ ครู 4 คน ใช้วิธีให้คำแนะนำเพื่อให้เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน และครู 2 คน ใช้วิธีให้เด็กแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้เด็กได้ เริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน

1.2.4) การให้ความเข้าใจ ครูทั้ง 11 คน ใช้วิธีส่งเสริม โดยครู 8 คน ใน 11 คน ใช้วิธีพุดคุยกับเด็กเกี่ยวกับการเริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน และครู 7 คน ใน 11 คน ใช้วิธีรับฟังเมื่อเด็กเล่าเรื่องราวที่เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน

1.2.5) ตอบสนองความต้องการ เด็กครูทั้ง 9 คน ใช้วิธี สอนวิธีทำความรู้จักกับผู้อื่น และยังพบว่า ครู 6 คน ใน 9 คน ใช้วิธีจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นด้วยกันเมื่อเด็ก ร้องขอ และครู 4 คน ใน 9 คน ใช้วิธีเปิดโอกาสให้เด็กได้รู้จักกับเพื่อนห้องอื่น

1.2.6) การเป็นแบบอย่าง ครูทั้ง 14 คน ใช้วิธีสอน และ และบอก และนอกจากนั้นครู 10 คน ใน 14 คน ใช้วิธีแนะนำตนเอง พุดคุย ทักทาย พุดเชิญชวนพุดคุย ได้ตอบ และแสดงพฤติกรรมให้เห็นเป็นแบบอย่างด้วย

2) ปัญหาและการแก้ปัญหาที่ครูใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก วัยอนุบาล ด้านการเริ่มความสัมพันธ์

2.1) บทบาทการให้โอกาส ประกอบด้วยการจัดกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อม ครูทั้ง 14 คนพบปัญหาเด็กไม่ยอมแบ่งของเล่นให้เพื่อน มักจะเล่นคนเดียว หรือเล่น กับกลุ่มเพื่อนที่เป็นกลุ่มเดียวกัน นอกจากนี้ ครู 10 คน ใน 14 คน พบว่าเด็กบางคนไม่สนใจเมื่อเพื่อน ออกไปแนะนำตนเอง หรือเมื่อครูแนะนำเพื่อนใหม่ และครู 5 คน ใน 14 คน พบว่าเด็กบางคนไม่ยอม

ปรับตัวเข้ากับเพื่อนหรือปรับตัวเข้ากับเพื่อนซ้ำ และเด็กไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก พูดเสียงเบา ครูแก้ปัญหา ดังนี้ ครูทั้ง 14 คนได้พูดคุยให้เด็กรู้จักแบ่งปันกันเล่นให้เล่นด้วยกัน และให้โอกาสเด็กไม่บังคับเด็กที่ไม่พร้อมที่จะเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน นอกจากนี้ครู 10 คน ใน 14 คน จัดกิจกรรมที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ให้กำลังใจเด็กที่กล้าแสดงออกเข้าไปช่วยเหลือเด็กที่ไม่กล้าแสดงออก และจัดให้เด็กที่กล้าแสดงออกและเด็กที่ไม่กล้าแสดงออกอยู่กลุ่มเดียวกันในการทำกิจกรรม และครู 7 คน ใน 14 คน เรียกเด็กมาพูดคุยและเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับเด็ก

2.2) บทบาทในการสนับสนุน ครูพบปัญหา ดังนี้

2.2.1) การให้กำลังใจ ครูพบปัญหา 6 คน ดังนี้ครูทั้ง 6 คน พบปัญหาพูดชมมากเกินไปเด็กไม่เชื่อฟัง ครูทั้ง 6 คน แก้ปัญหาด้วยการพูดชมให้พอดีต้องดูบ้างในบางครั้ง และอธิบายเหตุผลเมื่อเด็กไม่เชื่อฟัง

2.2.2) การกระตุ้นความสนใจ ครูพบปัญหา 9 คน ดังนี้ ครู 5 คน พบปัญหาเด็กไม่กล้าแสดงออก ครู 4 คน พบปัญหาเด็กไม่ให้ความสนใจครูทุกคนแก้ปัญหาด้วยการร้องเพลง เข้าไปพูดคุยชักชวนและพาไปเล่นกับเพื่อน และ เรียกชื่อเด็กที่ไม่สนใจให้ออกมาหน้าชั้น

2.2.3) การให้ความช่วยเหลือ ครูพบปัญหา 5 คน ดังนี้ ครู 3 คน พบปัญหาเด็กไม่กล้าเริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน ครู 2 คน พบปัญหาเด็กไม่ยอมให้เพื่อนเข้ากลุ่ม ไม่ยอมเล่นกับเพื่อน ครูทุกคน แก้ปัญหาด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมพาเด็กเข้ากลุ่มร่วมกับเพื่อน ๆ และอธิบายให้เด็กยอมรับเพื่อน

2.2.4) การให้ความเข้าใจ ครูพบปัญหา 4 คน ดังนี้ ครูทุกคนมีงานนอกเหนืองานสอนเมื่อเด็กพูดหรือเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้ฟังก็แค่รับรู้ไว้ นอกจากนี้ครู 3 คน ได้แก้ปัญหาโดย อธิบายให้เด็กเข้าใจว่าครูทำงานอยู่ และครู 1 คน เปิดโอกาสให้เด็กเล่าเรื่องราวที่เด็กต้องการจะเล่าให้ฟัง

2.2.5) การตอบสนองของความต้องการ ครูพบปัญหา 8 คน ดังนี้ ครู 4 คน พบปัญหา ในการกิจกรรมบางอย่าง เช่น ไปทัศนศึกษาบางครั้งไม่สามารถทำได้ และครู 4 คน พบปัญหาด้วยการให้เด็กไปเล่นห้องอื่น เด็กมักเล่นของพังหรือทะเลาะกับเพื่อนห้องอื่น ครูทุกคน แก้ปัญหาด้วยการอธิบายให้เด็กเข้าใจ และยังพบว่าครู 2 คน ใน 8 คน ได้อธิบายให้เด็กเข้าใจแล้วให้นักเรียนเล่นบทบาทสมมติในการเดินทางไปที่

2.1.2 ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับวิธีที่ใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพ ปัญหาและการแก้ปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล มารวบรวมและสรุปเนื้อหา แบ่งเป็น 2 บทบาท คือบทบาทในการให้โอกาส และบทบาทในการสนับสนุน รายละเอียดดังนี้

1) วิธีที่ครูใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาล

1.1) บทบาทการให้โอกาส ครูทั้ง 14 คนส่งเสริมให้เด็กคงความสัมพันธ์ที่ดีดังนี้

1.1.1) การจัดกิจกรรม ครูทั้ง 14 คนใช้วิธีส่งเสริมดังนี้ ครู 12 คน ใน 14 คน ใช้เพลงที่ส่งเสริมความรัก การให้ความช่วยเหลือ การเห็นใจเพื่อน และยังพบว่า ครู 10 คน ใน 14 คน ใช้วิธีให้เด็กทำบัตรอวยพรในเทศกาลต่างๆ เช่น ปีใหม่ วันเกิด นอกจากนั้นครู 3 คน ใน 14 คน ใช้วิธีเปิดโอกาสให้เด็กได้นำของเล่นมาเล่นที่โรงเรียน

1.1.2) การจัดสภาพแวดล้อม ครูทั้ง 14 คนได้จัดมุมประสบการณ์ที่เน้นการเล่นด้วยกัน การให้ความสำคัญกับเพื่อน นอกจากนั้นแล้ว ครู 5 คน ใน 14 คน ใช้วิธีจัดของเล่นหรือเกมที่เน้นให้เด็กได้เล่นด้วยกัน ช่วยเหลือร่วมมือในการเล่นเกมให้สำเร็จ และยังพบว่า ครู 4 คน ใน 14 คน ใช้วิธีติดรูปเด็กที่มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ๆ

1.2) บทบาทในการสนับสนุน ครูส่งเสริมให้เด็กคงความสัมพันธ์ที่ดี ดังนี้

1.2.1) การให้กำลังใจ ครูทั้ง 4 คน ใช้วิธีพูดชมเชย และยิ้ม นอกจากนั้น ครู 4 คน ใน 14 คน ใช้วิธีให้ดาวความดี และครู 3 คน ใน 14 คน ใช้วิธีกอดและหอมแก้ม

1.2.2) การกระตุ้นความสนใจ ครูทั้ง 12 คน ใช้วิธีร้องเพลง พูดสอน และให้ทำงานเป็นกลุ่ม และครู 10 คน ใน 12 คน ใช้วิธีเล่านิทาน

1.2.3) การให้ความช่วยเหลือ ครูทั้ง 14 คน ใช้วิธีให้คำแนะนำ และสั่งสอน นอกจากนั้น ครู 10 คน ใน 14 คน ใช้วิธีเล่านิทาน และครู 8 คน ใน 14 คน ใช้วิธีเข้าไปมีส่วนร่วมกับเด็ก

1.2.4) การให้ความเข้าใจ ครูทั้ง 10 คน ใช้วิธีสนทนาซักถาม

1.2.5) การตอบสนองความต้องการ ครูทั้ง 8 คน ใช้วิธีให้คำแนะนำ นอกจากนั้น ครู 6 คน ใน 8 คน ใช้วิธีให้โอกาสเด็ก และครู 4 คน ใน 8 คน ใช้วิธีจัดกิจกรรมให้แก่เด็กเพิ่มเติม

1.2.6) การเป็นแบบอย่าง ครูทั้ง 14 คน ใช้วิธีพูด สอน บอกร และยังพบว่าครู 8 คน ใน 14 คน ใช้วิธีแสดงพฤติกรรมให้เด็กเห็นเป็นแบบอย่างร่วมด้วย

2) ปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่ครูใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก วัยอนุบาล ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี

2.1) บทบาทการให้โอกาส ได้แก่ การจัดกิจกรรมและ การจัดสภาพแวดล้อม ครูทั้ง 14 คนพบปัญหาคือ เด็กมักทะเลาะแย่งของเล่นกัน นอกจากนั้นครู 10 คน ใน 14 คน พบปัญหาเพิ่ม คือเด็กแย่งกันช่วยเหลือเพื่อน และครู 3 คน ใน 14 คน พบปัญหาเด็กเอาของเล่นมาเล่น และของเล่นหาย ครูทั้ง 14 คน แก้ปัญหาด้วยการพูดคุยให้เด็กรู้จักแบ่งปัน นอกจากนั้นครู 6 คน ใน 14 คน แก้ปัญหาด้วยการนำเด็กที่ทะเลาะกันแยกออกจากกัน และครู 3 คน ใน 14 คน เปิดโอกาสให้เด็กเลือกเพื่อนที่ตนต้องการให้ช่วย

2.2) บทบาทในการสนับสนุน ให้เด็กคงความสัมพันธ์ที่ดี ครูพบปัญหาดังนี้

2.2.1) การให้กำลังใจ ครูทั้ง 10 คน พบปัญหาพูดชมมากเด็กไม่เชื่อฟัง ครูทั้ง 14 คน แก้ปัญหาด้วยการ ดูบ้างบางครั้ง

2.2.2) การกระตุ้นความสนใจ ครูทั้ง 9 คน ปัญหาดังนี้ ครู 5 คน พบปัญหาเพื่อนในกลุ่มไม่ยอมรับ และครู 4 คน พบปัญหาเด็กไม่ยอมเล่นกับเพื่อน ครู 5 คน แก้ปัญหาด้วยการพูดคุยอธิบายให้เด็กเห็นความสำคัญของเพื่อน ให้เด็กยอมรับเพื่อน และครู 4 คน พูดอธิบายและพาเด็กเข้าไปทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน

2.2.3) การให้ความช่วยเหลือ ครูทั้ง 8 คน พบปัญหาเด็กจะมีความมั่นใจในตนเองไม่ต้องกรให้เพื่อนช่วย ครูทั้ง 8 คน แก้ปัญหาด้วยการพูดให้เด็กเห็นความสำคัญของเพื่อน และ ให้ทำงานกลุ่มเพื่อให้เด็กได้มีการช่วยเหลือร่วมมือกัน

2.2.4) การให้ความเข้าใจ ครูทั้ง 5 คน พบปัญหาดังนี้ ครู 3 คน พบว่าเด็กไม่ฟัง ต่อด้าน และครู 2 คนพบว่าเด็กไม่ยอมเข้าห้องเรียน ต้องการไปอยู่ห้องเดียวกับเพื่อน ครู 3 คน แก้ปัญหาด้วยการพูดคุยให้ความเป็นกันเอง นอกจากนั้นครู 1 คน ได้แก้ปัญหาเพิ่มเติมด้วยการให้เด็กได้อยู่ห้องที่ตนต้องการ และอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าให้เรียนห้องตนก่อนเมื่อถึงเวลาพักจะเข้าไปหาเพื่อน

2.1.2 ด้านการลดความขัดแย้ง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับวิธีที่ใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพ ปัญหาและการแก้ปัญหา ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล มารวบรวมและสรุปเนื้อหา และแบ่งประเด็นการวิเคราะห์เป็น 2 บทบาท คือบทบาทในการให้โอกาส และบทบาทในการสนับสนุน รายละเอียดดังนี้

1) วิธีที่ครูใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

1.1) บทบาทในการให้โอกาส ครูใช้วิธีส่งเสริมให้เด็กได้ลดความขัดแย้ง ดังนี้

1.1.1) การจัดกิจกรรม ครูทั้ง 14 คน ใช้วิธีพูดคุยให้เด็กรักเพื่อนห้องเดียวกัน และยกตัวอย่างเด็กที่ทำความดีไม่รังแกเพื่อน นอกจากนั้นครู 12 คน ใน 14 คน ใช้วิธีเล่านิทานเกี่ยวกับความรักความสามัคคี และยังพบว่าครู 8 คน ใน 14 คน ใช้เกมการละเล่นต่าง ๆ

1.1.2) การจัดสภาพแวดล้อม ครูทั้ง 14 คน ใช้วิธีจัดหาอุปกรณ์ของเล่นให้เด็กได้เล่นด้วยกัน และครู 12 คน ใน 14 คน ใช้วิธีจัดเตรียมหนังสือหรือนิทานที่เน้นความรักความสามัคคี นอกจากนั้นครู 5 คน ใน 14 คน ใช้วิธีจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเพื่อการส่งเสริมการลดความขัดแย้ง เช่นจัดมุมประสบการณ์ที่เน้นความสำคัญของเพื่อน

1.2) บทบาทในการสนับสนุน ครูใช้วิธีส่งเสริมให้เด็กได้ลดความขัดแย้ง ดังนี้

1.2.1) การให้กำลังใจ ครูทั้ง 14 คน ใช้วิธีพูดชมเชยปรบมือ การยิ้ม นอกจากนั้นครู 10 คน ใน 14 คน ใช้วิธีสัมผัสโอบกอด และครู 4 คน ใน 14 คน ใช้วิธีให้ดาวความดี

1.2.2) การกระตุ้นความสนใจ ครูทั้ง 13 คน ใช้วิธีพูดคุยชักชวน นอกจากนั้นยังพบว่าครู 10 คน ใน 13 คน ใช้วิธีเข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นหรือทำกิจกรรมกับเด็ก และเล่านิทาน

1.2.3) การให้ความช่วยเหลือ ครูทั้ง 14 คน ใช้วิธีพูดคุยอธิบายเหตุผล ให้คำแนะนำ และครู 10 คน ใน 14 คน ใช้วิธีเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับเด็ก

1.2.4) การให้ความเข้าใจ ครูทั้ง 10 คน ใช้วิธีให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็นอธิบายเหตุผล รับฟังและเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม

1.2.5) การตอบสนองความต้องการ ครูทั้ง 8 คน ใช้วิธีให้โอกาสเด็กได้พูดคุย เสนอแนะ ชักถาม และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหา และครู 6 คน ใน 8 คน ใช้วิธีให้อิสระเด็กเล่นหรือทำกิจกรรมตามที่เด็กต้องการ

1.2.6) การเป็นแบบอย่าง ครูทั้ง 14 คน ใช้วิธีพูด สอน บอกร และนอกจากนั้นครู 12 คน ใน 14 คน ใช้วิธีแสดง พฤติกรรมหรือกระทำให้เด็กเห็นเป็นแบบอย่าง ร่วมด้วย

2) ปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่ครูใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพของ เด็กวัยอนุบาล ด้านการลดความขัดแย้ง

2.1) บทบาทในการให้โอกาส ในการจัดกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อม ครูทั้ง 10 คน พบปัญหาเด็กแย่งของเล่นและทะเลาะกัน ครู 5 คน ใน 10 คน พบปัญหาเด็กไม่ยอมรับฟังเหตุผล และยังพบว่าครู 4 คนใน 10 คน พบปัญหาผู้ปกครองไม่เข้าใจกรณีที่ลูกมี พฤติกรรมที่เป็นปัญหาชอบรังแกเพื่อนเมื่ออยู่ที่โรงเรียนเนื่องจากอยู่ที่บ้านเป็นเด็กเรียบร้อย ครู 10 คน แก้ปัญหาด้วยการพูดคุย ชักถามสาเหตุ อธิบายเหตุผลแล้วให้เด็กที่รังแกเพื่อนขอโทษคนที่ถูกรังแกให้อภัย ให้เพื่อน และครู 2 คน ใน 10 คน เข้าใจว่าเป็นธรรมชาติของเด็ก

2.2) บทบาทในการสนับสนุน ด้านการลดความขัดแย้ง ครูพบ ปัญหา ดังนี้

2.2.1) การให้กำลังใจ ครูทั้ง 14 คนพบว่า การให้ กำลังใจใช้ได้ในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้นหลังจากนั้นเหมือนเดิม และครู 10 คน ใน 14 คนยังพบปัญหาพูดคุย มากไม่เชื่อฟัง ครูทั้ง 14 คน แก้ปัญหาด้วยการให้กำลังใจด้วยและคุยด้วย พูดคุย และครู 9 คนใน 14 คน ใช้วิธีสร้างความเป็นกันเองกับเด็ก

2.2.2) การกระตุ้นความสนใจ ครูทั้ง 10 คนพบปัญหา เด็กไม่เชื่อฟัง ครู 8 คนใน 10 คน แก้ปัญหาด้วยการเข้าใจว่าเป็นธรรมชาติของเด็ก และครู 5 คนใน 10 คน ใช้วิธีว่ากล่าวตักเตือน

2.2.3) การให้ความช่วยเหลือ ครูทั้ง 14 คนพบปัญหา ดังนี้ ครู 10 คน พบว่าเด็กไม่ต้องการความช่วยเหลือเมื่อทะเลาะกันเนื่องจากเด็กตกลงกันได้ และครู 4 คน พบปัญหาเพิ่มคือไม่เชื่อฟังต่อต้าน ครูทั้ง 14 คนแก้ปัญหาดูการพูดคุยอธิบายเหตุผล นอกจากนี้ครู 10 คน ใน 14 คน ใช้วิธีแนะนำแล้วถอยออกมาให้เด็กตกลงกันเอง และ คอยดูอยู่ห่างๆ

2.2.4) การให้ความเข้าใจ ครูทั้ง 5 คนพบปัญหา เด็กต่อต้านไม่เชื่อฟัง และครูทั้ง 5 คน แก้ปัญหาด้วยการอธิบาย พูดคุย

2.2.5) การตอบสนองความต้องการ ครูทั้ง 6 คน พบ ปัญหา เด็กแย่งกันพูดและเล่นเสียงดัง เล่นรุนแรง ครูทั้ง 6 คนแก้ปัญหาดูการให้เด็กที่ยกมือพูดก่อน ใครนั่งเรียบร้อยให้พูดก่อน และให้เก็บของเล่นและให้หนึ่งนึ่งๆ ในกรณีที่เด็กแย่งของเล่น

2.2.6) การเป็นแบบอย่าง ครูทั้ง 14 คนพบปัญหา พูดบอก สอน เด็กไม่เชื่อฟัง แย่งของกัน และยังพบว่าครู 4 คน ใน 14 คน พบว่าเด็กต่อต้าน ครูทั้ง 14 คน แก้ปัญหาด้วยการ อธิบายให้เหตุผล และครู 10 คนใน 14 คน ใช้วิธีทำโทษ ดุ ดี ร่วมด้วย

ตอนที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เรื่องปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ใน 3 องค์ประกอบ คือ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง

2.2.1 ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองจำนวน 20 คน เกี่ยวกับวิธีที่ใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพ ปัญหาและการแก้ปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กอนุบาล มารวบรวมและสรุปเนื้อหา แบ่งเป็น 2 บทบาท คือบทบาทการให้โอกาสและบทบาทการสนับสนุน รายละเอียด ดังนี้

1) วิธีที่ผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

1.1) บทบาทในการให้โอกาส ผู้ปกครอง ใช้วิธีในการส่งเสริมเด็กได้เริ่มความสัมพันธ์ดังนี้

1.1.1) การจัดกิจกรรม ผู้ปกครองทั้ง 15 คน ใช้วิธีจัดงานวันเกิดให้ลูก และให้ลูกชวนเพื่อนมาร่วมงาน นอกจากนี้ผู้ปกครอง 10 คนใน 15 คน ใช้วิธีให้ลูกเรียกชื่อบุคคลต่าง ๆ ในครอบครัว และพาลูกไปเรียนพิเศษ เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา และผู้ปกครอง 8 คนใน 15 คน ใช้วิธีให้ลูกพูดแนะนำตนเองกับญาติพี่น้อง หรือแขกที่มาเยี่ยมที่บ้าน

1.1.2) การจัดสภาพแวดล้อม ผู้ปกครองทั้ง 16 คน ใช้วิธีจัดบริเวณให้ลูกได้นั่งเล่นกับเพื่อน ๆ หรือ ญาติพี่น้อง ยังพบว่าผู้ปกครอง 12 คนใน 16 คน ใช้วิธีซื้อของเล่นให้ลูกเล่นกับเพื่อนและพี่น้อง และผู้ปกครอง 10 คน ใน 16 คน ใช้วิธีหาหนังสือนิทานให้ลูก

1.2) บทบาทในการสนับสนุน ผู้ปกครองใช้วิธีในการส่งเสริมให้เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์ ดังนี้

1.2.1) การให้กำลังใจ ผู้ปกครองทั้ง 20 คน ใช้วิธีส่งเสริมดังนี้ ผู้ปกครอง 15 คน ใช้วิธีพูดชมเชย นอกจากนี้ผู้ปกครอง 14 คนใน 15 คน ใช้วิธีโอบกอด จูบ และผู้ปกครอง 10 คนใน 15 คน ใช้วิธีปรบมือ ยิ้ม และซื้อของให้

1.2.2) การกระตุ้นความสนใจ ผู้ปกครองทั้ง 18 คน ใช้วิธีสอน นอกจากนี้ผู้ปกครอง 15 คนใน 18 คน ใช้วิธีพูดชักชวน และผู้ปกครอง 12 คน ใน 18 คน ใช้วิธีอธิบาย บอก

1.2.3) การให้ความช่วยเหลือ ผู้ปกครองทั้ง 15 คน ใช้วิธีให้คำแนะนำ นอกจากนี้ผู้ปกครอง 10 คนใน 15 คน ใช้วิธีบอกให้ลูกเห็นความสำคัญในการเริ่มความสัมพันธ์กับผู้อื่น และผู้ปกครอง 7 คนใน 15 คน ใช้วิธีพาลูกเข้าไปเล่นกับเพื่อนๆ หรือญาติ พี่น้อง

1.2.4) การให้ความเข้าใจ ผู้ปกครองทั้ง 20 คน ใช้วิธีพูดคุยกับลูก ผู้ปกครองจำนวน 15 คน ใช้วิธีรับฟังลูกเมื่อลูกเล่าถึงเพื่อนๆ ให้ฟัง และยังพบว่าผู้ปกครอง 12 คนใน 20 คน ใช้วิธีให้ความสนใจและฟังลูกอย่างตั้งใจ

1.2.5) การตอบสนองของความต้องการ ผู้ปกครองทั้ง 14 คน ใช้วิธีในการส่งเสริม ดังนี้ ผู้ปกครอง 10 คน ใช้วิธีจัดงานวันเกิดให้ลูก และผู้ปกครอง 4 คน ใช้วิธีพาลูกไปร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมกับชุมชน

1.2.6) การเป็นแบบอย่าง ผู้ปกครองทั้ง 20 คน ใช้วิธีบอก สอน และนอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปกครอง 10 คนใน 20 คน ใช้วิธีแสดงหรือกระทำให้เด็กเห็นร่วมด้วย

2) ปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่ผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ด้านการเริ่มความสัมพันธ์

2.1) บทบาทในการให้โอกาส ผู้ปกครองพบปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ในการจัดกิจกรรมและการจัดสภาพแวดล้อม ผู้ปกครอง 10 คน พบปัญหา ลูกไม่ เชื้อพียง บริเวณคับแคบ ลูกอายุไม่กล้าแสดงออก ผู้ปกครอง 5 คน พบว่ามีปัญหากับเพื่อนบ้านในกรณีที่ให้ลูกไปเล่นกับเพื่อนบ้าน และผู้ปกครอง 5 คน พบปัญหาเพื่อนมาเล่นที่บ้านมีปัญหาทะเลาะกัน ผู้ปกครอง 10 คน แก้ปัญหาด้วยการอนุญาตให้ลูกไปเล่นสนามเด็กเล่นกับเพื่อนๆ ในหมู่บ้าน และผู้ปกครอง 10 คน ใช้วิธีพูดชมให้กำลังใจให้ลูกกล้าแสดงออก และยกตัวอย่างเพื่อนที่กล้าแสดงออกให้ลูกฟัง

2.2) บทบาทในการสนับสนุน ผู้ปกครองพบปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพ รายละเอียดดังนี้

2.2.1) การให้กำลังใจ ผู้ปกครองทั้ง 18 คน พบปัญหา

ดังนี้ ผู้ปกครอง 10 คน พบว่าลูกไม่เชื่อฟังและลูกมักต่อกรเมื่อให้ทำอะไรต้องมีของแลกเปลี่ยน ผู้ปกครอง 8 คน พบว่าการให้กำลังใจใช้ได้กับเด็กบางกรณี บางครั้งไม่เป็นผล ผู้ปกครองแก้ปัญหาด้วยการพูดคุยอธิบายให้เห็นความจำเป็นของสิ่งของที่เด็กต้องการ และยอมให้ตามที่เด็กต้องการ

2.2.2) การกระตุ้นความสนใจ ผู้ปกครองทั้ง 15 คน พบปัญหาดังนี้ ผู้ปกครอง 10 คน พบว่าเด็กไม่ค่อยเชื่อฟัง ผู้ปกครอง 5 คน พบปัญหาไม่มีเวลาให้ลูก ผู้ปกครอง 8 คน ใน 15 คน แก้ปัญหาด้วยการ พูดอธิบายเหตุผล และผู้ปกครอง 5 คน ใน 15 คน ใช้วิธีหาเวลาอยู่กับลูก พาลูกไปเที่ยวหรือเล่นกับลูก

2.2.3) การให้ความช่วยเหลือ ผู้ปกครองทั้ง 12 คน พบปัญหา ลูกไม่เชื่อฟัง คือ เอาแต่ใจตนเอง นอกจากนี้ผู้ปกครอง 3 คน ใน 12 พบว่า ลูกมีปัญหาเกี่ยวกับญาติพี่น้อง ผู้ปกครอง 7 คน แก้ปัญหาด้วยการ ถามความต้องการของลูก และยังพบว่าผู้ปกครอง 5 คน ใน 12 คน แก้ปัญหาด้วยการพูดคุยอธิบายเหตุผล และผู้ปกครอง 3 คน ใน 12 คน ใช้วิธีบอกให้ลูกรักพี่น้องไม่ทะเลาะกัน

2.2.4) การให้ความเข้าใจ ผู้ปกครองทั้ง 5 คน พบปัญหาบางครั้งไม่พร้อมที่จะฟังลูกเนื่องจากมีงาน ผู้ปกครอง 3 คน แก้ปัญหาด้วยการรับฟังเรื่องราวที่ลูกเล่าจนจบ และผู้ปกครอง 2 คน ใช้วิธีอธิบายให้ลูกฟังว่ามีงานอยู่

2.2.5) การเป็นแบบอย่าง ผู้ปกครองทั้ง 8 คน พบปัญหาเด็กไม่เชื่อฟัง ผู้ปกครอง 6 คน แก้ปัญหาด้วยการ อธิบาย ถาม พูดคุยกัน และผู้ปกครอง 2 คน ไม่ได้แก้ไขแต่รอจนกว่าลูกพร้อมที่จะรับฟัง

2.2.2 ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีที่ใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพ ปัญหาและการแก้ปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลมารวบรวมและสรุปเนื้อหา แบ่งเป็น 2 บทบาท คือบทบาทในการให้โอกาส และบทบาทในการสนับสนุน รายละเอียดดังนี้

1) วิธีที่ผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

1.1) บทบาทในการให้โอกาส ผู้ปกครองใช้วิธีในการส่งเสริมให้เด็กคงความสัมพันธ์ที่ดี ดังนี้

1.1.1) การจัดกิจกรรม ผู้ปกครองทั้ง 10 คน ใช้วิธีพาลูกไปร่วมงานเลี้ยง งานสังสรรค์ต่างๆ ร่วมกับเพื่อนๆ และให้ลูกช่วยเหลืองานบ้านเด็ก ๆ น้อย ๆ ผู้ปกครอง 5 คน ใช้วิธีพาลูกไปเยี่ยมเพื่อนที่บ้าน และผู้ปกครอง 5 คน พาลูกไปเยี่ยมเพื่อนที่ป่วย

1.1.2) การจัดสภาพแวดล้อม ผู้ปกครองทั้ง 12 คน

ใช้วิธีจัดหาของเล่นให้ลูกได้เล่นร่วมกับพี่น้องหรือเพื่อน และผู้ปกครอง 8 คน ใช้วิธีจัดสถานที่หรือบริเวณให้ลูกได้ทำกิจกรรมร่วมกับพี่น้อง หรือเพื่อน ๆ

1.2) บทบาทในการสนับสนุน ผู้ปกครองใช้วิธีในการส่งเสริมให้เด็กได้คงความสัมพันธ์ที่ดี ดังนี้

1.2.1) การให้กำลังใจ ผู้ปกครองทั้ง 20 คนใช้วิธีดังนี้

ผู้ปกครอง 15 คน ใช้วิธีพูดชมเชย นอกจากนี้ผู้ปกครอง 14 คนใน 20 คน ใช้วิธีโอบกอด จูบ และผู้ปกครอง 10 คน ใน 20 ใช้วิธีปรบมือ ยิ้ม และการซื้อของเล่นให้

1.2.2) การกระตุ้นความสนใจ ผู้ปกครอง ทั้ง 16 คน

ใช้วิธี ดังนี้ ผู้ปกครองจำนวน 12 คน ได้อธิบาย บอก และยังพบว่าผู้ปกครอง 10 คนใน 16 ใช้วิธีพูดชักชวน แนะนำ สอนและ มีส่วนร่วมกับลูก และผู้ปกครอง 8 คนใน 16 คน ใช้วิธีเล่านิทานให้ลูกฟัง

1.2.3) การให้ความช่วยเหลือ ผู้ปกครองทั้ง 18 คน

ใช้วิธี ดังนี้ ผู้ปกครอง 15 คน ใช้วิธีสอน ให้คำแนะนำ และผู้ปกครอง 5 คน ใช้วิธีเล่านิทาน และเข้าไปมีส่วนร่วม

1.2.4) การให้ความเข้าใจ ผู้ปกครองทั้ง 20 คน ใช้วิธี

พูดคุย ชักถาม และยังพบว่าผู้ปกครอง 16 คนใน 20 ใช้วิธีรับฟัง และผู้ปกครอง 15 คนใน 20 คน ใช้วิธีให้ความสนใจ

1.2.5) การตอบสนองความต้องการ ผู้ปกครองทั้ง 16 คน

ใช้วิธี ดังนี้ ผู้ปกครอง 14 คน ใช้วิธีให้โอกาสลูกได้บอกความต้องการของตนเอง นอกจากนี้ผู้ปกครอง 8 คนใน 16 คน ใช้วิธีจัดกิจกรรมให้ลูก

1.2.6) การเป็นแบบอย่าง ผู้ปกครองทั้ง 18 คน ใช้วิธี

ดังนี้ ผู้ปกครอง 16 คน ใช้วิธีบอก สอน และยังพบว่าผู้ปกครอง 8 คน ใน 18 คน ใช้วิธีแสดงหรือกระทำให้ลูกเห็นเป็นแบบอย่างร่วมด้วย

2) ปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่ผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพ

ของเด็กวัยอนุบาล ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี

2.1) บทบาทในการให้โอกาส ผู้ปกครองพบปัญหาในการ

ส่งเสริมมิตรภาพ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี ในการจัดกิจกรรมและการจัดสภาพแวดล้อมผู้ปกครองพบปัญหาทั้ง 18 คน ดังนี้ ผู้ปกครอง 7 คน พบปัญหาลูกทะเลาะ แย่งของเล่นกัน ผู้ปกครอง 6 คน พบว่า

บางครั้งผู้ปกครองไม่มีเวลา ติดงาน มีธุระ และผู้ปกครอง 5 คน เกรงใจเพื่อนบ้านในกรณีให้ลูกไปเล่นบ้านเพื่อน ผู้ปกครอง 6 คน แก้ปัญหาด้วยการพูดคุยให้ลูกเข้าใจ ผู้ปกครอง 5 คน สอนให้ลูกรู้จักแบ่งปันและให้ลูกรักกัน ผู้ปกครอง 7 คน ใช้วิธีหาเวลาวางพาลูกไปเที่ยว และเปิดโอกาสให้เพื่อนของลูกมาเที่ยวบ้าน

2.2) บทบาทในการสนับสนุน ผู้ปกครองพบปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพ ดังนี้

2.2.1) การให้กำลังใจ ผู้ปกครอง 19 คน พบปัญหา ดังนี้ผู้ปกครอง 10 คน พบว่าลูกต่อรองเมื่อให้ทำงานต้องมีสิ่งของแลกเปลี่ยน ผู้ปกครอง 9 คน พบปัญหาการให้กำลังใจใช้ได้บางกรณี และลูกคือไม่เชื่อฟัง ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครอง 14 คน แก้ปัญหาด้วยการพูดคุยอธิบายให้เหตุผล ผู้ปกครอง 3 คน ยอมให้ตามที่ลูกต้องการ และผู้ปกครอง 2 คน ใช้วิธีดุบ้าง

2.2.2) การกระตุ้นความสนใจ ผู้ปกครองทั้ง 13 คน พบปัญหา ดังนี้ ผู้ปกครอง 8 คน พบว่า ลูกไม่เชื่อฟัง และผู้ปกครอง 5 คน พบปัญหาไม่มีเวลาให้ลูก ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครอง 8 คน แก้ปัญหาด้วยการ พูดคุยอธิบายเหตุผล ผู้ปกครอง 3 คน ปรึกษาคุณครูหรือเพื่อน ๆ และหาเวลาวางอยู่กับลูก และผู้ปกครอง 2 คน ใช้วิธีหาหนังสือหรือตำรามาศึกษาเพิ่มเติม

2.2.3) การให้ความช่วยเหลือ ผู้ปกครอง 15 คน พบปัญหา ดังนี้ ผู้ปกครอง 10 คน พบว่าลูกไม่เชื่อฟัง ผู้ปกครอง 3 คน พบว่าบางครั้งลูกไม่ต้องการให้ผู้ปกครองเข้าไปยุ่งวุ่นวาย และผู้ปกครอง 2 คน พบปัญหานิทานที่นำมาเล่าให้ลูกฟังลูกไม่ชอบ ในการแก้ปัญหาผู้ปกครอง 10 คน ใช้วิธีพูดคุยกับลูก ผู้ปกครอง 3 คน ให้อิสระลูกในการเลือกหรือตัดสินใจในการเล่นหรือทำงาน และผู้ปกครอง 2 คน ใช้วิธีพาลูกเลือกนิทานที่ลูกชอบแต่ผู้ปกครองคอยชี้แนะ

2.2.4) การให้ความเข้าใจ ผู้ปกครอง 12 คน ไม่ว่าจะติดธุระไม่สามารถรับฟังเรื่องราว ที่ลูกเล่าให้ฟัง ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครอง 5 คน ใช้วิธีสอบถามและรับฟังลูกเล่า ผู้ปกครอง 4 คน ใช้วิธีอธิบายเหตุผลให้ลูกฟัง และผู้ปกครอง 3 คน ใช้วิธีดุลูกบ้าง

2.2.5) การตอบสนองของความต้องการ ผู้ปกครอง 6 คน พบว่าไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้เนื่องจากไม่มีเวลา หรือยุ่งยากเกินไป และผู้ปกครอง แก้ปัญหาด้วยการให้ลูกเข้าใจให้ลูกเลือกทำอย่างอื่นทดแทน นอกจากนี้ผู้ปกครอง 3 คน ใน 6 คน ใช้วิธีพูดคุยอธิบายให้ลูกเข้าใจร่วมด้วย

2.2.6) การเป็นแบบอย่าง ผู้ปกครอง 10 คน พบปัญหา ลูกไม่เชื่อฟัง ไม่ทำตาม ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครอง 6 คน ใช้วิธีพูดคุยให้โอกาสลูกได้เรียนรู้และค่อย ๆ ปรับตัว และผู้ปกครอง 4 คน ใช้วิธีเฉย ๆ คอยดูแลและแนะนำเมื่อมีโอกาส

2.2.3 ด้านการลดความขัดแย้ง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีที่ใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพ ปัญหาและการแก้ปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก วิทยาลัยบาลมารวบรวมและสรุปเนื้อหา แบ่งเป็น 2 บทบาท คือบทบาทในการให้โอกาส และบทบาทในการสนับสนุน รายละเอียดดังนี้

1) วิธีที่ผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวิทยาลัยบาล

1.1) บทบาทในการการให้โอกาส ผู้ปกครองใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพ ด้านลดความขัดแย้ง ดังนี้

1.1.1) การจัดกิจกรรม ผู้ปกครอง 10 คนใน 20 คน ใช้วิธีเล่นิทานเกี่ยวกับความรัก ความสามัคคี และยกตัวอย่างเด็กไม่รังแกผู้อื่นให้ลูกฟัง นอกจากนี้ ผู้ปกครอง 8 คน ใน 20 คน ใช้วิธีพูดคุยให้ลูกรักพี่น้อง และผู้ปกครอง 5 คนใน 20 คน ใช้วิธีเล่นเกมร่วมกับลูก

1.1.2) การจัดสภาพแวดล้อม ผู้ปกครอง 15 คนใน 20 คน ใช้วิธีจัดหาหรือซื้อหนังสือ หรือวิดีโอ ให้ลูกได้ดู นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปกครอง 8 คนใน 20 คน ใช้วิธีจัดหาอุปกรณ์ของใช้ให้ลูกได้ใช้ร่วมกับพี่น้อง และผู้ปกครอง 6 คนใน 20 คน ใช้วิธีจัดสถานที่ หรือบริเวณให้ลูกได้นั่งเล่นกับญาติพี่น้องหรือเพื่อน

1.2) บทบาทในการสนับสนุน ผู้ปกครองมีวิธีส่งเสริมมิตรภาพ ด้านการลดความขัดแย้ง ดังนี้

1.2.1) การให้กำลังใจ ผู้ปกครองทั้ง 20 คนใช้วิธี ดังนี้ ผู้ปกครอง 15 คน ใช้วิธีพูดชมเชย และให้ดูรายการทีวีที่ลูกชอบ นอกจากนี้ผู้ปกครอง 10 คนใน 20 คนได้โอบกอด จูบ ปรบมือ ยิ้มและ ชื่นชอบให้ และยังพบว่าผู้ปกครอง 5 คนใน 20 คน ใช้วิธีให้เล่นเกมที่ลูกชอบ

1.2.2) การกระตุ้นความสนใจ ผู้ปกครองทั้ง 14 คน ใช้วิธีพูดคุย ชักชวน นอกจากนี้ผู้ปกครอง 8 คนใน 14 คน ใช้วิธีเล่นิทาน และยังพบว่าผู้ปกครอง 4 คนใน 14 คน ใช้วิธีเล่นเกมกับลูก

1.2.3) การให้ความช่วยเหลือ ผู้ปกครองทั้ง 20 คนใช้วิธีดังนี้ ผู้ปกครอง 17 คน ใน 20 คน ใช้วิธีพูดคุย อธิบายเหตุผล และนอกจากนี้ผู้ปกครอง 15 คนใน 20 คน ใช้วิธีให้คำแนะนำ และยังพบว่าผู้ปกครอง 10 คนใน 20 คน ใช้วิธีเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือลูกในการลดความขัดแย้ง

1.2.4) การให้ความเข้าใจ ผู้ปกครองทั้ง 19 คนใช้วิธี

ดังนี้ ผู้ปกครองจำนวน 10 คน ใช้วิธีให้โอกาสลูกได้แสดงความคิดเห็น อธิบายเหตุผลเมื่อลูกทะเลาะกัน
รับฟัง และผู้ปกครองจำนวน 9 คน ใช้วิธีแนะนำวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม

1.2.5) การตอบสนองของความต้องการ ผู้ปกครองทั้ง 16
คน ใช้วิธีให้ลูกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกเล่นหรือทำกิจกรรม นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปกครอง 10 คนใน
16 คน ใช้วิธีเปิดโอกาสให้ลูกได้พูดคุยเสนอแนะและซักถามร่วมด้วย

1.2.6) การเป็นแบบอย่าง ผู้ปกครองทั้ง 20 คน ใช้วิธี
พูด สอน และยังพบว่าผู้ปกครอง 15 คนใน 20 คน ใช้วิธีแสดงพฤติกรรมหรือกระทำให้ลูกเห็นร่วมด้วย

2) ปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่ผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพของ
เด็กวัยอนุบาล ด้านการลดความขัดแย้ง

2.1) บทบาทในการให้โอกาส ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมและ
การจัดสภาพแวดล้อม ผู้ปกครองทั้ง 18 คน พบปัญหา ดังนี้ ผู้ปกครอง 10 คน พบว่าลูกชอบดูวิดีโอที่ใช้
ความรุนแรงเตะต่อย แผลงร่างต่าง ๆ ผู้ปกครอง 6 คน พบปัญหา พูดคุยแล้วยังดื้อไม่เชื่อฟัง และผู้ปกครอง
2 คน พบปัญหาลูกไม่ชอบนิทานที่ผู้ปกครองเล่าให้ฟัง ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครอง 7 คน ใช้วิธีอธิบายให้
ลูกเข้าใจเกี่ยวกับวิดีโอที่ลูกดู ว่าเป็นการแสดงนำไปใช้เตะต่อยกับเพื่อนไม่ได้ ผู้ปกครอง 6 คน ใช้วิธีทำโทษ
บ้าง เช่น ไม่ให้เล่นเกม ไม่ซื้อของให้ และผู้ปกครอง 5 คน ใช้วิธีให้ลูกเลือกนิทานที่ลูกชอบ ผู้ปกครอง 3 คน
พบปัญหาสถานที่คับแคบ ผู้ปกครองแก้ปัญหาด้วยการพาลูกไปเที่ยวนอกบ้าน

2.2) บทบาทในการสนับสนุน ผู้ปกครองพบปัญหาในการ
ส่งเสริมมิตรภาพด้านการลดความขัดแย้ง ดังนี้

2.2.1) การให้กำลังใจ ผู้ปกครองทั้ง 13 คน พบปัญหา
ดังนี้ ผู้ปกครอง 8 คน พบว่าลูกต่อรองเมื่อให้ทำอะไรต้องมีสิ่งของแลกเปลี่ยน และผู้ปกครอง 5 คน พบ
ปัญหาการให้กำลังใจใช้ได้ในขณะที่ลูกต้องการสิ่งตอบแทนเท่านั้น ในการแก้ปัญหาผู้ปกครอง 10 คน ใช้
วิธีพูดคุย มีข้อตกลง สร้างกฎเกณฑ์ และทำเป็นเฉย ๆ ไม่สนใจ ผู้ปกครอง 3 คน ยอมซื้อสิ่งของให้

2.2.2) การกระตุ้นความสนใจ ผู้ปกครองทั้ง 10 คน
พบปัญหา ดังนี้ ผู้ปกครอง 6 คน พบว่าเด็กไม่เชื่อฟัง และผู้ปกครอง 4 คน ไม่มีเวลาให้ลูก ผู้ปกครอง 6 คน
แก้ปัญหาด้วยการจัดหาหนังสือตำรามาศึกษา และปรึกษารหรือกับเพื่อน ๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน
และกัน และผู้ปกครอง 4 คน ใช้วิธีมีเวลาให้กับลูกมากขึ้น

2.2.3) การให้ความช่วยเหลือ ผู้ปกครองทั้ง 16 คน

พบปัญหาดังนี้ ผู้ปกครอง 10 คน พบว่าเด็กไม่เชื่อฟังเอาแต่ใจ และผู้ปกครอง 6 คน พบว่าบางครั้งลูกไม่ต้องการให้เข้าไปดูแล ผู้ปกครอง 10 คน แก้ปัญหาด้วยการพูดคุยปรึกษาหารือกับเพื่อน ๆ และให้อิสระกับลูก และผู้ปกครอง 6 คน ใช้วิธีหาเวลาอยู่กับลูกมากขึ้น

2.2.4) การให้ความเข้าใจ ผู้ปกครองทั้ง 10 คน พบปัญหาลูกไม่ยอมฟังความคิดเห็นของคนอื่น ผู้ปกครองทั้ง 10 คน แก้ปัญหาด้วยการพูดคุยอธิบาย และหาหนังสือหรือตำรามาศึกษา และนอกจากนี้ผู้ปกครอง 5 คน ใน 10 คน ใช้วิธีปรึกษาผู้รู้เพิ่มเติม

2.2.5) การเป็นแบบอย่าง ผู้ปกครองทั้ง 10 คน พบปัญหา ลูกไม่เชื่อฟัง ผู้ปกครองทั้ง 10 คน แก้ปัญหาด้วยการ พูดคุยอธิบาย นอกจากนี้ผู้ปกครอง 8 คน ใน 10 คน ใช้วิธีพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ๆ และยังพบว่าผู้ปกครอง 6 คนใน 10 คน ใช้วิธีหาหนังสือหรือตำรามาศึกษาเพิ่มเติม

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของครู และผู้ปกครอง

ตอนที่ 3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต พฤติกรรมของครูในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของครู ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ใน 5 กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมเสริมประสบการณ์ และกิจกรรมกลางแจ้ง ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง ในแต่ละองค์ประกอบแบ่งเป็น 2 บทบาท ได้แก่ บทบาทในการให้โอกาส และบทบาทในการสนับสนุน ในแต่ละ รายละเอียดดังนี้

1. ด้านการเริ่มความสัมพันธ์

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ครูทั้ง 14 คน แสดงบทบาทในการให้โอกาส ทั้ง 2 วิธี ได้แก่การจัดกิจกรรม และจัดสภาพแวดล้อม ส่วนบทบาทในการสนับสนุนโดย ครู 10 คน ใน 14 คน ใช้วิธีให้กำลังใจ ครู 5 คน ใน 14 คน ใช้วิธีกระตุ้นความสนใจ เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อนในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกัน

กิจกรรมสร้างสรรค์ ครูทั้ง 14 คน แสดงบทบาทในการให้โอกาส ทั้ง 2 วิธี ได้แก่การจัดกิจกรรม และจัดสภาพแวดล้อม ส่วนบทบาทในการสนับสนุนโดย ครู 5 คน ใน 14 คน ใช้วิธีให้กำลังใจ ครูทั้ง 14 คน ใช้วิธีให้ความช่วยเหลือ ครู 4 คนใน 14 คน ใช้วิธีให้ความเข้าใจ และครู 3 คน ใน

14 คน ใช้วิธีตอบสนองของความต้องการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อนในขณะทำกิจกรรมร่วมกัน

กิจกรรมเล่นเสรี ครูทั้ง 14 คน แสดงบทบาทในการให้โอกาส 1 วิธี ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อม ส่วนบทบาทในการสนับสนุนโดย ครู 8 คนใน 14 คน ใช้วิธีให้ความช่วยเหลือ และครู 2 คนใน 14 คน ใช้วิธีกระตุ้นความสนใจ เพื่อให้เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ครูแสดงบทบาทในการสนับสนุนโดย ครู 10 คนใน 14 คน ใช้วิธีการเป็นแบบอย่าง ครู 4 คน ใน 14 คน ใช้วิธีให้ความเข้าใจ และครู 2 คน ใน 14 คน ใช้วิธีตอบสนองของความต้องการในส่งเสริมการเริ่มความสัมพันธ์

กิจกรรมกลางแจ้ง ครูทั้ง 14 คน แสดงบทบาทในการให้โอกาส ทั้ง 2 วิธี ได้แก่ การจัดกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อม บทบาทในการสนับสนุนโดย ครู 10 คนใน 14 คน ใช้วิธีให้ความช่วยเหลือ และครู 5 คนใน 14 คน ใช้วิธีกระตุ้นความสนใจ เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์

2. ด้านการคงความสัมพันธ์

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ครูแสดงบทบาทในการให้โอกาสโดย ครู 2 คน ใน 14 คน ใช้วิธีจัดสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้คงความสัมพันธ์ที่ดี

กิจกรรมสร้างสรรค์ ครูมีบทบาทในการให้โอกาสโดย ครู 3 คน ใน 14 คน ใช้วิธีจัดกิจกรรมและครูทั้ง 14 คน ใช้วิธีจัดสภาพแวดล้อม บทบาทในการสนับสนุนโดย ครู 5 คน ใน 14 คน ใช้วิธีให้กำลังใจ และครู 3 คน ใน 14 คน ใช้วิธีกระตุ้นความสนใจ เพื่อให้เด็กได้ทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการคงความสัมพันธ์ที่ดี

กิจกรรมเล่นเสรี ครูแสดงบทบาทในการให้โอกาสโดย ครู 8 คน ใน 14 คน ใช้วิธีจัดสภาพแวดล้อม ส่วนบทบาทในการสนับสนุน ครู 5 คน ใน 14 คน ใช้วิธีให้กำลังใจ เพื่อให้เด็กได้คงความสัมพันธ์ที่ดี

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ครูแสดงบทบาทในการสนับสนุนโดย ครู 7 คน ใน 14 คน ใช้วิธีให้ความเข้าใจ และเป็นแบบอย่าง ครู 4 คนใน 14 คน ใช้วิธีให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และตอบสนองของความต้องการ และครู 3 คนใน 14 คน ใช้วิธีกระตุ้นความสนใจ เพื่อส่งเสริมการคงความสัมพันธ์ที่ดี

กิจกรรมกลางแจ้ง ครูทั้ง 14 คน มีบทบาทในการให้โอกาส 1 วิธี ได้แก่การจัดสภาพแวดล้อม

3. ด้านการลดความขัดแย้ง

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ครูแสดงบทบาทในการให้โอกาส ครู 2 คนใน 14 คน ใช้วิธีการจัดสภาพแวดล้อม ส่วนบทบาทในการสนับสนุนโดย ครู 3 คน ใน 14 คน ใช้วิธีให้กำลังใจ และครู 2 คน ใน 14 คน ใช้วิธีให้ความช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริมการลดความขัดแย้งในระหว่างการทำกิจกรรมร่วมกัน

กิจกรรมสร้างสรรค์ ครูทั้ง 14 คนแสดงบทบาทในการให้โอกาส ด้วยการจัดสภาพแวดล้อม ส่วนบทบาทในการสนับสนุนโดย ครู 2 คนใน 14 คน ใช้วิธีให้ความช่วยเหลือ

กิจกรรมเล่นเสรี ครูทั้ง 14 คนมีบทบาทในการให้โอกาสด้วยการจัดสภาพแวดล้อม ส่วนบทบาทในการสนับสนุนโดย ครู 3 คนใน 14 คน ใช้วิธีให้กำลังใจ และครู 2 คนใน 14 คน ใช้วิธีให้ความช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริมการลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำกิจกรรมร่วมกัน

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ครูแสดงบทบาทในการให้โอกาสโดย ครู 2 คน ใน 14 คน ใช้วิธีการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการลดความขัดแย้ง

กิจกรรมกลางแจ้ง ครูแสดงบทบาทในการสนับสนุนโดย ครู 4 คน ใน 14 คน ใช้วิธีให้ความเข้าใจ และการเป็นแบบอย่าง ครู 3 คน ใน 14 คน ใช้วิธีตอบสนองความต้องการ และครู 2 คน ใน 14 คน ใช้วิธีให้ความเข้าใจ เพื่อส่งเสริมการลดความขัดแย้ง

ตอนที่ 3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ในช่วงเวลาที่ผู้ปกครองส่งเด็กนักเรียนในตอนเช้า ในบทบาทการสนับสนุน ได้แก่ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง รายละเอียดดังนี้

1. การเริ่มความสัมพันธ์ ผู้ปกครองแสดงบทบาทในการสนับสนุนโดย ผู้ปกครอง 10 คน ใน 20 คน ใช้วิธีให้ความช่วยเหลือ ผู้ปกครอง 8 คน ใน 20 คน ใช้วิธีให้ความเข้าใจ และผู้ปกครอง 5 คน ใน 20 คน ใช้วิธีให้กำลังใจ เพื่อส่งเสริมให้ลูกได้เริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน

2. การคงความสัมพันธ์ที่ดี ผู้ปกครองแสดงบทบาทในการสนับสนุนโดย ผู้ปกครอง 12 คน ใน 20 คน ใช้วิธีให้ความช่วยเหลือ ผู้ปกครอง 10 คน ใน 20 คน ใช้วิธีให้กำลังใจ และผู้ปกครอง 6 คน ใน 20 คน ใช้วิธีกระตุ้นความสนใจ เพื่อส่งเสริมให้ลูกได้คงความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน

3. การลดความขัดแย้ง ผู้ปกครองแสดงบทบาทในการสนับสนุนโดย ผู้ปกครอง 8 คน ใน 20 คน ใช้วิธีให้กำลังใจ ผู้ปกครอง 6 คน ใน 20 คน ใช้วิธีให้ความช่วยเหลือ และผู้ปกครอง 5 คน ใน 20 คน ใช้วิธีให้ความเข้าใจ เพื่อส่งเสริมให้ลูกได้ลดความขัดแย้งกับเพื่อน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครูและ
ผู้ปกครอง ในเขตกรุงเทพมหานคร มีสาระสรุปพอสังเขป ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครู และผู้ปกครอง
ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

การค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นพื้นฐานการทำวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพและปัญหา
การส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครู และผู้ปกครอง ในเขตกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร บทความจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล รวมทั้งสัมภาษณ์ครู และผู้ปกครอง และเข้าไปสังเกต
การจัดกิจกรรมของครู และสังเกตกิจกรรมประจำวันของผู้ปกครองที่ทำร่วมกับเด็กในตอนเช้าที่
โรงเรียน

2. ศึกษาแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการวิจัย

กำหนดกรอบการศึกษาในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครู
และผู้ปกครอง ในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทครูและผู้ปกครองใน
การส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูและผู้ปกครองเด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3
ในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม กรุงเทพมหานคร โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร
และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ครูและผู้ปกครองครูและผู้ปกครองเด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษา
ในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม กรุงเทพมหานคร เขต 1

โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกอบด้วยครู
จำนวน 286 คน และผู้ปกครองจำนวน 392 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามครู และผู้ปกครอง เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล
2. แบบสัมภาษณ์ครู และผู้ปกครอง เรื่องปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก
วัยอนุบาล
3. แบบสังเกตพฤติกรรมครู และผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ถึงต้นสังกัดของโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร
2. นำแบบสอบถามไปให้ผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองเพื่อขอความร่วมมือ
ไปยังครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และผู้ปกครองนักเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยไปปรับแบบสอบถามกลับคืนจากโรงเรียนด้วยตนเอง
โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 14 มกราคม ถึงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548
ซึ่งได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืนจากครู จำนวน 264 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.31 และได้รับ
แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืนจากผู้ปกครอง จำนวน 355 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.33
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยติดต่อประสานงานนัดหมาย วัน เวลา
ในการสัมภาษณ์ ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และผู้ปกครองนักเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ครูจำนวน 14 คน และ ผู้ปกครองจำนวน 20 คน โดยใช้
เวลาสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากร โรงเรียนละ 1 วัน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่
1 - 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสังเกต ผู้วิจัยติดต่อประสานงานนัดหมาย วัน เวลา
ในการสังเกต ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
ครูจำนวน 14 คน และ ผู้ปกครอง จำนวน 20 คน โดยใช้เวลาสังเกตตัวอย่างประชากร โรงเรียนละ 1 วัน
โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 - 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูและผู้ปกครอง เรื่องการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์โดย แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เรื่องปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล โดยสรุปเนื้อหาและนำเสนอแบบบรรยาย
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมของครู และผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล โดยสรุปเนื้อหาและนำเสนอแบบบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งการสรุปผลการวิจัยแบ่งเป็น สภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล และปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล รายละเอียดดังนี้

1. สภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

ผู้วิจัยได้แบ่งการสรุป สภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล เป็น 2 ตอน ในแต่ละตอน แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบด้วย ได้แก่ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของครู

ครู มีวิธีการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้ การเริ่มความสัมพันธ์ และด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี มีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.22$ และ 4.27 ตามลำดับ) ส่วนการลดความขัดแย้งมีการปฏิบัติในระดับบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 4.12$) แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ รายละเอียดดังนี้

การเริ่มความสัมพันธ์ บทบาทในการให้โอกาส ใช้วิธีการจัดสภาพแวดล้อมครูปฏิบัติในระดับเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.27$) ส่วนใช้วิธีจัดกิจกรรมมีการปฏิบัติในระดับบ่อยครั้ง ส่วนบทบาทในการสนับสนุน ครูใช้วิธี ได้แก่ การให้กำลังใจ การให้ความเข้าใจ และการเป็นแบบอย่าง ครูปฏิบัติในระดับเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.57, 4.25$ และ 4.32 ตามลำดับ) ส่วนการกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ และการตอบสนองความต้องการ การปฏิบัติในระดับบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 4.19, 4.19$ และ 3.83 ตามลำดับ) จากการสังเกตพฤติกรรมพบว่ากิจกรรมที่ครูแสดง

พฤติกรรมส่งเสริมมิตรภาพมากที่สุดคือ กิจกรรมสร้างสรรค์ รองลงมากิจกรรมเคลื่อนไหวและจั่งหะ กับกิจกรรมกลางแจ้ง และน้อยที่สุดคือ กิจกรรมเสรีกับกิจกรรมเสริมประสบการณ์

การคงความสัมพันธ์ที่ดี บทบาทในการให้โอกาส ใช้วิธีจัด

สภาพแวดล้อม ครูปฏิบัติในระดับเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.48$) วิธีจัดกิจกรรมมีการปฏิบัติในระดับบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 4.15$) ส่วนบทบาทในการสนับสนุน ครูใช้วิธี ได้แก่ การให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ และการเป็นแบบอย่าง ครูปฏิบัติในระดับเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.16, 4.41, 4.40$ และ 4.31 ตามลำดับ) ส่วนการให้ความเข้าใจ และการตอบสนองความต้องการมีการปฏิบัติในระดับบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 3.89$ และ 3.90 ตามลำดับ) จากการสังเกตพฤติกรรมพบว่า กิจกรรมที่ครูแสดง พฤติกรรมส่งเสริมมิตรภาพมากที่สุด กิจกรรมเสริมประสบการณ์ รองลงมากิจกรรมสร้างสรรค์ และ น้อยที่สุดกิจกรรมกลางแจ้ง

การลดความขัดแย้ง บทบาทในการให้โอกาส ทั้ง 2 วิธี ได้แก่การจัด

กิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อมครูมีการปฏิบัติในระดับบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 3.77$ และ 3.90 ตามลำดับ) ส่วนบทบาทในการสนับสนุน ครูใช้วิธี ได้แก่ การให้กำลังใจ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความเข้าใจ และการเป็นแบบอย่าง ครูปฏิบัติ ในระดับเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.44, 4.21, 4.28$ และ 4.22 ตามลำดับ) ส่วนการกระตุ้นความสนใจ และการตอบสนองความต้องการ มีการปฏิบัติในระดับบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 4.18$ และ 3.97 ตามลำดับ) จากการสังเกตพฤติกรรมพบว่า กิจกรรมที่ครูแสดง พฤติกรรมในการส่งเสริมมิตรภาพมากที่สุดกิจกรรมกลางแจ้ง รองลงมากิจกรรมเคลื่อนไหวและจั่งหะ กับ กิจกรรมเสรี และน้อยที่สุดกิจกรรมเสริมประสบการณ์

ตอนที่ 2 สภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง มีวิธีการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้ การเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง มีการปฏิบัติในระดับบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 3.60, 3.71$ และ 3.77 ตามลำดับ) แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ รายละเอียด ดังนี้

การเริ่มความสัมพันธ์ บทบาทในการให้โอกาส ผู้ปกครองใช้วิธีจัด

สภาพแวดล้อมในระดับบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 3.48$) ส่วนวิธีจัดกิจกรรมมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) ส่วนบทบาทในการสนับสนุน ผู้ปกครองใช้วิธี ได้แก่การให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความเข้าใจและการเป็นแบบอย่าง ผู้ปกครองปฏิบัติในระดับบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 3.83, 3.52, 3.75, 3.88$ และ 3.88 ตามลำดับ) ส่วนการตอบสนองความต้องการมีการปฏิบัติใน

ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) จากการสังเกตพฤติกรรมผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองแสดงพฤติกรรมในการส่งเสริมมิตรภาพ ดังนี้ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความเข้าใจ และการให้กำลังใจ

การคงความสัมพันธ์ที่ดี บทบาทในการให้โอกาส ผู้ปกครองใช้วิธีจัดสภาพแวดล้อมในระดับบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 3.68$) ส่วนการจัดกิจกรรมมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$) ส่วนบทบาทในการสนับสนุน ผู้ปกครองใช้วิธี ได้แก่ การให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความเข้าใจ และการเป็นแบบอย่าง ผู้ปกครองมีการปฏิบัติในระดับบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 3.95, 4.01, 3.83, 4.01$ และ 3.76 ตามลำดับ) ส่วนการตอบสนองความต้องการ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) จากการสังเกตพฤติกรรมพบว่า ผู้ปกครองแสดงพฤติกรรมในการส่งเสริมมิตรภาพ ดังนี้ การให้ความช่วยเหลือ การให้กำลังใจ และการกระตุ้นความสนใจ

การลดความขัดแย้ง บทบาทในการให้โอกาส ผู้ปกครองใช้วิธีจัดสภาพแวดล้อมในระดับบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 3.57$) การจัดกิจกรรมมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) บทบาทในการสนับสนุนผู้ปกครองใช้ทั้ง 6 วิธี ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับบ่อยครั้ง เรียงตามลำดับดังนี้ การให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความเข้าใจ การตอบสนองความต้องการและ การเป็นแบบอย่าง ($\bar{X} = 4.02, 3.88, 3.88, 4.01$ และ 3.79) จากการสังเกตพฤติกรรมพบว่า ผู้ปกครองแสดงพฤติกรรมในการส่งเสริมมิตรภาพ ดังนี้ การให้กำลังใจ การให้ความช่วยเหลือ และการให้ความเข้าใจ

2. ปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล

ผู้วิจัยได้แบ่งการสรุปปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล เป็น 2 ตอน ในแต่ละตอนแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของคุณ

ผู้วิจัยแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ เป็น 3 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบแบ่งเป็น 2 บทบาท ได้แก่ การให้โอกาส และการสนับสนุน รายละเอียดดังนี้

1. การเริ่มความสัมพันธ์ ครูใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพ และปัญหาที่ครูพบในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล รายละเอียดดังนี้

1.1) บทบาทในการให้โอกาส ครูใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพและปัญหาที่ครูพบและการแก้ปัญหา ดังนี้

การจัดกิจกรรม ครูทั้ง 14 คนใช้วิธีแนะนำตนเองกับเด็ก

ให้เด็กแนะนำตนเองกับเพื่อน ให้เด็กร้องเพลงและเล่นเกมเพื่อทำความรู้จัก และให้เด็กพูดทักทายเมื่อเจอกัน รองลงมา (10 คน ใน 14 คน) ใช้วิธีให้เด็กเล่นเกมจับคู่เพื่อทำความรู้จัก และ (5 คน ใน 14 คน) ใช้วิธีให้เด็กเก่าเข้าไปชวนเพื่อนที่มาใหม่เล่นหรือทำกิจกรรมด้วยกัน ส่วนปัญหาที่ครูพบมากที่สุด (14 คน) พบปัญหาเด็กไม่ยอมแบ่งของเล่นให้เพื่อน มักจะเล่นคนเดียว หรือเล่นกับกลุ่มเพื่อนที่เป็นกลุ่มเดียวกัน รองลงมา (10 คน ใน 14 คน) พบว่าเด็กบางคนไม่สนใจเมื่อเพื่อนออกไปแนะนำตนเอง หรือเมื่อครูแนะนำเพื่อนใหม่ และน้อยที่สุด (5 คน ใน 14 คน) พบว่าเด็กบางคนไม่ยอมปรับตัวเข้ากับเพื่อนหรือปรับตัวเข้ากับเพื่อนช้า และเด็กไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก พูดเสียงเบา ส่วนการแก้ปัญหา ครูทุกคนได้พูดคุยให้เด็กรู้จักแบ่งปันกันเล่นให้เล่นด้วยกัน และให้โอกาสเด็กไม่บังคับเด็กที่ไม่พร้อมที่จะเล่นหรือทำ กิจกรรมร่วมกับเพื่อน รองลงมา (10 คน ใน 14 คน) ได้จัดกิจกรรมที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ให้กำลังใจเด็กที่กล้าแสดงออกเข้าไปช่วยเหลือเด็กที่ไม่กล้าแสดงออก และจัดให้เด็กที่กล้าแสดงออกและเด็กที่ไม่กล้าแสดงออกอยู่กลุ่มเดียวกันในการทำกิจกรรม และน้อยสุด (7 คน ใน 14 คน) ได้เรียกเด็กมาพูดคุยและเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับเด็ก

การจัดสภาพแวดล้อม ครูทั้ง 14 คน ได้จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่เน้นให้เด็กเล่นด้วยกัน และให้อิสระแก่เด็กในการทำงานร่วมกับเพื่อน

2.2) บทบาทในการสนับสนุนครูใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพ และปัญหาที่ครูพบในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล รายละเอียดดังนี้

การให้กำลังใจ วิธีที่ครูใช้มากที่สุด (14 คน) ได้แก่ การปรบมือ และพูดชมเชย รองลงมา (12 คน ใน 14 คน) ใช้วิธีให้กำลังใจโดยการยิ้ม และน้อยที่สุด (6 คน ใน 14 คน) ใช้วิธีสัมผัส และให้รางวัลแก่เด็ก ปัญหาที่ครูพบมากที่สุด (6 คน) พบว่าพูดชมมากเกินไปเด็กไม่เชื่อฟัง ครูทุกคน แก้ปัญหาด้วยการพูดชมให้พอดีต้องดูบ้างในบางครั้ง และอธิบายเหตุผลเมื่อเด็กไม่เชื่อฟัง

การกระตุ้นความสนใจ ครูทุกคน (10คน) ใช้วิธีพูดคุย ชักชวน รองลงมา (8 คน ใน 10) บอกหรืออธิบายให้เด็กเห็นความสำคัญในการเริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน และน้อยที่สุด (6 คน ใน 10) ได้เล่านิทานหรือร้องเพลงเกี่ยวกับการเริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน ปัญหาที่ครูพบมากที่สุด (5 คน) พบว่าเด็กไม่กล้าแสดงออก รองลงมา (4 คน) เด็กไม่ให้ความสนใจเพื่อน ครูทุกคน แก้ปัญหาด้วยการใช้เพลง เข้าไปพูดคุยชักชวนและพาไปเล่นกับเพื่อน และ เรียกชื่อเด็กที่ไม่สนใจให้ออกมาหน้าชั้น

การให้ความช่วยเหลือ วิธีที่ครูใช้มากที่สุด (8 คน) สอนให้เด็กเห็นความสำคัญของการเริ่มความสัมพันธ์ รองลงมา (4 คน) ให้คำแนะนำเพื่อให้เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน และน้อยที่สุด (2 คน) ให้เด็กแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์

กับเพื่อน ส่วนปัญหาที่ครูพบมากที่สุด (3 คน) พบปัญหาเด็กไม่กล้าเริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน รองลงมา (2 คน) พบปัญหาเด็กไม่ยอมให้เพื่อนเข้ากลุ่ม ไม่ยอมเล่นกับเพื่อน ครูทุกคนแก้ปัญหาด้วยการ เข้าไปมีส่วนร่วมพาเด็กเข้ากลุ่มร่วมกับเพื่อนๆ และอธิบายให้เด็กยอมรับเพื่อน

การให้ความเข้าใจ วิธีที่ครูใช้มากที่สุด (8 คน ใน 11 คน) ได้พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับการเริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน และรองลงมา (7 คน ใน 11 คน) รับฟังเมื่อเด็กเล่าเรื่องราวที่เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน ส่วนปัญหาที่ครูพบมากที่สุด (4 คน) มีงานนอกเหนือจากงานสอนเมื่อเด็กพูดหรือเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้ฟังก็แค่รับรู้ไว้ การแก้ปัญหาครูส่วนใหญ่ (3 คน) ได้อธิบายให้เด็กเข้าใจว่าครูทำงานอยู่ รองลงมา (1 คน) ได้เปิดโอกาสให้เด็กเล่าเรื่องราวที่เด็กต้องการจะเล่าให้ฟัง

การตอบสนองความต้องการ วิธีที่ครูใช้มากที่สุด (9 คน) คือ การสอนวิธีทำความรู้จักกับผู้อื่น รองลงมา (6 คน ใน 9 คน) จัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นด้วยกันเมื่อเด็กร้องขอ และน้อยที่สุด (4 คน ใน 9 คน) เปิดโอกาสให้เด็กได้รู้จักกับเพื่อนห้องอื่น ปัญหาที่ครูพบส่วนใหญ่ (8 คน) พบว่ากิจกรรมบางอย่าง เช่น ไปทัศนศึกษาบางครั้งไม่สามารถทำได้ และการอนุญาตให้เด็กไปเล่นห้องอื่น เด็กมักเล่นของพังหรือทะเลาะกับเพื่อนห้องอื่น การแก้ปัญหาครูส่วนใหญ่ (8 คน) อธิบายให้เด็กเข้าใจ และรองลงมา (2 คน ใน 8 คน) ได้อธิบายให้เด็กเข้าใจแล้วให้นักเรียนเล่นบทบาทสมมติในการเดินทางไปเที่ยวแทนการไปทัศนศึกษา

การเป็นแบบอย่างครูทุกคน (14 คน) ใช้วิธีสอน พูด และบอก รองลงมา (10 คน ใน 14 คน) ได้แนะนำตนเอง พูดคุย ทักทาย พูดเชิญชวนพูดคุยโต้ตอบ ให้เด็กเห็นเป็นแบบอย่างด้วย

2. การคงความสัมพันธ์ที่ดี ครูใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพ และปัญหาที่ครูพบในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล รายละเอียดดังนี้

2.1) บทบาทในการให้โอกาส ครูใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพและปัญหาที่ครูพบและการแก้ปัญหา ดังนี้

การจัดกิจกรรม ครูส่วนใหญ่ (12 คน ใน 14 คน) ใช้วิธีร้องเพลงที่ส่งเสริมความรัก การให้ความช่วยเหลือ การเห็นใจเพื่อน รองลงมา (10 คน ใน 14 คน) ให้เด็กทำบัตรอวยพรในเทศกาลต่างๆ เช่น ปี่ใหม่ วันเกิด น้อยที่สุด (3 คน ใน 14 คน) เปิดโอกาสให้เด็กได้นำของเล่นมาเล่นที่โรงเรียน ปัญหาที่ครูทุกคนพบ (14 คน) พบว่าเด็กมักทะเลาะแย่งของเล่นกัน รองลงมา (10 คน ใน 14 คน) พบปัญหาเด็กแย่งกันช่วยเหลือเพื่อน และปัญหาที่พบน้อยที่สุด (3 คน ใน 14 คน) พบว่าเด็กเอาของเล่นมาเล่นและของเล่นหาย ส่วนการแก้ปัญหาครูทุกคน (14 คน)

ได้พูดคุยให้เด็กรู้จักแบ่งปัน รองลงมา (6 คน ใน 14 คน) ได้นำเด็กที่ทะเลาะกันแยกออกจากกัน และน้อยที่สุด (3 คน ใน 14 คน) เปิดโอกาสให้เด็กเลือกเพื่อนที่ตนต้องการให้ช่วย

การจัดสภาพแวดล้อม ครูทุกคนได้จัดมุมประสบการณ์ที่เน้นการเล่นด้วยกัน การให้ความสำคัญกับเพื่อน วิธีที่ใช้รองลงมา (5 คน ใน 14 คน) ได้จัดของเล่นหรือเกมที่เน้นให้เด็กได้เล่นด้วยกัน ช่วยเหลือร่วมมือในการเล่นให้สำเร็จ และวิธีที่ใช้น้อยที่สุด (4 คน ใน 14 คน) ได้ตีตราเด็กที่มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ๆ

2.2) บทบาทในการสนับสนุน ครูใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพและปัญหาที่ครูพบและการแก้ปัญหา รายละเอียดดังนี้

การให้กำลังใจ ครูทุกคน (14คน) ใช้วิธีพูดชมเชย และยิ้ม วิธีที่ครูใช้รองลงมา (1 คน ใน 14 คน) ให้ดาวความดี และวิธีที่ครูใช้น้อยที่สุด (3 คน ใน 14 คน) กอดและหอมแก้ม ปัญหาส่วนใหญ่ที่ครูพบ (10 คน) พบปัญหาพูดชมมากไม่เชื่อฟัง ครูทั้ง 10 คนแก้ปัญหาด้วยการ ดุบ้างบางครั้ง

การกระตุ้นความสนใจ ครูทุกคน (12 คน) ใช้วิธีร้องเพลงพูดสอน และให้ทำงานเป็นกลุ่ม และวิธีรองลงมา (10 คน ใน 12 คน) เล่นิทาน ส่วนปัญหาครูพบมากที่สุด (5 คน) พบว่าเพื่อนในกลุ่มไม่ยอมรับ และรองลงมา (4 คน) เด็กไม่ยอมเล่นกับเพื่อน ในการแก้ปัญหาครูส่วนใหญ่ (5 คน) พูดอธิบายให้เด็กเห็นความสำคัญของเพื่อนให้เด็กยอมรับเพื่อน และรองลงมา (4 คน) พูดอธิบายและพาเด็กเข้าไปทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน

การให้ความช่วยเหลือ ทุกคน (14คน) ใช้วิธีคำแนะนำและสั่งสอน วิธีที่ใช้รองลงมา (10 คน ใน 14 คน) เล่นิทาน และวิธีที่ใช้น้อยที่สุด (8 คน ใน 14 คน) เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับเด็ก ปัญหาส่วนใหญ่ที่ครูพบ (8 คน) พบปัญหาเด็กจะมีความมั่นใจในตนเองไม่ต้องการให้เพื่อนช่วย ครูทั้ง 8 คน แก้ปัญหาด้วยการพูดให้เด็กเห็นความสำคัญของเพื่อน และการให้เด็กทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้เด็กได้มีการช่วยเหลือร่วมมือกัน

การให้ความเข้าใจ วิธีที่ครูทุกคน ใช้ (10 คน) คือสนทนาซักถาม ปัญหาที่ครูพบมากที่สุด (3 คน) เด็กไม่ฟังต่อต้าน และรองลงมา (2 คน) พบว่าเด็กไม่ยอมเข้าห้องเรียนต้องการไปอยู่ห้องเดียวกับเพื่อน การแก้ปัญหาครูส่วนใหญ่ (3 คน) ได้พูดคุยให้ความเป็นกันเอง รองลงมา (1 คน) ได้ให้เด็กได้อยู่ห้องที่ตนต้องการ และอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าให้เรียนห้องตนก่อนเมื่อถึงเวลาพักจะให้ไปหาเพื่อน

การตอบสนองความต้องการ วิธีที่ครูทุกคนใช้ (8 คน) ให้คำแนะนำ รองลงมา (6 คน ใน 8 คน) ให้โอกาสเด็ก และน้อยที่สุด (4 คน ใน 8 คน) จัดกิจกรรมให้แก่เด็กเพิ่มเติม

การเป็นแบบอย่าง วิธีที่ครูทุกคนใช้ (14 คน) พูด สอน บอกร และร้องลงมา (8 คน ใน 14 คน) แสดงพฤติกรรมให้เด็กเห็นเป็นแบบอย่างร่วมด้วย

3. การลดความขัดแย้ง ครูใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพ และปัญหาที่ครูพบในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล รายละเอียดดังนี้

2.1) การให้โอกาส ครูใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพและปัญหาที่ครูพบและแก้ปัญหา ดังนี้

การจัดกิจกรรม วิธีที่ครูทั้ง 14 คนใช้มากที่สุดคือ การพูดคุย ให้เด็กรักเพื่อนห้องเดียวกัน และยกตัวอย่างเด็กที่ทำความดีไม่รังแกเพื่อน ร้องลงมา (12 คน ใน 14 คน) ใช้การเล่นเกี่ยวกับความรักความสามัคคี และน้อยสุด (8 คน ใน 14 คน) ใช้เกม ส่วนปัญหาที่ครูพบมากที่สุด (10 คน) พบว่าเด็กแย่งของเล่นและทะเลาะกัน ร้องลงมา (5 คน ใน 10 คน) ได้พบปัญหาเด็กไม่ยอมรับฟังเหตุผล และน้อยสุด (4 คน ใน 10 คน) พบปัญหาผู้ปกครองไม่เข้าใจกรณีที่ลูกมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชอบรังแกเพื่อนเมื่ออยู่ที่โรงเรียนเนื่องจากอยู่ที่บ้านเป็นเด็กเรียบร้อย ส่วนการแก้ปัญหาครูส่วนใหญ่ (10 คน) พูดคุย ชักถามสาเหตุ อธิบายเหตุผลแล้วให้เด็กที่รังแกเพื่อนขอโทษคนที่ถูกรังแกให้อภัยให้เพื่อน และร้องลงมา (2 คน ใน 10 คน) เข้าใจว่าเป็นธรรมชาติของเด็ก

การจัดสภาพแวดล้อม วิธีที่ครูทั้ง 14 คนใช้วิธี จัดหาอุปกรณ์ของเล่นให้เด็กได้เล่นด้วยกัน และร้องลงมา (12 คน ใน 14 คน) จัดเตรียมหนังสือหรือนิทานที่เน้นความรักความสามัคคี และวิธีที่ครูใช้น้อยสุด (5 คน ใน 14 คน) จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเอื้อต่อการส่งเสริมการลดความขัดแย้ง เช่นจัดมุมประสบการณ์ที่เน้นความสำคัญของเพื่อน

2.2) บทบาทในการสนับสนุน ครูใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพและปัญหาที่ครูพบและการแก้ปัญหา รายละเอียดดังนี้

การให้กำลังใจ วิธีที่ครูทุกคนใช้มากที่สุดได้แก่ พูดชมเชย ปรบมือ การยิ้ม ร้องลงมา (10 คน ใน 14 คน) สัมผัสโอบกอด และน้อยสุด (4 คนใน 14 คน) ให้ดาว ความดี ปัญหาส่วนใหญ่ที่ครูพบ (14 คน) พบว่าการให้กำลังใจใช้ได้ในระยะเวลานึงเท่านั้นหลังจากนั้นเหมือนเดิม และร้องลงมา (10 คน ใน 14) คนยังพบปัญหา พูดชมมากไม่เชื่อฟัง ส่วนการแก้ปัญหาครูทุกคนแก้ปัญหาด้วยการ ให้กำลังใจด้วยและดูด้วย พูดคุย และร้องลงมา (9 คน ใน 14 คน) ให้ความเป็นกันเองกับเด็ก

การกระตุ้นความสนใจ วิธีที่ครูใช้มากที่สุด (13 คน) การพูดคุยชักชวน ร้องลงมา (10 คน ใน 13 คน) เข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นหรือทำกิจกรรมกับเด็ก และเล่า นิทาน ในส่วนของปัญหาที่ครูพบมากที่สุด (10 คน) เด็กไม่เชื่อฟัง ส่วนการแก้ปัญหาครูส่วนใหญ่

(8 คนใน 10 คน) เข้าใจว่าเป็นธรรมชาติของเด็ก และรองลงมา (ครู 5 คนใน 10 คน) ได้ว่ากล่าว ตักเตือน

การให้ความช่วยเหลือ วิธีที่ครูใช้มากที่สุด (14 คน) ได้แก่ การพูดคุย อธิบายเหตุผล ให้คำแนะนำ และรองลงมา (10 คน ใน 14 คน) เข้าไปมีส่วนร่วม ส่วนปัญหาที่ครูส่วนใหญ่พบ (10 คน) พบว่าเด็กไม่ต้องการความช่วยเหลือเมื่อทะเลาะกันเนื่องจากเด็กตกลงกันได้ และรองลงมา (ครู 4 คน) พบปัญหาไม่เชื่อฟังต่อต้าน ครูทุกคนแก้ปัญหาด้วยการ พูดอธิบายเหตุผล รองลงมา (ครู 10 คนใน 14 คน) แนะนำแล้วถอยออกมาให้เด็กตกลงกันเอง และ คอยดูอยู่ห่างๆ

การให้ความเข้าใจ วิธีที่ครูใช้มากที่สุด (10 คน) ได้แก่ การให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็นอธิบายเหตุผล รับฟังและเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม ปัญหาที่ครูพบมากที่สุด (5 คน) เด็กต่อต้านไม่เชื่อฟัง ส่วนการแก้ปัญหาครู อธิบาย พูดคุย

การตอบสนองความต้องการ วิธีที่ครูใช้มากที่สุด (8 คน) ได้แก่ การให้โอกาสเด็กได้พูดคุย เสนอแนะ ชักถาม และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหา และรองลงมา (6 คน ใน 8 คน) ให้อิสระเด็กเล่นหรือทำกิจกรรมตามที่ต้องการ ส่วนปัญหาที่ครูพบมากที่สุด (6 คน) ได้แก่เด็กแย่งกันพูดและเล่นเสียงดัง เล่นรุนแรง ในการแก้ปัญหาครูด้วยการให้เด็กที่ยกมือพูดก่อน ใครนั่งเรียบร้อยให้พูดก่อน และให้เก็บของเล่นและให้นั่งนิ่งๆ ในกรณีเด็กแย่งของเล่น

การเป็นแบบอย่าง วิธีที่ครูใช้มากที่สุด 14 คน ได้แก่ การพูด สอน บอกร และรองลงมา (12 คน ใน 14 คน) แสดงพฤติกรรมหรือกระทำให้เด็กเห็นเป็นแบบอย่างร่วมด้วย ส่วนปัญหาที่ครูพบมากที่สุด (14 คน) ได้แก่ พูด บอกร สอน เด็กไม่เชื่อฟัง แย่งของกัน และรองลงมา (4 คน ใน 14 คน) พบปัญหา เด็กต่อต้าน ส่วนการแก้ปัญหาครูทั้ง 14 คน แก้ปัญหาด้วยการอธิบายให้เหตุผล และรองลงมา (10 คนใน 14 คน) ทำโทษ ดุ ตี ร่วมด้วย

ตอนที่ 2 ปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของผู้ปกครอง

ผู้วิจัยแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ เป็น 3 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบแบ่งเป็น 2 บทบาท คือ การให้โอกาส และการสนับสนุน รายละเอียดดังนี้

1.การเริ่มความสัมพันธ์ ผู้ปกครองได้ใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพ และ ปัญหาที่ผู้ปกครองพบ ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล รายละเอียดดังนี้

1.1) บทบาทในการให้โอกาส ผู้ปกครองใช้วิธีในการส่งเสริม มิตรภาพและปัญหาที่ผู้ปกครองพบและแก้ปัญหา ดังนี้

การจัดกิจกรรม วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (15 คน) ได้แก่

การจัดงานวันเกิดให้ลูก และให้ลูกชวนเพื่อนมาร่วมงาน รองลงมา (10 คนใน 15 คน) ให้ลูกเรียกชื่อบุคคลต่าง ๆ ในครอบครัว และพาลูกไปเรียนพิเศษ เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา และน้อยที่สุด (8 คนใน 15 คน) ได้ให้ลูกพูดแนะนำตนเองกับญาติพี่น้อง หรือแขกที่มาเยี่ยมที่บ้าน ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (10 คน) ลูกไม่เชื่อฟัง ลูกอายุไม่กล้าแสดงออก รองลงมา (5 คน) มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกรณีที่ให้ลูกไปเล่นกับเพื่อนบ้าน และ เพื่อนมาเล่นที่บ้านมีปัญหาทะเลาะกัน ส่วนการแก้ปัญหา ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) พูดชมให้กำลังใจให้ลูกกล้าแสดงออก และยกตัวอย่างเพื่อนที่กล้าแสดงออกให้ลูกฟัง

การจัดสภาพแวดล้อม วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (16 คน) ได้แก่ การจัดบริเวณให้ลูกได้นั่งเล่นกับเพื่อน ๆ หรือ ญาติพี่น้อง รองลงมา (12 คนใน 16 คน) ชื่อของเล่นให้ลูกเล่นกับเพื่อนและพี่น้อง และน้อยที่สุด (10 คน ใน 16 คน) หาหนังสือนิทานให้ลูก ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (10 คน) พบปัญหา ลูกไม่ เชื่อฟัง บริเวณคับแคบ ส่วนการแก้ปัญหา ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) อนุญาตให้ลูกไปเล่นสนามเด็กเล่นกับเพื่อนๆ ในหมู่บ้าน

1.2) บทบาทในการสนับสนุน ผู้ปกครองใช้วิธีในการส่งเสริม มิตรภาพและปัญหาที่ผู้ปกครองพบและแก้ปัญหา ดังนี้

การให้กำลังใจ วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (15 คน) ได้แก่ การพูดชมเชย รองลงมา (14 คนใน 15 คน) การโอบกอด จูบ และน้อยที่สุด (10 คนใน 15 คน) การปรบมือ ยิ้ม และชื่อของให้ ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (10 คน) ได้แก่ลูกไม่เชื่อฟัง และลูกมักต่อเรื่องเมื่อให้ทำอะไรต้องมิของแลกเปลี่ยน รองลงมา (8 คน) พบว่าการให้กำลังใจใช้ได้กับเด็กบางกรณี บางครั้งไม่เป็นผล ผู้ปกครองแก้ปัญหาโดย พูดอธิบายให้เห็นความจำเป็นของสิ่งของที่เด็กต้องการ และยอมให้ตามที่เด็กต้องการ

การกระตุ้นความสนใจ วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (18 คน) ได้แก่ การสอน รองลงมา (15 คนใน 18 คน) ได้พูดชักชวน และน้อยที่สุด (12 คน ใน 18 คน) ได้อธิบาย บอก ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (10 คน) ได้แก่เด็กไม่ค่อยเชื่อฟัง รองลงมา (5 คน) ไม่มีเวลาให้ลูก ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ (8 คน) พูดอธิบายเหตุผล และรองลงมา (5 คน) ได้หาเวลาอยู่กับลูก พาลูกไปเที่ยวหรือเล่นกับลูก

การให้ความช่วยเหลือ วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (15 คน) ได้แก่ การให้คำแนะนำ รองลงมา (10 คนใน 15 คน) ได้บอกให้ลูกเห็นความสำคัญในการเริ่มความสัมพันธ์กับผู้อื่น และน้อยที่สุด (7 คนใน 15 คน) ได้พาลูกเข้าไปเล่นกับเพื่อนๆ หรือญาติ พี่น้อง ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (12 คน) ลูกไม่เชื่อฟัง ดื้อ เอาแต่ใจตนเอง รองลงมา (3 คน ใน 12) ลูกมีปัญหาเกี่ยวกับญาติพี่น้อง ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ (7 คน) ถามความต้องการของ

ลูก รองลงมา (5 คน ใน 12 คน) พูดคุยอธิบายเหตุผล และน้อยที่สุด (3 คน ใน 12 คน) บอกให้ลูกรักพี่น้อง ไม่ทะเลาะกัน

การให้ความเข้าใจ วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (20 คน) ได้พูดคุยกับลูก รองลงมา (15 คน ใน 20 คน) รับฟังลูกเมื่อลูกเล่าถึงเพื่อนๆ ให้ฟัง และน้อยที่สุด (12 คนใน 20 คน) ได้ให้ความสนใจและฟังลูกอย่างตั้งใจ ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (5 คน) พบว่าบางครั้งไม่พร้อมที่จะฟังลูกเนื่องจากมีงาน ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ (3 คน) ได้รับฟังลูกเล่าจนจบ และรองลงมา (2 คน) ได้อธิบายให้ลูกฟังว่ามีงานอยู่

การตอบสนองของความต้องการ วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (10 คน) ได้จัดงานวันเกิดให้ลูก และรองลงมา (4 คน) ได้พาลูกไปร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมกับชุมชน การเป็นแบบอย่าง วิธีที่ผู้ปกครองทุกคนใช้ ได้แก่ บอก สอน และรองลงมา (10 คน) ได้แสดงหรือกระทำให้เด็กเห็นร่วมด้วย ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (8 คน) เด็กไม่เชื่อฟัง ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ (6 คน) ได้อธิบาย ถาม พูดคุยกัน และรองลงมา (2 คน) ไม่ได้แก้ไขแต่รอจนกว่าลูกพร้อมที่จะรับฟัง

2. การคงความสัมพันธ์ที่ดี ผู้ปกครองได้ใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพ และปัญหาที่ครูพบในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล รายละเอียดดังนี้

2.1) บทบาทในการให้โอกาส ผู้ปกครองใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพและปัญหาที่ผู้ปกครองพบและ แก้ปัญหา ดังนี้

การจัดกิจกรรม วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (10 คน) ได้แก่ พาลูกไปร่วมงานเลี้ยง งานสังสรรค์ต่างๆ ร่วมกับเพื่อนๆ และให้ลูกช่วยเหลืองานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ รองลงมา (5 คน) พาลูกไปเยี่ยมเพื่อนที่บ้าน และพาลูกไปเยี่ยมเพื่อนที่ป่วย ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (7 คน) ลูกทะเลาะ แย่งของเล่นกัน รองลงมา (6 คน) ไม่มีเวลา ติดงาน มีธุระ และน้อยที่สุด (5 คน) เกรงใจเพื่อนบ้าน ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ (7 คน) พูดคุยให้ลูกเข้าใจ รองลงมา (6 คน) สอนให้ลูกรู้จักแบ่งปันและ ให้ลูกรักกัน และ (5 คน) หาเวลาว่างพาลูกไปเที่ยว และเปิดโอกาสให้เพื่อนลูกมาเที่ยวบ้านได้บ้าง

การจัดสภาพแวดล้อม วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (12 คน) จัดหาของเล่นให้ลูกได้เล่นร่วมกับพี่น้องหรือเพื่อน และรองลงมา (8 คน) จัดสถานที่หรือบริเวณให้ลูก ได้ทำกิจกรรมร่วมกับพี่น้อง หรือเพื่อน ๆ

2.2) การสนับสนุน ผู้ปกครองพบปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพ

ใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพและปัญหาที่ผู้ปกครองพบและการแก้ปัญหา รายละเอียดดังนี้

การให้กำลังใจ วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (15 คนใน 20 คน) พูดชมเชย รองลงมา (14 คนใน 20 คน) โอบกอด จูบ และน้อยที่สุด (10 คน ใน 20 คน) ประบมือ ยิ้ม และการซื้อของเล่นให้ ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (10 คน) ลูกต่อรองเมื่อให้ทำงานต้องมีสิ่งของแลกเปลี่ยน รองลงมา (9 คน) การให้กำลังใจใช้ได้บางกรณี และลูกดื้อไม่เชื่อฟัง ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ (14 คน) พูดอธิบายให้เหตุผล รองลงมา (3 คน) ยอมให้ตามที่ลูกต้องการ และน้อยที่สุด (2 คน) ดุบ้าง

การกระตุ้นความสนใจ วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (12 คน ใน 20 คน) อธิบาย บอก และรองลงมา (10 คนใน 16 คน) พูดชักชวน แนะนำ สอนและ มีส่วนร่วมกับลูก และน้อยที่สุด (8 คนใน 16 คน) เล่นิทานให้ลูกฟัง ปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (8 คน) พบว่าลูกไม่เชื่อฟัง และรองลงมา (5 คน) ไม่มีเวลาให้ลูก ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ (8 คน) พูดคุยอธิบายเหตุผล รองลงมา (3 คน) ปรึกษาคูณครูหรือเพื่อน ๆ และหาเวลาว่างอยู่กับลูก และน้อยที่สุด (2 คน) หาหนังสือหรือตำรามาศึกษาเพิ่มเติม

การให้ความช่วยเหลือ วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (15 คน) ได้แก่ การสอน ให้คำแนะนำ และรองลงมา (3 คน) เล่นิทาน และเข้าไปมีส่วนร่วม ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (10 คน) ลูกไม่เชื่อฟัง รองลงมา (3 คน) พบว่าบางครั้งลูกไม่ต้องการให้ผู้ปกครองเข้าไปยุ่งวุ่นวาย และน้อยที่สุด (2 คน) พบว่านิทานที่นำมาเล่าให้ลูกฟังลูกไม่ชอบ ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) ได้พูดคุยกับลูก รองลงมา (3 คน) ให้อิสระลูกในการเลือกหรือตัดสินใจในการเล่นหรือทำงาน และน้อยที่สุด (2 คน) พาลูกเลือกนิทานที่ลูกชอบแต่ผู้ปกครองคอยชี้แนะ

การให้ความเข้าใจ ผู้ปกครองทุกคนใช้วิธีพูดคุย ชักถาม และรองลงมา (16 คนใน 20) รับฟัง และน้อยที่สุด (15 คนใน 20 คน) ให้ความสนใจ ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (12 คน) ไม่ว่าง ติดธุระไม่สามารถรับฟังเรื่องราว ที่ลูกเล่าให้ฟัง ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ (5 คน) สอบถามและฟังลูกเล่า รองลงมา (4 คน) อธิบายเหตุผลให้ลูกฟัง และน้อยที่สุด (3 คน) ได้ดูลูก

การตอบสนองความต้องการ วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (14 คน ใน 18 คน) ให้โอกาสลูกได้บอกความต้องการของตนเอง รองลงมา (8 คนใน 16 คน) จัดกิจกรรมให้ลูก ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (6 คน) ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้เนื่องจากไม่มีเวลา หรือยุ่งยากเกินไป ส่วนการแก้ปัญหาด้วยกาให้ลูกเข้าใจให้ลูกเลือกทำอย่างอื่นทดแทน และได้พูดอธิบายให้ลูกเข้าใจร่วมด้วย

การเป็นแบบอย่าง วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (16 คนใน 18 คน) ได้แก่ บอก สอน และร้องลงมา (8 คน ใน 18 คน) ได้แสดงหรือกระทำให้ลูกเห็นเป็นแบบอย่างร่วมด้วย ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (10 คน) ลูกไม่เชื่อฟัง ไม่ทำตาม ส่วนการแก้ปัญหา ผู้ปกครองส่วนใหญ่ (6 คน) พุดคุยให้โอกาสลูกได้เรียนรู้ และค่อย ๆ ปรับตัว และร้องลงมา (4 คน) เฉย ๆ คอยดูแลและแนะนำเมื่อมีโอกาส

3. การลดความขัดแย้ง ผู้ปกครองได้ใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพ และปัญหาที่ครูพบในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล รายละเอียดดังนี้

3.1) บทบาทในการให้โอกาส ผู้ปกครองใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพและปัญหาที่ผู้ปกครองพบและแก้ปัญหา ดังนี้

การจัดกิจกรรม วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (10 คน) ได้แก่ การเล่านิทานเกี่ยวกับความรัก ความสามัคคี และยกตัวอย่างเด็กไม่รังแกผู้อื่นให้ลูกฟัง ร้องลงมา (8 คน ใน 20 คน) พุดคุยให้ลูกรักพี่น้อง และน้อยที่สุด (5 คนใน 20 คน) เล่นเกมร่วมกับลูก ปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (10 คน) พบปัญหาลูกชอบดูวิดีโอที่ใช้ความรุนแรงเตะต่อย แปลงร่างต่าง ๆ ร้องลงมา (6 คน) พุดคุยแล้วยังคือไม่เชื่อฟัง และน้อยที่สุด (2 คน) ลูกไม่ชอบนิทานที่ผู้ปกครองเล่าให้ฟัง ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ (7 คน) อธิบายให้ลูกเข้าใจเกี่ยวกับวิดีโอที่ลูกดูว่าเป็นการแสดงนำไปใช้เตะต่อยกับเพื่อนไม่ได้ ร้องลงมา (6 คน) หากลูกไม่รับฟังอะไรเลยก็ทำโทษบ้าง เช่น ไม่ให้เล่นเกม ไม่ซื้อของให้ และ (5 คน) ให้ลูกเลือกนิทานที่ลูกชอบ

การจัดสภาพแวดล้อม วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (15 คน) จัดหาหรือซื้อหนังสือ หรือวิดีโอ ให้ลูกได้ดู ร้องลงมา (8 คนใน 20 คน) จัดหาอุปกรณ์ของใช้ให้ลูกได้ใช้ร่วมกับพี่น้อง และน้อยที่สุด (6 คนใน 20 คน) จัดสถานที่ หรือบริเวณให้ลูกได้นั่งเล่นกับญาติพี่น้อง หรือเพื่อน

3.2) บทบาทในการสนับสนุน ผู้ปกครองพบปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพ ใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพและปัญหาที่ผู้ปกครองพบและการแก้ปัญหา รายละเอียดดังนี้

การให้กำลังใจ วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (15 คน) ได้แก่ การพุดชมเชย และให้ดูรายการทีวีที่ลูกชอบ ร้องลงมา (10 คนใน 20 คน) โอบกอด จูบ ปรบมือ ยิ้มและซื้อของให้ และน้อยที่สุด (5 คนใน 20 คน) ให้เล่นเกมที่ลูกชอบ ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (8 คน) ลูกต่อรองเมื่อให้ทำอะไรต้องมีสิ่งของแลกเปลี่ยน และร้องลงมา (5 คน) พบว่าการให้กำลังใจใช้ได้

ในระยะเวลาที่ลูกต้องการสิ่งตอบแทนเท่านั้น ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) ได้พูดคุย มีข้อตกลง สร้างกฎเกณฑ์ และทำเป็นเฉย ๆ ไม่สนใจ และร้องลงมา (3 คน) ยอมซื้อสิ่งของให้

การกระตุ้นความสนใจ วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (14 คน)

ได้แก่ พูดคุย ชักชวน ร้องลงมา (8 คนใน 14 คน) การเล่นนิทาน และน้อยที่สุด (4 คนใน 14 คน)

การเล่นเก๋กับลูก ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (6 คน) พบปัญหาเด็กไม่เชื่อฟัง และร้องลงมา (4 คน) ไม่มีเวลาให้ลูก ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ (6 คน) จัดหาหนังสือตำรา มาศึกษา และปรึกษาหารือกับเพื่อน ๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และร้องลงมา (4 คน) ให้เวลากับลูกมากขึ้น

การให้ความช่วยเหลือ วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (17 คน

ใน 20 คน) ได้แก่ พูดคุย อธิบายเหตุผล และร้องลงมา (15 คนใน 20 คน) การให้คำแนะนำ และน้อยที่สุด (10 คนใน 20 คน) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือลูกในการลดความขัดแย้ง ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (10 คน) พบว่าเด็กไม่เชื่อฟังเอาแต่ใจ และร้องลงมา (6 คน) พบว่าบางครั้งลูกไม่ต้องการให้เข้าไปยุ่งวุ่นวาย ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ (10 คน) ได้พูดคุยปรึกษาหารือกับเพื่อน ๆ และให้อิสระกับลูก และร้องลงมา (6 คน) หาเวลาอยู่กับลูกมากขึ้น

การให้ความเข้าใจ วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด (10 คน)

ได้แก่ ให้โอกาสลูกได้แสดงความคิดเห็น อธิบายเหตุผลเมื่อลูกทะเลาะกัน รับฟัง และร้องลงมา (9 คน) การแนะนำวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (10 คน) คือลูกไม่ยอมฟังความคิดเห็นของคนอื่น ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองได้พูดคุยอธิบาย และหาหนังสือหรือตำรา มาศึกษา

การตอบสนองความต้องการ วิธีที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุด

(16 คน) ได้แก่ การให้ลูกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกเล่นหรือทำกิจกรรม ร้องลงมา (10 คนใน 16 คน) การเปิดโอกาสให้ลูกได้พูดคุยเสนอแนะและซักถามร่วมด้วย

การเป็นแบบอย่าง ผู้ปกครองทุกคนใช้วิธีพูด สอน และ

ร้องลงมา (15 คนใน 20 คน) แสดงพฤติกรรมหรือกระทำให้ลูกเห็นร่วมด้วย ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองพบมากที่สุด (10 คน) ลูกไม่เชื่อฟัง ส่วนการแก้ปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ (14 คน) พูดคุยอธิบาย ร้องลงมา (8 คน ใน 10 คน) พูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ๆ และ (6 คนใน 10 คน) หาหนังสือหรือตำรา มาศึกษาเพิ่มเติม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครู และผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายผลเกี่ยวกับบทบาทและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาลของครูและผู้ปกครอง เป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของครู

ผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง รายละเอียดดังนี้

1. ด้านการเริ่มความสัมพันธ์

สภาพและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ครูใช้วิธีจัดกิจกรรมและจัดสภาพแวดล้อม ได้อย่างเหมาะสมต่อการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ได้แก่ ครูให้เด็กเล่นกับเพื่อน และทำกิจกรรมตามตารางประจำวันร่วมกัน ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อม และการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับมิตรภาพระหว่างเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับ Stein (1993) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมมิตรภาพเป็นเรื่องที่ใหญ่ ควรให้การสนับสนุน และควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการในการเริ่มความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมากตามไปด้วย และยังสอดคล้องกับ Sparkman (2003) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถทางอารมณ์และสังคมในเด็กอนุบาลซึ่งเป็นเด็กปกติและเด็กไม่ปกติ เกี่ยวกับบทบาทของครู ด้านความเชื่อและการปฏิบัติ พบว่าการจัดสภาพแวดล้อม และการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนมีส่วนช่วยในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กและทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางบวกเพิ่มขึ้น บทบาทที่สำคัญของครู ได้แก่ การแนะนำ การกระตุ้น และส่งเสริมให้เด็กสร้างมิตรภาพกับเพื่อน โดยผ่านการจัดกิจกรรม การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการ เริ่มความสัมพันธ์ และพบว่าวิธีที่ครูใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพในการเริ่มความสัมพันธ์เป็นทักทายซึ่งโดยปกติแล้วการทักทายกล่าวสวัสดิเป็นทีครูปฏิบัติเป็นประจำแต่ครูอาจลืมไปว่าการกล่าวทักทายก็เป็นสิ่งแรกในการเริ่มต้นของมิตรภาพ และปัญหาที่ครูพบและเกิดบ่อยมากคือเด็กไม่ยอมแบ่งของเล่นให้เพื่อน มักจะเล่นคนเดียวหรือเล่นกับกลุ่มเพื่อนที่เป็นกลุ่มเดียวกัน ครูแก้ปัญหาด้วยการพูดคุยให้เด็กรู้จักแบ่งปัน และให้เด็กเล่นเกมและทำกิจกรรมร่วมกัน Searcy, Sheri (1996) ได้ศึกษาพบว่า ครูควรสอนทักษะความต้องการทางสังคมให้กับเด็ก ให้เด็กทำหนังสือเกี่ยวกับการสร้างมิตรภาพ การรักษามิตรภาพ และเล่นนิทานเกี่ยวกับเพื่อนและมิตรภาพให้เด็กฟังและร่วมสนทนาเกี่ยวกับมิตรภาพกับเด็ก ให้เด็กได้ทำความรู้จักกับเพื่อนและมีส่วนร่วมในกิจกรรม และให้เด็กที่มีความพร้อมช่วยเหลือเพื่อนที่ยังไม่ความพร้อม นอกจากการจัดกิจกรรมและการจัดสภาพแวดล้อมแล้วยังพบว่าครูยังมีบทบาทในการสนับสนุนเพื่อให้เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น การให้กำลังใจ การกระตุ้นความสนใจ และการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับ Sue Roffey, Tony

Tarrant and Karen Majors (1994) ที่กล่าวว่าบทบาทของครูในการส่งเสริมให้เด็กมีมิตรภาพกับเพื่อน ครูควรให้กำลังใจสนับสนุนให้เด็กนับถือตนเอง ควรสอนหรือแนะนำ ให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะทางสังคม ให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน และควรให้กำลังใจจะช่วยให้การคบเพื่อนของเด็กมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรช่วยเหลือเด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการแบ่งปันการรู้จักให้และรับ และการใช้เหตุผล และที่สำคัญครู ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก และพบว่าวิธีที่ครูใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก พุดคุยซักชวนให้เด็กได้เริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน สอนให้เด็กเห็นความสำคัญของการเริ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน และสอนวิธีทำความรู้จักกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ Roffey, Tarrant, and Majors (1994) กล่าวว่า หากครูสนับสนุน และให้กำลังใจ จะช่วยให้การคบเพื่อนของเด็กมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูควรช่วยเหลือเด็กให้เรียนรู้เกี่ยวกับการแบ่งปัน การรู้จักให้และรับ การให้เหตุผล ส่วนปัญหาที่ครูพบในการส่งเสริมการเริ่มความสัมพันธ์คือ พุดชมเด็กมากเกินไปเด็กจะไม่เชื่อฟัง แต่การแสดงพฤติกรรมที่ให้ความเป็นกันเองของครูกับเด็กทำให้เด็กมีความรู้สึกผ่อนคลายและทำให้เด็กกล้าที่จะพุดหรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้กับครูมากขึ้น พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก ถ้าครูแสดงพฤติกรรมไปในทางบวกจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก แต่ถ้าเป็นไปในทางลบจะสกัดกั้นการเรียนรู้ของเด็ก เห็นได้ว่าการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กมีผลต่อการเรียนรู้และการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ขึ้นอยู่กับการแก้ปัญหาของครูจากการวิจัยพบว่าครูได้แก้ปัญหาด้วยการพุดชมให้พุดดี อธิบายเหตุผลให้เด็กฟัง (กรมวิชาการ, 2540)

2. ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี

สภาพและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ครูใช้วิธีจัดกิจกรรมและจัดสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ด้วยการให้เด็กช่วยเพื่อนในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน จัดมุมประสบการณ์ที่เน้นการเล่นด้วยกัน ให้ความสำคัญกับเพื่อน การให้เด็กทำบัตรอวยพรในเทศกาลต่าง ๆ เช่น ปีใหม่ วันเกิด การให้การช่วยเหลือและการเห็นใจเพื่อน และให้เด็กเล่นเกมเกี่ยวกับความรักความร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับ Searcy (1996) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้มิตรภาพแทรกแซงลักษณะการเรียนรู้และปัญหาทางพฤติกรรมของเด็ก และได้แนะนำเกี่ยวกับการจัดเตรียมกิจกรรมของครูในการส่งเสริมมิตรภาพสำหรับเด็ก ด้วยการบรรจุการสอนมิตรภาพในหลักสูตร จัดกิจกรรมให้เห็นความสำคัญของทุกคน ให้เด็กเรียนแบบร่วมมือ ให้เด็กเล่นด้วยกัน ในการทำ กิจกรรมร่วมกันมักเกิดปัญหาตามมาซึ่งปัญหาที่ครูพบเป็นประจำ ได้แก่เด็กมักทะเลาะแย่งของเล่น เด็กแย่งกันช่วยเหลือเพื่อน ครูแก้ปัญหา ด้วยการพุดคุยให้เด็กรู้จักแบ่งปัน

นอกจากนั้นแล้วครูยังมีบทบาทในการสนับสนุนให้เด็กได้คงความสัมพันธ์ที่ดีที่ได้เริ่มความสัมพันธ์ไว้ระหว่างเพื่อนให้มิตรภาพของเด็กได้คงอยู่ต่อไปด้วยการพูดชมเชย ให้ทำงานเป็นกลุ่ม เล่นนิทานที่เน้นให้เด็กเห็นความสำคัญของเพื่อน การสนทนา ซักถาม การแสดงพฤติกรรมให้เด็กเห็น ซึ่งวิธีการต่างๆ ที่ครูใช้สอดคล้องกับ Gottman, Gonso, and Rasmussen (1975) ที่ได้เสนอแนะลักษณะที่จะทำให้เด็กสามารถคงความสัมพันธ์ที่ดีไว้ได้ ดังนี้ การให้ความสนใจ ได้แก่ ยิ้ม สบตา และพูดคุย การให้ความร่วมมือ ได้แก่ การตัดสินใจ และการทำกิจกรรมร่วมกัน การให้การยอมรับ ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การให้ความรัก ได้แก่ การกอด จับมือ การมีอารมณ์ความรู้สึกร่วมกัน การให้การช่วยเหลือและ แนะนำ และการยกย่องชมเชย ส่วนปัญหาที่ครูพบเด็กมีความมั่นใจในตนเองทำไม่ได้ไม่ต้องการให้เพื่อนช่วย เพื่อนในกลุ่มไม่ยอมรับ เด็กไม่ยอมเล่นกับเพื่อน ครูแก้ปัญหาด้วยการพูดคุยให้เด็กเห็นความสำคัญของเพื่อน ให้เด็กรักเพื่อน และให้เด็กทำงานกลุ่มเพื่อให้เด็กมีการช่วยเหลือร่วมมือกัน ซึ่งวิธีแก้ปัญหาของครูเพื่อช่วยให้เด็กได้คงความสัมพันธ์ที่ดีไว้ ยังสอดคล้องกับ Piaget (1987) ได้เสนอแนะการส่งเสริมความสัมพันธ์ของเด็กกับเพื่อนให้มีความสัมพันธ์แบบร่วมมือว่า ครูต้องสร้างให้เด็กเข้าใจเกี่ยวกับความเหมือนและแตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่น การกระตุ้นให้เด็กมีความตระหนักที่จะยอมรับความต้องการของผู้อื่น จะทำให้เด็กลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และตระหนักในความแตกต่าง ทำให้เด็กรู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ความสนใจในเพื่อนจะทำให้เด็กสามารถค่อยๆ ปรับตัวและทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น ได้แก่ การรู้จักแบ่งปัน การรู้จักแก้ปัญหา การรู้จักสร้างกฎเกณฑ์และการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับ Searcy, Sheri (1996) กล่าวว่า ครูควรสอนทักษะความต้องการทางสังคมให้กับเด็ก ให้เด็กทำหนังสือเกี่ยวกับการสร้างมิตรภาพ การรักษามิตรภาพ และเล่นนิทานเกี่ยวกับเพื่อนและมิตรภาพให้เด็กฟังและ ร่วมสนทนาเกี่ยวกับมิตรภาพกับเด็ก ให้เด็กได้ทำความรู้จักกับเพื่อน และมีส่วนร่วมในกิจกรรม และให้เด็กที่มีความพร้อมช่วยเหลือเพื่อนที่ยังไม่มีความพร้อม มอบหมายให้เพื่อนสนิทและกลุ่มเพื่อนช่วยเหลือและดูแลซึ่งกันและกัน ยอมรับและให้เกียรติในมิตรภาพของเด็ก

3. ด้านการลดความขัดแย้ง

สภาพและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ครูใช้วิธีจัดกิจกรรม และจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมให้เด็กลดความขัดแย้ง ด้วยการพูดคุยให้เด็กรักเพื่อนห้องเดียวกัน ยกตัวอย่างเด็กที่ทำความดีไม่รังแกเพื่อน จัดหาอุปกรณ์ของเล่นให้เด็กได้เล่นด้วยกัน เล่นนิทานหรือจัดเตรียมหนังสือหรือนิทานเกี่ยวกับความรัก ความสามัคคี ในการอยู่ร่วมกันของเด็กพบว่าความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ง่ายและมักจบลงด้วยการทำร้ายเพื่อนด้วยความรุนแรง และพบว่าเด็กเริ่มใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545) กล่าวว่าปัจจุบัน

เด็กเริ่มใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหามากขึ้น เห็นได้จากการที่เด็กไม่รู้จักรอบข้อม ไม่รู้จักการให้และการรับ ครูแก้ปัญหาด้วย พูดคุย ชักถามสาเหตุ อธิบายเหตุผล สอนให้เด็กรู้จักการให้อภัย นอกจากนั้นครูยังให้กำลังใจด้วยการสัมผัสโอบกอด ให้ความช่วยเหลือพูดคุยอธิบายเหตุผล ให้คำแนะนำ เล่านิทาน เข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นหรือทำกิจกรรมกับเด็ก ให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็น อธิบายเหตุผล และแสดงพฤติกรรมหรือกระทำทำให้เด็กเห็น ซึ่งวิธีการเหล่านี้สอดคล้องกับ Cline (2003) ที่ได้กล่าวถึงการช่วยเหลือเด็กให้มีการพัฒนามิตรภาพที่ดีและคงอยู่ได้ยาวนาน ดังนี้ อ่านหนังสือเกี่ยวกับมิตรภาพให้เด็กฟัง เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ หรือสถานการณ์อื่น ๆ พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับการแบ่งปัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การมีความเมตตาสุภาพกับผู้อื่น การช่วยเหลือเพื่อน ปัญหาที่ครูพบในการส่งเสริมการลดความขัดแย้ง ได้แก่ การให้กำลังใจต่างๆ ใช้ได้ในระยะเวลาหนึ่งเท่านั้นหลังจากนั้นเหมือนเดิม บางครั้งเด็กไม่ต้องการความช่วยเหลือเนื่องจากเด็กตกลงกันได้ ครูแก้ปัญหา ด้วยการให้กำลังใจด้วยและ ดุด้วย พูดอธิบายเหตุผล ให้คำแนะนำแล้วถอยออกมาให้เด็กตกลงกันเอง หรือคอยดูอยู่ห่าง ๆ ทำโทษ ดุ ตี และพูดคุยให้ความเป็นกันเองกับกับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wheetai (2001) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมิตรภาพและความขัดแย้งของเด็กก่อนวัยเรียน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในกลุ่มเด็ก ครูจะอยู่ห่างๆ จะไม่ยุ่งเกี่ยวในระหว่างที่เกิดเหตุการณ์ แต่จะค่อยๆ แนะนำวิธีหรือ แนวทางในการแก้ปัญหาให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กได้เผชิญปัญหาโดยตรง เด็กจะได้เรียนรู้และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองเมื่อต้องเจอกับปัญหาในครั้งต่อไป และสอดคล้องกับ Stein (1993) ได้เสนอแนวทางในการลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับเด็ก ดังนี้ การแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง การอธิบายเหตุผลกับ ข้อความที่เสนอ การยืนยันเจตนาเดิมต่อต้านความต้องการที่ไม่มีเหตุผล การยอมรับเหตุผลของคนอื่น และการใช้วิธีประนีประนอมในการแก้ปัญหา การขัดแย้งของเด็กกับกลุ่มเพื่อน มักเกิดขึ้นได้ง่ายในขณะทำกิจกรรม ดังนั้นครูจึงมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจเด็กในการแก้ปัญหา หรือขจัดความขัดแย้งให้หมดสิ้นไป หากครูปล่อยปละละเลยไม่สนใจที่จะแก้ไข อาจทำให้เด็กมีนิสัยชอบก่อความวุ่นวาย ก่อความขัดแย้งกับบุคคลอื่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมของเด็กในอนาคต

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ของผู้ปกครอง
 ผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง รายละเอียดดังนี้

1. ด้านการเริ่มความสัมพันธ์

สภาพและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ผู้ปกครอง ใช้วิธี

จัดกิจกรรมและการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rhodes (2002) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติของครอบครัวและ ความเชื่อมั่นเกี่ยวกับมิตรภาพและการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งการวิจัยนี้เน้นให้เห็นว่า การกระทำหรือบทบาท ของผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือให้เด็กได้พัฒนามิตรภาพกับบุคคลอื่น ผลของการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการให้เด็กสร้างมิตรภาพ เด็กเกือบทุกคนจะต้องมีเพื่อน หรือเพื่อนสนิท ผู้ปกครองเป็นผู้เตรียมความพร้อมให้เด็กเผชิญกับสังคมภายนอก ได้เรียนรู้สังคมและช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์และการสร้างมิตรภาพกับเพื่อนๆ ผู้ปกครองนับว่าเป็นบุคคลแรกที่มีส่วนสำคัญต่อการประพฤติดิปฏิบัติตัวของเด็ก หากผู้ปกครองให้โอกาสเด็กในการสร้างมิตรภาพกับบุคคลอื่น เด็กก็จะกล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง การเข้ากลุ่มกับเพื่อนหรืออยู่ในสังคมก็จะเป็นไปด้วยความราบรื่น และเด็กสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังที่ Calie (2002) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กว่า พ่อแม่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนามิตรภาพของลูก ทำให้ลูกสามารถมีพัฒนาการทางด้านสังคมที่ดีขึ้นเมื่อลูกเข้าโรงเรียนและเมื่อเด็กเติบโตเป็นวัยรุ่น ซึ่งในการส่งเสริมการเริ่มความสัมพันธ์นั้นผู้ปกครองใช้วิธีในการส่งเสริมมิตรภาพเด็กในดังนี้ จัดบริเวณให้ลูกได้นั่งเล่นกับเพื่อนๆ ญาติพี่น้อง จัดงานวันเกิดให้ลูก และให้ลูกชวนเพื่อนมาร่วมงาน ชื่อของเล่นให้ลูกเล่นกับเพื่อนพาออกไปเรียนพิเศษ เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา ผู้ปกครองพบปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพ ดังนี้ ได้แก่ ลูกไม่เชื่อฟัง ลูกทะเลาะเมื่อเล่นด้วยกัน ลูกอายไม่กล้าแสดงออก การแก้ปัญหาผู้ปกครองแก้ปัญหาด้วยการยกตัวอย่างเพื่อนที่กล้าแสดงออก พูดชมให้กำลังใจเพื่อให้ลูกกล้าแสดงออก ให้คำแนะนำแก่ลูกและแสดงหรือกระทำให้เด็กเห็น สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพให้กับเด็กว่า ผู้ปกครองควรให้โอกาสลูกได้ ออกไปทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ ให้การต้อนรับและให้เกียรติเพื่อนของลูก แนะนำให้ลูกคบเพื่อนที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับ Calie (2002) ที่ได้แนะนำวิธีการในการส่งเสริมมิตรภาพไว้ดังนี้ ให้ลูกทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ พาออกไปงานวันเกิดเพื่อน พาออกไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ให้ลูกชวนเพื่อนมาเที่ยวที่บ้าน ให้ลูกได้เล่นกีฬา เต้นรำ เรียนคอมพิวเตอร์ เรียนศิลปะ ต้อนรับเพื่อนของลูกอย่างอบอุ่นเมื่อเพื่อนลูกมาที่บ้าน ปัญหาที่ ผู้ปกครองพบดังนี้ ต้องมีสิ่งของแลกเปลี่ยนเอาแต่ใจตนเอง ผู้ปกครองแก้ปัญหาด้วยการพูดคุยอธิบายเหตุผล

2. ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี

สภาพและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ผู้ปกครองใช้วิธีจัดกิจกรรมและจัดสภาพแวดล้อมด้วยการจัดหาของเล่นให้ลูกได้เล่นร่วมกับพี่น้องหรือเพื่อน พาออกไปงานเลี้ยง งานสังสรรค์ต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน ๆ ให้ลูกช่วยเหลืองานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ จัดสถานที่บริเวณให้ลูกได้ทำกิจกรรม ร่วมกับพี่น้องหรือเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับ Cline (2003) ที่เสนอวิธีส่งเสริมมิตรภาพ

ของเด็กกว่า ผู้ปกครองควรจัดเตรียมตุ๊กตา ของเล่นและเกมเพื่อให้ลูกได้เล่นด้วยกัน จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมมิตรภาพ หาเพื่อนให้ลูก ให้ลูกได้ร่วมกิจกรรมทางสังคม ให้ลูกไปเที่ยวกับครอบครัวของเพื่อน พูดคุยกับลูกเกี่ยวกับการแบ่งปัน การแลกเปลี่ยน การดูแลเอาใจใส่ และความมีน้ำใจกับผู้อื่น จัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ และการช่วยเหลือเพื่อน ผู้ปกครองพบปัญหาลูกมักทะเลาะแย่งของเล่นกัน ผู้ปกครองแก้ปัญหาด้วยการพูดคุยให้ลูกเข้าใจ สอนให้ลูกรู้จักแบ่งปัน และผู้ปกครอง ใช้วิธีพูดชมเชย ให้ความสนใจ ให้โอกาสลูกบอกความต้องการของตนเอง การให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็กเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ของการพัฒนาทางสังคม และช่วยป้องกันปัญหาสังคมในอนาคต ผู้ปกครองควรตระหนักถึงการให้ความรักแก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ ซึ่ง Roffey, Tarrant and Majors (1994) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กกับเพื่อนว่า ผู้ปกครองควรให้กำลังใจ สนับสนุนให้เด็กมีความนับถือตนเอง ควรสอนหรือแนะนำให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะทางสังคม ให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน นอกจากนั้นผู้ปกครองควรช่วยเหลือเด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับการแบ่งปัน การรู้จักให้และรับ และการใช้เหตุผล และผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก นอกจากนี้ผู้ปกครองได้พบปัญหา ความต้องการของลูกบางอย่างผู้ปกครองไม่สามารถตอบสนองได้ ผู้ปกครองแก้ปัญหาด้วยการพูดคุยกัน อธิบายเหตุผลให้ลูกเข้าใจ ให้โอกาสลูกได้เรียนรู้ และค่อย ๆ ปรับตัว สอบถามว่าลูกมีอะไรและฟังลูกเล่า

3. ด้านการลดความขัดแย้ง

สภาพและปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ผู้ปกครองใช้วิธีจัดกิจกรรมและจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เด็กลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างลูกกับพี่น้องหรือเพื่อน ๆ ด้วยการจัดหาหนังสือหรือวิดีโอให้ลูกดู เล่านิทานเกี่ยวกับความรักความสามัคคี ยกตัวอย่างเด็กที่ไม่รังแกผู้อื่นให้ลูกฟัง พูดคุยให้ลูกรักพี่น้อง จัดหาอุปกรณ์ของใช้ให้ลูกได้ใช้ร่วมกับพี่น้อง ซึ่งสอดคล้องกับ Cline (2003) ที่เสนอวิธีส่งเสริมมิตรภาพของเด็กว่า ผู้ปกครองควรจัดเตรียมตุ๊กตา ของเล่นและเกมเพื่อให้ลูกได้เล่นด้วยกัน จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมมิตรภาพ ให้ลูกได้ร่วมกิจกรรมทางสังคม ให้ลูกไปเที่ยวกับครอบครัวของเพื่อน พูดคุยกับลูกเกี่ยวกับการแบ่งปัน การแลกเปลี่ยน การดูแลเอาใจใส่ และความมีน้ำใจกับผู้อื่น จัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ และการช่วยเหลือเพื่อน ปัญหาที่ผู้ปกครองพบได้แก่ ลูกชอบดูวิดีโอที่ใช้ความรุนแรง ไม่เชื่อฟัง ผู้ปกครองแก้ปัญหาด้วยการอธิบายให้ลูกเข้าใจเกี่ยวกับวิดีโอที่ลูกดูว่าเป็นการแสดง และนอกจากนั้นผู้ปกครองใช้วิธีส่งเสริมมิตรภาพด้วยการสอน อธิบายเหตุผล ให้คำแนะนำ ให้ลูกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือเลือกเล่นหรือทำกิจกรรม แสดงพฤติกรรมหรือกระทำให้ลูกเห็น แนะนำวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม นอกจากนี้ผู้ปกครองพบปัญหาลูกไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น บางครั้งลูกไม่ต้องการให้เข้าไปยุ่งวุ่นวาย ผู้ปกครองแก้ปัญหาด้วยการพูดคุยอธิบาย หาหนังสือตำรามาศึกษาหรือ พูดคุยปรึกษาหารือกับเพื่อน ๆ ให้อิสระ

กับลูก Sue Roffey (1994) ได้กล่าวว่าผู้ปกครองควรให้กำลังใจสนับสนุนให้ลูกนับถือตนเอง ควรสอนหรือแนะนำให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะทางสังคม ให้ลูกทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน หากเด็กได้รับกำลังใจความเข้าใจ จากพ่อแม่จะช่วยให้การคบเพื่อนของเด็กมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรสอนให้เด็กรู้จักแบ่งปัน การรู้จักให้และรับ การใช้เหตุผล และผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ครูและผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรเห็นความสำคัญของการสร้างมิตรภาพของเด็กตั้งแต่ในระดับอนุบาล เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต และเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีพัฒนาการทางด้านสังคมต่อไปในอนาคต
2. ควรมีการจัดอบรม และให้ความรู้ แก่ครูและผู้ปกครองให้เข้าใจถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคม การพึ่งพาอาศัยกัน การรู้จักแบ่งปัน การให้อภัย การรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และการลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นของเด็กเพื่อให้เด็กได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
3. ควรมีการส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กในประเทศให้มากขึ้นจากการศึกษาแล้วเห็นว่างานวิจัยในเรื่องการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กคนไทยยังให้ความสำคัญน้อยมาก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยในลักษณะโปรแกรมการส่งเสริมมิตรภาพ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมมิตรภาพแก่ ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง
2. ควรมีการทำวิจัยในลักษณะการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันแต่อยู่ในโรงเรียนเดียวกัน
3. ควรมีการทำวิจัยในลักษณะการศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กในสถาน รัับเลี้ยงเด็กหรือสถานสงเคราะห์ กับเด็กในโรงเรียนอนุบาล
4. ควรมีการทำวิจัยในลักษณะการสร้างโปรแกรมองค์ประกอบในการส่งเสริมมิตรภาพสำหรับเด็กพิเศษ หรือเด็กในสถานรัับเลี้ยงเด็กหรือสถานสงเคราะห์

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ช่วยลูกรักพัฒนามิตรภาพ. แม่และเด็ก. (สิงหาคม 2544): 151.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. เราทำได้. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2546
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาสภาพการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพมหานคร: ทีพีพรินท์, 2537.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (มปท.), 2542.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 5-8. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, 2537.
- ฉันทนา ภาคบงกช. การอบรมเลี้ยงดู. วารสารพฤติกรรมศาสตร์ 1 (สิงหาคม 2544): 29 – 34.
- ฉันทนา ภาคบงกช. บ้านแห่งการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย: บทวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.
- ชูพงศ์ ปัญจมะวัต. การใช้ตัวแบบในนิทานประกอบภาพ เพื่อเพิ่มพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนในเด็กวัยอนุบาลที่มีปฏิสัมพันธ์ต่ำ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ญานนิจ. ถึงเวลาบอกกล่าวความซื่ออายุ. รักลูก. (กุมภาพันธ์ 2549): 152.
- ดุขฎี โยเหลา และคณะ. ความเข้มแข็งของครอบครัว. วารสารพฤติกรรมศาสตร์ 1 (กันยายน 2545): 1 – 10.
- ทิตินา เขมมณี และคณะ. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- นภเนตร ธรรมบวร. การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- นิตยา คชภักดี. ขั้นตอนการพัฒนาเด็กปฐมวัยตั้งแต่ปฏิสนธิถึง 5 ปี. กรุงเทพมหานคร: สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: B&B Publishing, 2542.
- ปณิธิ พุทธกรอุมา. เมื่อลูกทะเลาะกัน. กรุงเทพมหานคร: มายิก, 2546.

- ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์. การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- เพยาวี ทองเกต. การศึกษาเปรียบเทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับมิตรภาพของเด็กปฐมวัยและประถมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. จิตวิทยาครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- พราวพรรณ เหลืองสุวรรณ. ปฐมวัยศึกษา: กิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะพัฒนาและการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- พัชรี สอนแก้ว. จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: ดวงกมล, 2536.
- พิชญ์ ขำมา. ผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของเด็กอนุบาลโดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีความขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสอหลแพรง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- เยาวพา เดชะคุปต์. การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: แม็ค, 2542.
- วรรณภา พรหมบุญมย์. จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก. วารสารการศึกษากรุงเทพมหานคร 11 (สิงหาคม 2545): 5 – 11.
- วรรณภา กลกิจโกวินท์. การศึกษาพฤติกรรมของเด็กวัยก่อนเรียนในชุมชนทางตอนเหนือของกรุงเทพฯ. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย (กรกฎาคม – กันยายน): 228-237.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- วิชากร, กรม. คู่มือหลักสูตรก่อนประถม. (ท.ป.ท.), 2540.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. สถาบันครอบครัวให้อะไรแก่สังคมบ้าง. วิทยาสาร 11 (พฤศจิกายน 2540): 124 – 125.
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. เติบโตใหญ่ใกล้ธรรมชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ, 2538.
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ, 2539.
- สมศรี กิจชนะพานิชย์ และจลิตา ยุวนากร. การศึกษาสภาพการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน. วารสารการวิจัยทางการศึกษา 4(ตุลาคม – ธันวาคม 2537): 23 – 31.
- สิริมา ภิญโญนันต์พงษ์. การวัดและประเมินแนวใหม่: เด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.

สุชา จันท์โฮม. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2541.

สุมาลี จันท์ชลอ. การศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนักเรียน.

วารสารวิชาการ 3(มีนาคม 2541): 54 – 60.

สุรางค์ โค้วตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

หรรษา นิลวิเชียร. ปฐมวัยศึกษา หลักสูตรและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2535.

อุทุมพร จามรมาน. แบบสอบถาม: การสร้างและการใช้. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

โอบุส วารินทร์ และอุษา จารุสวัสดิ์. จิตวิทยาครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: แสงศิลป์, 2545.

ภาษาอังกฤษ

A special section on friendship [Online]. 2000 Available from:

<http://www.netacc.net/~gradda/fa00spec.html>[2004, August 18]

Cline, A.H. Your child' s friendships [online]. 2000. Available from:

<http://www.desotoschool.com>[2003, March 4]

Hurlock, B. Child development. New York: Mc Graw- Hill Book Co., 1964.

Erickson, E. Childhood and Society. W.W. Norton, New York: 1950.

Helping your child build better friendships [Online]. 2000. Available from:

<http://www.marionkids.net>[2004, July 29]

Kim, W. Friendship and conflict among preschool children. Education early childhood DAI-B 62/11 (May 2002): 3684.

Kostetelnik, S.w. Guiding children' s social development. New York: Delmar Publishers Inc, 1993.

Mary, C. Special strategies for parents and families [Online]. (n.d.). Available from:

[http://www.psych.utah.edu/peerlab/PeerLabUesearch Description.html](http://www.psych.utah.edu/peerlab/PeerLabUesearch%20Description.html)[2004, July 29]

Promoting friendships in child care: Why are friendships important? [Online]. 1978.

Available from: <http://www.home.vicnet.net.au/~playwork/article2.html>[2004, September 20]

Rhodes, H.G. Family practices and beliefs around the friendship socialization of Preschool children. Education special DAI-A 63/03 (September 2002): 904.

Roffey S.,Tarrant T. and Majors K. Young friends school and friendship. London:
cassel,1994.

Selman, R.L.; Schultz, L. Making a friend in young children. Chicago: University of Chicago
Press, 1990.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ชื่อ	ตำแหน่ง
1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ	รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา ภาคบงกช	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย	ผู้อำนวยการโรงเรียนเกษมวิทยา ฝ่ายอนุบาล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามครูและผู้ปกครอง เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง

2. แบบสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครอง เรื่องปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง

3. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คู่มือการใช้แบบสอบถาม
เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาล
ของครูและผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล เพื่อนำข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบแบ่งออกเป็น 2 บทบาท ได้แก่ บทบาทในการให้โอกาส และบทบาทในการสนับสนุน

ผู้ให้ข้อมูล

ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1-3

รายละเอียดของแบบสอบถาม

แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพการส่งเสริมมิตรภาพ จำนวน 72 ข้อ แบ่งเป็น 3

องค์ประกอบ

- 2.1 สภาพการส่งเสริมการเริ่มความสัมพันธ์
- 2.2 สภาพการส่งเสริมการคงความสัมพันธ์ที่ดี
- 2.3 สภาพการส่งเสริมการลดความขัดแย้ง

คำถามมีลักษณะเลือกตอบ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริม
 มิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งแบ่งระดับการประเมินเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นประจำ	5 ครั้ง / สัปดาห์
4	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	4 ครั้ง / สัปดาห์
3	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง	3 ครั้ง / สัปดาห์
2	หมายถึง	ปฏิบัติบางครั้ง	2 ครั้ง / สัปดาห์
1	หมายถึง	แทบจะไม่เคยปฏิบัติ	1 ครั้ง / สัปดาห์

การปฏิบัติในการใช้แบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง
2. ขอให้ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามและนัดวัน เวลาเพื่อรับแบบสอบถามคืน

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความร่วมมือ

นางสาวปราณี ไชยภักดี

นิสิตปริญญาโทมหาบัณฑิต

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามครู
เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่เป็นการปฏิบัติของท่าน

ตอนที่ 2 เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพ

2.1 สภาพการส่งเสริมการเริ่มความสัมพันธ์

การส่งเสริมมิตรภาพ	ระดับการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	แทบจะไม่เคย
1. บทบาทในการให้โอกาส					
1.1 การจัดกิจกรรม					
1) การให้เด็กร้องเพลงหรือเล่นเกมเพื่อให้เด็กได้ทำความรู้จักกับเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การให้เด็กออกมาพูดแนะนำตนเองหน้าชั้นเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การจัดแสดงผลงานและให้เด็กชวนเพื่อนมาชมผลงานของตน.....	.....	.....	.....	.....	.....
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม					
1) การจัดเตรียมของเล่นที่ส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกการพูดทักทายเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การจัดมุมประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กเล่นร่วมกับเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การจัดโต๊ะในการทำกิจกรรมให้เด็กได้นั่งทำงานร่วมกัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. ด้านการสนับสนุน					
2.1 บทบาทในการให้กำลังใจ					
1) การปรบมือเมื่อเด็กพูดแนะนำตนเองหน้าชั้นเรียน...	.....	.....	.....	.....	.....
2) พุดชมเด็กเมื่อเด็กทักทายเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) ยืมให้เด็กเมื่อเด็กชวนเพื่อนเข้ากลุ่มเล่นด้วยกัน.....	.....	.....	.....	.....	.....

2.1 สภาพการส่งเสริมการเริ่มความสัมพันธ์ (ต่อ)

การส่งเสริมมิตรภาพ	ระดับการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	แทบจะไม่เคย
2. บทบาทในการสนับสนุน					
2.2 กระตุ้นความสนใจ					
1) การพูดชักชวนให้เด็กได้กล้าพูดทักทายเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การบอกให้เด็กชวนเพื่อนมาเล่นในห้องได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การพาเด็กเข้าไปเล่นร่วมกับเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.3 การให้ความช่วยเหลือ					
1) การสอนวิธีทักทายเพื่อนแก่เด็ก.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การให้คำแนะนำวิธีการชวนเพื่อนเล่นหรือร่วมกิจกรรมแก่เด็ก.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การสอนวิธีแนะนำตนเองแก่เด็ก.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.4 การให้ความเข้าใจ					
1) การพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับวิธีการทักทายเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การรับฟังเรื่องที่เด็กเล่าเกี่ยวกับเพื่อนห้องอื่นที่เด็กไปทำความรู้จัก.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การสนใจฟังเมื่อเด็กออกมาพูดแนะนำตนเอง.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.5 การตอบสนองความต้องการ					
1) การจัดกิจกรรมให้เด็กได้รู้จักเพื่อนห้องอื่นตามที่เด็กร้องขอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การเปิดโอกาสให้เด็กที่ยกมือออกมาพูดแนะนำตนเอง.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การอนุญาตให้เด็กชวนเพื่อนห้องอื่นมาเล่น.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.6 การเป็นแบบอย่าง					
1) การทักทายผู้ปกครองด้วยท่าทางยิ้มแย้มแจ่มใส.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การแนะนำตนเองกับผู้ปกครอง.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การพูดชวนผู้ปกครองร่วมกิจกรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....

2.2 สภาพการส่งเสริมการคงความสัมพันธ์ที่

การส่งเสริมมิตรภาพ	ระดับการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	แทบจะไม่เคย
1. บทบาทในการให้โอกาส					
1.1 การจัดกิจกรรม					
1) การให้เด็กทำบัตรอวยพรให้เพื่อนเนื่องในเทศกาลต่าง ๆ.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การให้เด็กทำงานศิลปะและเปิดโอกาสให้เด็กชื่นชมผลงานของกันและกัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การให้เด็กทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม					
1) การจัดของเล่นให้กับเด็กได้เล่นด้วยกัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การจัดมุมประสบการณ์ให้มีบริเวณกว้างพอให้เด็กได้นั่งเล่นด้วยกัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การติดผลงานของเด็กเพื่อให้เด็ก ๆ ได้ชื่นชม.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. บทบาทในการสนับสนุน					
2.1 การให้กำลังใจ					
1) การพูดชมเด็กเมื่อเด็กช่วยเหลือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การยิ้มให้เด็กเมื่อเด็กเข้าไปปลอบเพื่อนที่กำลังร้องไห้.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การปรบมือให้เด็กเมื่อเด็กยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.2 การกระตุ้นความสนใจ					
1) การพูดให้เด็กเห็นความสำคัญและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การพูดชักชวนให้เด็กให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามตารางกิจกรรมประจำวัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การพูดให้เด็กเห็นความสำคัญของตนเองและผู้อื่น.....	.....	.....	.....	.....	.....

2.2 สภาพการส่งเสริมการคงความสัมพันธ์ที่ดี (ต่อ)

การส่งเสริมมิตรภาพ	ระดับการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	แทบจะไม่เคย
2.3 การให้ความช่วยเหลือ					
1) การแนะนำให้ได้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การสอนให้เด็กเห็นความสำคัญในการให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การแนะนำคำพูดในการชมเชยที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่เด็ก.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.4 การให้ความเข้าใจ					
1) การสนทนากับเด็กเกี่ยวกับการไปเยี่ยมเพื่อนในวันหยุด.....	.....	.....	.....	.....	.....
..	.....	.....	.....	.....	.....
2) การรับฟังเมื่อเด็กเล่าเกี่ยวกับการช่วยเหลือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การรับฟังเมื่อเด็กพูดแสดงความคิดเห็น.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.5 การตอบสนองความต้องการ					
1) การให้คำแนะนำเมื่อเด็กมาขอคำปรึกษาเพื่อขอคืนดีกับเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การอนุญาตให้เพื่อนห้องอื่นมาเล่นด้วย.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การจัดแสดงผลงานของเด็กเพื่อให้เด็กได้ชื่นชมผลงานของเพื่อนตามที่เด็กร้องขอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.6 การเป็นแบบอย่าง					
1) การยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การยกย่องชมเชยเพื่อนร่วมงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....

2.3 สภาพการส่งเสริมการลดความขัดแย้ง

การส่งเสริมมิตรภาพ	ระดับการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	แทบจะไม่เคย
1. บทบาทในการให้โอกาส					
1.1 การจัดกิจกรรม					
1) การให้เด็กออกมาเล่าวิธีการแก้ปัญหาเมื่อทะเลาะกับเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การเล่านิทานเกี่ยวกับการทะเลาะเบาะแว้งและให้เด็กได้เสนอแนะวิธีการในการแก้ไขข้อขัดแย้ง.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การให้เด็กเล่นเกมที่ส่งเสริมการฝึกคิดแก้ปัญหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม					
1) การเตรียมของเล่นให้เด็กเล่นร่วมกันเพื่อให้เด็กคิดวิธีลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การหาจัดหนังสือนิทานที่ส่งเสริมความรักความสามัคคี “มิตรภาพ”.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การจัดอุปกรณ์ให้เด็กใช้ร่วมกันเพื่อให้เด็กได้รู้จักวิธีการแก้ปัญหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. บทบาทในการสนับสนุน					
2.1 การให้กำลังใจ					
1) การปรบมือเมื่อเด็กรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การยิ้มให้เด็กเมื่อเด็กรับฟังความต้องการของเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การพุดชมเด็กเมื่อเด็กไม่ใช้วิธีรุนแรงกับเพื่อนเมื่อทะเลาะกัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.2 การกระตุ้นความสนใจ					
1) การบอกวิธีการใช้ความนุ่มนวลในการแก้ปัญหาเมื่อทะเลาะกับเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....

2.3 สภาพการส่งเสริมการลดความขัดแย้ง (ต่อ)

การส่งเสริมมิตรภาพ	ระดับการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	แทบจะไม่เคย
2.2 การกระตุ้นความสนใจ (ต่อ)					
2) การยกตัวอย่างการกระทำของเด็กที่ไม่รังแกผู้อื่น.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การพูดคุยชักชวนให้เด็กร่วมกันคิดแก้ปัญหาเมื่อมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.3 การให้ความช่วยเหลือ					
1) การให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีลดความขัดแย้งเมื่อเด็กทะเลาะกับเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การฝึกให้เด็กบอกความต้องการของตนเองกับเพื่อน....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การสอนให้เด็กรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.4 การให้ความเข้าใจ					
1) การรับฟังเมื่อเด็กบอกความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับเพื่อน..	.....	.....	.....	.....	.....
2) การรับฟังเมื่อเด็กอธิบายถึงความต้องการของตน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การรับฟังเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาที่เด็กนำมาใช้กับเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.5 การตอบสนองความต้องการ					
1) การเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาเมื่อทะเลาะกับเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การให้เด็กได้โต้แย้งเมื่อเด็กไม่เห็นด้วยกับความคิดของเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การยอมรับวิธีการที่เด็กนำมาใช้ในการแก้ปัญหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.6 การเป็นแบบอย่าง					
1) การรับฟังความต้องการของเพื่อนร่วมงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การแนะนำวิธีแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรงกับเพื่อนร่วมงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การยอมรับข้อโต้แย้งที่มีเหตุผลของเพื่อนร่วมงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....

คู่มือการใช้แบบสอบถาม
เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาล
ของครูและผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล เพื่อนำข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง ซึ่งในแต่ละขั้นตอนแบ่งออกเป็น 2 บทบาท ได้แก่ บทบาทในการให้โอกาสและบทบาทในการสนับสนุน

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1-3

รายละเอียดของแบบสอบถาม

แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพการส่งเสริมมิตรภาพ จำนวน 72 ข้อ แบ่งเป็น 3

องค์ประกอบ

- 2.1 สภาพการส่งเสริมการเริ่มความสัมพันธ์
- 2.2 สภาพการส่งเสริมการคงความสัมพันธ์ที่ดี
- 2.3 สภาพการส่งเสริมการลดความขัดแย้ง

คำถามมีลักษณะเลือกตอบ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริม
 มิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งแบ่งระดับการประเมินเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นประจำ	5 ครั้ง / สัปดาห์
4	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	4 ครั้ง / สัปดาห์
3	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง	3 ครั้ง / สัปดาห์
2	หมายถึง	ปฏิบัติบางครั้ง	2 ครั้ง / สัปดาห์
1	หมายถึง	แทบจะไม่เคยปฏิบัติ	1 ครั้ง / สัปดาห์

การปฏิบัติในการใช้แบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้คุณครูเพื่อนำไปมอบให้ผู้ปกครอง เพื่อให้ข้อมูล
2. นัดวัน เวลา กับคุณครู เพื่อรับแบบสอบถามคืน

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความร่วมมือ

นางสาวปราณี ไชยภักดี

นิสิตปริญญาโทมหาบัณฑิต

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามผู้ปกครอง
เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่านตามความเป็นจริงโดยทำเครื่องหมาย / ลงใน ( )

1. เป็นผู้ปกครองนักเรียนชั้น
  - ( ) อนุบาลปีที่ 1
  - ( ) อนุบาลปีที่ 2
  - ( ) อนุบาลปีที่ 3
2. ความเกี่ยวข้องกับนักเรียนเป็น ( ) บิดา ( ) มารดา ( ) อื่น ๆ .....
3. อายุ
  - ( ) ต่ำกว่า 25 ปี ( ) 25 - 35 ปี
  - ( ) 36 - 45 ปี ( ) 46 - 55 ปี
  - ( ) 56 ปีขึ้นไป
4. อาชีพ
  - ( ) ค้าขาย-กิจการส่วนตัว ( ) รับราชการ
  - ( ) รัฐวิสาหกิจ ( ) รับจ้าง (บริษัทเอกชน)
  - ( ) แม่บ้าน ( ) อื่น ๆ .....
5. ระดับการศึกษา
  - ( ) อนุปริญญา หรือเทียบเท่า
  - ( ) ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
  - ( ) ปริญญาโท
  - ( ) ปริญญาเอก
  - ( ) อื่น ๆ .....

แบบสอบถามผู้ปกครอง
เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่เป็นการปฏิบัติของท่าน

ตอนที่ 2 เรื่องสภาพการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

2.1 สภาพการส่งเสริมการเริ่มความสัมพันธ์

การส่งเสริมมิตรภาพ	ระดับการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	แทบจะไม่เคย
1. บทบาทในการให้โอกาส					
1.1 การจัดกิจกรรม					
1) การให้ลูกนำของเล่นไปเล่นร่วมกับเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การให้ลูกพูดแนะนำตนเองกับแขกที่มาเยี่ยมที่บ้าน...	.....	.....	.....	.....	.....
3) การจัดงานวันเกิดให้ลูกและชวนเพื่อนในหมู่บ้านมาร่วมงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม					
1) การซื้อของเล่นที่ส่งเสริมให้ลูกได้เล่นร่วมกับพี่น้องหรือเพื่อน	.....	.....	.....	.....	.....
2) การจัดบริเวณให้ลูกได้นั่งเล่นร่วมกับญาติพี่น้องและเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การจัดหา หรือทำของเล่นที่ส่งเสริมให้ลูกได้ฝึกการตกทาย เช่น หุ่นมือ.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. บทบาทในการสนับสนุน					
2.1 การให้กำลังใจ					
1) การสัมผัสเมื่อลูกพูดแนะนำตนเองกับแขกที่มาเยี่ยม	.....	.....	.....	.....	.....
2) พุดชมลูกเมื่อลูกตกทายญาติหรือเพื่อนบ้าน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) ยืมให้ลูกเมื่อลูกชวนญาติหรือเพื่อนบ้านมาเล่นด้วย...	.....	.....	.....	.....	.....

2.1 สภาพการส่งเสริมการเริ่มความสัมพันธ์ (ต่อ)

การส่งเสริมมิตรภาพ	ระดับการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	แทบจะไม่เคย
2.2 กระตุ้นความสนใจ					
1) การพูดชักชวนให้ลูกได้ทักทายญาติหรือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การบอกให้ลูกชวนญาติหรือเพื่อนในหมู่บ้านมาเล่นที่บ้านได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การพาลูกเข้าไปเล่นร่วมกับเด็กในหมู่บ้าน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.3 การให้ความช่วยเหลือ					
1) การสอนวิธีทักทายญาติพี่น้องหรือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การให้คำแนะนำวิธีการชวนเพื่อนเล่น.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การสอนวิธีแนะนำตนเองแก่ลูก.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.4 การให้ความเข้าใจ					
1) การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับวิธีการทักทายเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การรับฟังเรื่องที่ลูกเล่าเกี่ยวกับเพื่อนที่ลูกไปทำความรู้จักที่สนามเด็กเล่น.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การสนใจฟังเมื่อลูกพูดแนะนำตนเองกับญาติพี่น้องหรือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.5 การตอบสนองความต้องการ					
1) การพาลูกไปเล่นบ้านเพื่อนตามที่ลูกร้องขอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การจัดงานวันเกิดให้ลูกตามที่ลูกร้องขอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การอนุญาตให้ลูกชวนเพื่อนข้างบ้านมาเล่นที่บ้านได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.6 การเป็นแบบอย่าง					
1) การทักทายญาติผู้ใหญ่ด้วยท่าทางยิ้มแย้มแจ่มใส...	.....	.....	.....	.....	.....
2) การถามไถ่สารทุกข์สุกดิบญาติผู้ใหญ่.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การพูดชักชวนเพื่อนไปเที่ยวที่บ้าน.....	.....	.....	.....	.....	.....

2.2 สภาพการส่งเสริมการคงความสัมพันธ์ที่ดี

การส่งเสริมมิตรภาพ	ระดับการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	แทบจะไม่เคย
1. บทบาทในการให้โอกาส					
1.1 การจัดกิจกรรม					
1) การพาลูกไปเยี่ยมเพื่อนที่ป่วย.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การให้ลูกเล่นเกมที่ส่งเสริมความร่วมมือกับพี่น้องหรือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การพาลูกไปร่วมงานวันเกิดเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม					
1) การจัดหาของเล่นให้ลูกได้เล่นร่วมกับพี่น้องหรือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การจัดบริเวณให้ลูกนั่งเล่นร่วมกับพี่น้องหรือเพื่อน ๗	.....	.....	.....	.....	.....
3) การจัดชั้นสำหรับเก็บสิ่งของหรือผลงานของลูกเพื่อให้ลูกได้ชื่นชมผลงานของตนเอง.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. บทบาทในการสนับสนุน					
2.1 การให้กำลังใจ					
1) การพูดชมลูกเมื่อลูกช่วยเหลือพี่น้องหรือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การโอบกอดเมื่อลูกเข้าไปปลอบเพื่อนที่กำลังร้องไห้..	.....	.....	.....	.....	.....
3) การปรบมือให้ลูกเมื่อลูกยอมรับฟังความคิดเห็นของพี่น้อง.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.2 การกระตุ้นความสนใจ					
1) การพูดให้ลูกเห็นความสำคัญและรับฟังความคิดของพี่น้อง.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การพูดชักชวนให้ลูกให้ความร่วมมือกับพี่น้องในการทำกิจกรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การพูดให้ลูกเห็นความสำคัญของตนเองและผู้อื่น...	.....	.....	.....	.....	.....

2.2 สภาพการส่งเสริมการคงความสัมพันธ์ที่ดี (ต่อ)

การส่งเสริมมิตรภาพ	ระดับการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	แทบจะไม่เคย
2. บทบาทในการสนับสนุน (ต่อ)					
2.3 การให้ความช่วยเหลือ					
1) การแนะนำให้ลูกรับฟังความคิดเห็นของพี่น้องหรือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การสอนให้ลูกเห็นความสำคัญในการให้ความร่วมมือกับพี่น้องหรือเพื่อนในการทำงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การแนะนำคำพูดในการชมเชยที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่ลูก.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.4 การให้ความเข้าใจ					
1) การสนทนากับลูกเกี่ยวกับกิจกรรมที่ลูกทำให้เพื่อนที่โรงเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การรับฟังเมื่อลูกเล่าเรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การรับฟังเมื่อลูกพูดแสดงความคิดเห็น.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.5 การตอบสนองความต้องการ					
1) การให้คำแนะนำเมื่อลูกมาขอคำปรึกษาเพื่อขอคืนดีกับพี่น้องหรือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การอนุญาตให้เพื่อนข้างบ้านมาเล่นที่บ้าน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การช่วยลูกทำบัตรอวยพรปีใหม่ให้เพื่อนตามที่ลูกร้องขอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.6 การเป็นแบบอย่าง					
1) การยอมรับฟังความคิดเห็นของ พ่อแม่ หรือญาติผู้ใหญ่.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน หรือเพื่อนบ้าน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การยกย่องชมเชยญาติพี่น้อง หรือเพื่อนบ้าน.....	.....	.....	.....	.....	.....

2.3 สภาพการส่งเสริมการลดความขัดแย้ง

การส่งเสริมมิตรภาพ	ระดับการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	แทบจะไม่เคย
1. บทบาทในการให้โอกาส					
1.1 การจัดกิจกรรม					
1) การให้ลูกเล่าวิธีการแก้ปัญหาเมื่อทะเลาะกับ พี่น้องหรือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การเล่านิทานเกี่ยวกับการทะเลาะเบาะแว้ง หรือแย่งของกัน และให้ ลูกได้บอกวิธีในการแก้ไขความขัดแย้ง	.....	.....	.....	.....	.....
3) การให้ลูกเล่นเกมที่ส่งเสริมการฝึกคิดแก้ปัญหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม					
1) การเตรียมของเล่นให้ลูกเล่นร่วมกับพี่น้องเพื่อให้ลูกคิดวิธีลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การจัดหาหนังสือนิทานที่ส่งเสริมความรักความสามัคคีมาให้ลูก	.....	.....	.....	.....	.....
3) การจัดของใช้ให้ลูกใช้ร่วมกันกับพี่น้องเพื่อให้ลูกได้รู้จักวิธีการลดปัญหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. บทบาทในการสนับสนุน					
2.1 การให้กำลังใจ					
1) การปรบมือเมื่อลูกรับฟังความคิดเห็นของพี่น้องหรือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การยิ้มให้ลูกเมื่อรับฟังความต้องการของพี่น้องหรือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การพูดชมลูกเมื่อลูกไม่ใช้วิธีรุนแรงกับพี่หรือน้องเมื่อทะเลาะกัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.2 การกระตุ้นความสนใจ					
1) การบอกวิธีการใช้ความนุ่มนวลในการแก้ปัญหาเมื่อลูกทะเลาะกัน.....	.....	.....	.....	.....	.....

2.3 สภาพการส่งเสริมการลดความขัดแย้ง (ต่อ)

การส่งเสริมมิตรภาพ	ระดับการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	แทบจะไม่เคย
2.2 การกระตุ้นความสนใจ (ต่อ)					
2) การยกตัวอย่างการกระทำของเด็กที่ไม่รังแกพี่น้องหรือเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การพูดชักชวนให้ลูกร่วมกันคิดแก้ปัญหาเมื่อลูกทะเลาะกัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.3 การให้ความช่วยเหลือ					
1) การให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีลดความขัดแย้งเมื่อลูกทะเลาะกัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การฝึกให้ลูกบอกความต้องการของตนเองกับผู้อื่น...	.....	.....	.....	.....	.....
3) การสอนให้ลูกรับฟังความคิดเห็นของพี่น้องหรือเพื่อน..	.....	.....	.....	.....	.....
2.4 การให้ความเข้าใจ					
1) การรับฟังเมื่อลูกบอกความขัดแย้งกับพี่น้องหรือเพื่อน..	.....	.....	.....	.....	.....
2) การรับฟังเมื่อลูกอธิบายถึงความต้องการของตน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) รับฟังเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาที่ลูกนำมาใช้กับพี่น้อง...	.....	.....	.....	.....	.....
2.5 การตอบสนองความต้องการ					
1) การเปิดโอกาสให้ลูกแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาเมื่อลูกทะเลาะกัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การให้ลูกได้โต้แย้งเมื่อลูกไม่เห็นด้วยกับความคิดของพี่น้อง.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การยอมรับวิธีการที่ลูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.6 การเป็นแบบอย่าง					
1) การรับฟังความต้องการของญาติพี่น้องหรือเพื่อนร่วมงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) การแนะนำวิธีแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรงกับญาติพี่น้อง.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) การยอมรับข้อโต้แย้งที่มีเหตุผล.....	.....	.....	.....	.....	.....

คู่มือการใช้แบบสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครอง เรื่องปัญหาในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครูและผู้ปกครอง ซึ่งประกอบด้วย การเริ่มความสัมพันธ์ การคงความสัมพันธ์ที่ดี และการลดความขัดแย้ง เกี่ยวกับ วิธีที่ใช้ในการส่งเสริม ปัญหาที่พบ และวิธีการแก้ปัญหา

ผู้ให้ข้อมูล

ครูประจำชั้นอนุบาล จำนวน 14 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาล จำนวน 20 คน โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ลักษณะของการสัมภาษณ์

เป็นการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลแบบกึ่งมีโครงสร้าง ผู้สัมภาษณ์จะถามประเด็นที่ศึกษาและตัวอย่างคำถาม โดยมีอิสระในการดัดแปลงคำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และผู้ให้สัมภาษณ์ตอบได้อย่างอิสระ

รายละเอียดของการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง ในแต่ละองค์ประกอบ แบ่งเป็น 2 บทบาท ได้แก่ บทบาทในการให้โอกาส และบทบาทในการสนับสนุน ครอบคลุมประเด็นคำถาม ได้แก่

1. วิธีที่ใช้ในการส่งเสริมมิตรภาพ
2. ปัญหาที่พบและการแก้ปัญหา

การปฏิบัติในการสัมภาษณ์

1. การเตรียมตัวก่อนการสัมภาษณ์
  - 1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจประเด็นในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
  - 1.2 นัดเวลาและสถานที่สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์
2. การดำเนินการสัมภาษณ์

- 2.1 ผู้สัมภาษณ์แนะนำตนเองและบอกจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์
- 2.2 สนทนาเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการสัมภาษณ์
- 2.3 ขออนุญาตจุดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์
- 2.4 เริ่มต้นการสัมภาษณ์ตามประเด็นในการสัมภาษณ์

การบันทึกข้อมูล

1. ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลระหว่างสัมภาษณ์
2. ตรวจสอบการบันทึกข้อมูลหลังจากการสัมภาษณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. บทบาทในการให้โอกาส

ประเด็นคำถาม	วิธีที่ใช้	ปัญหาที่พบ	การแก้ไข
1.ด้านการเริ่ม ความสัมพันธ์			
2.ด้านการคง ความสัมพันธ์ที่ดี			
3.ด้านการลด ความขัดแย้ง			

2. บทบาทในการสนับสนุน

ประเด็นคำถาม	ปัญหาที่พบ	การแก้ไข
การให้กำลังใจ		
การกระตุ้นความสนใจ		
การให้ความช่วยเหลือ		
การให้ความเข้าใจ		
การตอบสนองความต้องการ		
การเป็นแบบอย่าง		

คู่มือการใช้แบบบันทึกการสังเกตครูและผู้ปกครอง เรื่องการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบบันทึกการสังเกตฉบับนี้จัดทำขึ้น เพื่อให้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพเด็กวัยอนุบาล ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง ประกอบด้วย 2 บทบาท ได้แก่ บทบาทในการให้โอกาส และบทบาทในการสนับสนุน

ผู้ให้ข้อมูล

ครูประจำชั้นอนุบาล จำนวน 14 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาล จำนวน 20 คน โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

รายละเอียดของแบบสังเกต

แบบสังเกตแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครูและผู้ปกครอง เป็นการสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล ระดับชั้นที่สอน หน่วยงาน และวันเวลาที่สังเกต

ตอนที่ 2 แบบบันทึกพฤติกรรมการส่งเสริมมิตรภาพ โดยมุ่งสังเกตและบันทึก เกี่ยวกับการส่งเสริมมิตรภาพ ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง ในการจัดการเรียนการสอน ในกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมเสริมประสบการณ์ และกิจกรรมกลางแจ้ง ของครูอนุบาล ส่วนผู้ปกครองสังเกตในระหว่างช่วงเวลาที่มาส่งนักเรียน

การปฏิบัติในการสังเกต

1. ศึกษาขอบเขตของเรื่องที่จะสังเกต จากประเด็นในการสังเกตพฤติกรรมในการส่งเสริมมิตรภาพ ประกอบด้วย ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการลดความขัดแย้ง ให้ชัดเจน

2. ทำการสังเกตโดยมีความตั้งใจตลอดเวลาที่สังเกต และไม่เข้าไปร่วมในเหตุการณ์หรือ

กิจกรรม (Non – participant observation) พฤติกรรมที่สังเกตได้แก่ พฤติกรรมของครูและ ผู้ปกครอง ให้เห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมมิตรภาพของเด็ก ด้านการเริ่มความสัมพันธ์ ด้านการคงความสัมพันธ์ที่ดี และ ด้านการลดความขัดแย้ง

3. ผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกข้อมูลลงในแบบสังเกตด้วยตนเอง และถ่ายภาพสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

4. ช่วงเวลาที่สังเกต คือ ช่วงเวลาตั้งแต่เด็กมาโรงเรียน จนกระทั่งเด็กนอนหลับพักผ่อน (เวลาประมาณ 07.30 – 13.00 น.)

การบันทึกข้อมูล

1. บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อครูและผู้ปกครอง ชื่อโรงเรียน วันที่สังเกต และเวลาที่เริ่มสังเกตให้เรียบร้อยก่อนเริ่มทำการสังเกต
2. บันทึกพฤติกรรมของครูและผู้ปกครองตามประเด็นที่สังเกต โดยใช้วิธีการจดบันทึก
3. นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกนำมาวิเคราะห์ลงในตารางการวิเคราะห์แบบตรวจสอบรายการ Checklists) พฤติกรรมของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวิเคราะห์
พฤติกรรมผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

คำชี้แจง แบบวิเคราะห์เป็นแบบตรวจรายการ (Checklists) ทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ปรากฏ
พฤติกรรมในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของผู้ปกครอง

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....สถานที่.....

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....อายุ.....ปี

ประเด็นการวิเคราะห์	การให้โอกาส		การยสนับสนุน					
	การจัดกิจกรรม	การจัดสภาพแวดล้อม	การให้กำลังใจ	การกระตุ้นความสนใจ	การให้ความช่วยเหลือ	การให้ความเข้าใจ	การตอบสนองของความ ต้องการ	การเป็นแบบอย่าง
กิจกรรมที่ผู้ปกครองได้ทำกับลูกในช่วงเวลาที่ มาส่งลูก								
1. การเริ่มความสัมพันธ์.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. การคงความสัมพันธ์ที่ดี.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
3. การลดความขัดแย้ง.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

ตัวอย่างการสังเกตพฤติกรรมครูในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

แบบสังเกต

พฤติกรรมครูในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

วันจันทร์ที่ 8 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 เวลา 08.30 – 13.00 น.

สถานที่ โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย (นามสมมติ) ชื่อผู้สังเกต นางสาวปราณี ไชยภักดี

ชื่อผู้ถูกสังเกต คุณครูเจี๊ยบ อายุ 26 ปี ประจำชั้นอนุบาล 2

คุณครูและเด็กนักเรียนนั่งเป็นวงรีบนพื้นห้อง นักเรียนบอกทำความเคารพ **คุณครูกล่าว** ทักทายและสนทนาซักถามว่าโรงเรียนหยุดเสาร์ – อาทิตย์ ใครไปทำอะไรมาบ้าง นักเรียนแย่งกันตอบ คุณครูให้นักเรียนตอบทีละคน หลังจากนั้นคุณครูให้ทุกคนลุกขึ้นยืนเป็นแถวตอน คุณครูร้องเพลงซุมือ ให้เด็กทำท่าทางประกอบเพลง และท่องคำคล้องจองนอน ให้นักเรียนทำตามคำคล้องจอง หลังจากนั้นคุณครูเปิดเพลงให้นักเรียนเคลื่อนไหวประกอบเพลงโดยให้นักเรียนได้ผลัดกันออกมาเป็นผู้นำ ต่อจากนั้นคุณครูให้นักเรียนไปนั่งที่โต๊ะทำงานโดยจัดโต๊ะให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มวาดรูป ระบายสีกลุ่มปั้นดินน้ำมัน และกลุ่มปะติรูป คุณครูให้นักเรียนไปนั่งตามกลุ่มที่ตนต้องการ และให้ผลัด เปลี่ยนจนครบทั้ง 3 กลุ่มคุณครูเดินดูและพูดคุยกับเด็กในขณะที่เด็กทำกิจกรรม และให้นักเรียนเก็บผลงานของตนเข้าแฟ้ม คุณครูบอกใครทำงานเสร็จแล้วให้เล่นได้ตามมุมในห้องเรียนและในขณะที่ทุกคนกำลังเล่นอยู่ มีนักเรียนมาบอกคุณครูว่าเพื่อนไม่ยอมแบ่งของเล่นให้คุณครูพานักเรียนไม่หาเพื่อนและ พูดให้เพื่อนแบ่งของเล่นให้เพื่อนเล่นด้วยแต่เพื่อนไม่ยอม คุณครูจึงบอกเป็นเพื่อนกันต้องแบ่งปันกัน เพื่อนยอมแบ่งให้**คุณครูชมว่าเก่งมาก** หลังจากนั้นเสียงคุณครูดังมาเก็บของเล่นนักเรียนช่วยกันเก็บ ของเล่นและนั่งเป็นวงรีเหมือนเดิม คุณครูนำถุงมาให้ให้นักเรียนดูและนำไปให้เด็กแต่ละคนคลำหลังจาก นั้นถามว่าในถุงเป็นอะไร ให้นักเรียนตอบทีละคนใครตอบถูกคุณครูชมว่าเก่งค่ะและให้เพื่อน ๆ ปรบมือ ให้เพื่อนด้วย และเฉลยให้เด็กดู เป็นแก้วน้ำ ที่ทับกระดาษ แจกกันที่ทำจากดิน และตะเกียบที่ทำจาก ไม้ หลังจากนั้นคุณครูได้สนทนถึงสิ่งของที่คุณครูนำมาทำมาจากอะไรบ้าง และอธิบายถึงประโยชน์ ของธรรมชาติและหลังจากนั้นคุณครูแจกหนังสือให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดคุณครูอธิบายคำสั่งและให้ นักเรียนทำ คุณครูเดินดูและ จากนั้นให้นักเรียนเข้าแถวไปที่สนามเด็กเล่นคุณครูให้นักเรียนได้เล่น อย่างอิสระ แต่คอยดูแลอยู่ห่าง ๆ หลังจากนั้นให้นักเรียนรับประทานอาหารและนอนหลับพักผ่อน

แบบสังเกต
พฤติกรรมผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

วันอังคาร ที่ 9 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 เวลา 07.00 – 08.00 น. สถานที่ โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย
ชื่อผู้สังเกต นางสาวปราณี ไชยภักดี ชื่อผู้ถูกสังเกต คุณแม่น้องมัน ชั้นอนุบาล 2 อายุ 30 ปี

ในตอนเช้าคุณแม่น้องมันมาส่งน้องมันที่โรงเรียนเจอคุณครูเจี๊ยบ คุณแม่น้องมันทักทาย
สวัสดิคุณครูและพูดคุยกับคุณครู และเดินเข้าไปในห้องเรียนที่น้องมันกำลังนั่งเล่นอยู่กับเพื่อน และ
พูดคุยกับเพื่อนน้องมันและบอกน้องมันให้แบ่งขนมให้เพื่อนทานด้วย และบอกน้องมันตอนเย็นคุณ
แม่จะมารับ และหลังจากนั้นคุณแม่น้องมันกล่าวลาคุณครูและจากไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวิเคราะห์
พฤติกรรมผู้ปกครองในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

คำชี้แจง แบบวิเคราะห์นี้เป็นแบบตรวจรายการ (Checklists) ทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ปรากฏ
พฤติกรรมในการส่งเสริมมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลของผู้ปกครอง

วันอังคาร ที่ 9 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 เวลา 07.00 –08.00 น. สถานที่ โรงเรียนอนุบาลหน้อย
ชื่อผู้สังเกต นางสาวปราณี ไชยภักดี ชื่อผู้ถูกสังเกต คุณแม่น้องมิน ชั้นอนุบาล 2 อายุ 30 ปี

ประเด็นการวิเคราะห์	การให้โอกาส		การยสนับสนุน					
	การจัดกิจกรรม	การจัดสภาพแวดล้อม	การให้กำลังใจ	การกระตุ้นความสนใจ	การให้ความช่วยเหลือ	การให้ความเข้าใจ	การตอบสนองของความ ต้องการ	การเป็นแบบอย่าง
กิจกรรมที่ผู้ปกครองได้ทำกับลูกในช่วงเวลา ที่มาส่งลูก								
1. การเริ่มความสัมพันธ์.....	....		0		0			4
2. การคงความสัมพันธ์ที่ดี.....	.....		0		4			
3. การลดความขัดแย้ง.....	.....		0		0			

ภาคผนวก ค

รายชื่อโรงเรียน

รายชื่อโรงเรียนที่ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

1. โรงเรียนวัดไผ่เงินโชคนาราม
2. โรงเรียนวัดไท
3. โรงเรียนผ่องพลอยอนุสรณ์
4. โรงเรียนศรีเยี่ยมอนุสรณ์
5. โรงเรียนวัดดอกไม้
6. โรงเรียนวัดช่องนนทรี
7. โรงเรียนวัดคลองเตย
8. โรงเรียนวัดเวตวันธรรมมาราม
9. โรงเรียนสวนลุมพินี
10. โรงเรียนวัดสิตาราม
11. โรงเรียนวัดดิสนุการาม
12. โรงเรียนบางจาก
13. โรงเรียนวัดราชบุรุษศรีศรียา
14. วัดประชากระบือธรรม
15. โรงเรียนวัดดิสงสาราม
16. โรงเรียนกิ่งเพชร
17. โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร
18. โรงเรียนประถมนนทรี
19. โรงเรียนสายน้ำทิพย์
20. โรงเรียนวัดโสมนัส
21. โรงเรียนศูนย์ร่วมน้ำใจ
22. โรงเรียนวัดด่าน
23. โรงเรียนพญาไท
24. โรงเรียนวัดโบสถ์
25. โรงเรียนवासูเทวี
26. โรงเรียนเสริมปัญญาอนุบาล
27. โรงเรียนลาซาล
28. โรงเรียนอนุบาลเจริญพงษ์
29. โรงเรียนพระแม่มาลีสาธุประดิษฐ์
30. โรงเรียนสารสาสน์พัฒนา
31. โรงเรียนดรุณาลัยสุขุมวิท
32. โรงเรียนอนุบาลก๊กไก่
33. โรงเรียนอนุบาลจุไรรัตน์
34. โรงเรียนอนุบาลสุณี
35. โรงเรียนประสาทวุฒิ
36. โรงเรียนสมาหารศึกษา
37. โรงเรียนอนุบาลห้วยน้อย
38. โรงเรียนช่างอากาศอำรุง
39. โรงเรียนพรสัมพันธ์
40. โรงเรียนโกวิทอรัญ
41. โรงเรียนสวนมิสกวัน
42. โรงเรียนปานะพันธ์พญาไท
43. โรงเรียนเปรมฤดีศึกษา
44. โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศน์
45. โรงเรียนสตรีจุลนาค
46. โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต
47. โรงเรียนอัมพวันศึกษา
48. โรงเรียนประภามนตรี
49. สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

1. เรื่องขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
2. เรื่องขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย
3. เรื่องขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย
4. เรื่องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
5. เรื่องขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวิชาการ (บัณฑิตศึกษา) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82680

ที่ ศธ.0512.6(2770.0603)/ศษ.38

วันที่ 1 กันยายน 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ

ด้วย นางสาวปราณี ไชยภักดี นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา สาขาวิชาการศึกษารัฐมวัย อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครูและผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยที่ อาจารย์ ดร.ปัทมศิริ อธิธาภิรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณากรอบแนวคิดในการวิจัย และเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตั้งกล่าว เพื่อประโยชน์ทางการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอร จังศิริพรกรณ์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/1686

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

1 ธันวาคม 2547

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโกวิทอังกาส์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวปราณี ไชยภักดี นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาสภาพและ ปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครูและผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี อาจารย์ ดร. บัณฑิต ธีรานุรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต กับครู และผู้ปกครอง ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวปราณี ไชยภักดี ได้ทดลองใช้ เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/1682

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

1 ธันวาคม 2547

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวปราณี ไชยภักดี นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษาลึกสุด การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยม อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาสภาพและ ปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครูและผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี อาจารย์ ดร. ปัทมาศิริ ธีรานุกษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แบบ สัมภาษณ์ และแบบสังเกต กับครู และผู้ปกครอง ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวปราณี ไชยภักดี ได้ทำการเก็บข้อมูล วิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2680

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 04014/ 0159

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1
อาคาร 4 พญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

11 มกราคม 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางสาวปราณี ไชยภักดี นิสิตปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ระหว่างการดำเนินการวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครูและผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี อาจารย์ ดร. ปัทมศิริ ชีรานุรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต กับครู และผู้ปกครอง ในโรงเรียนท่าน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะ ประสานในรายละเอียดอีกต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 พิจารณาแล้วเห็นว่ากรวิจัยดังกล่าว เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาโดยรวม สมควรให้การสนับสนุน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายจตุรงค์ เปรมชัยพร)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1
ปฏิบัติราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

กลุ่มอำนาจการ

โทร. 0 2354 5252 โทรสาร 0 2354 5253

www.edbkk1.com

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/1680

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

1 ธันวาคม 2547

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2. รายชื่อโรงเรียน

ด้วย นางสาวปราณี ไชยภักดี /นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาสภาพและ ปัญหาการส่งเสริมมิตรภาพในเด็กวัยอนุบาลของครูและผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี อาจารย์ ดร. บัณฑิตวี อธิวานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในงานนี้นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แบบ สัมภาษณ์ และแบบสังเกต กับครู และผู้ปกครอง ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวปราณี ไชยภักดี ได้ทำการเก็บข้อมูล วิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลลักษณ์ ศิรินุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2680

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวปราณี ไชยภักดี เกิดเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2513 ที่จังหวัดสงขลา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จากคณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูยะลา เมื่อปีการศึกษา 2537 และเข้าศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2545 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ครู 1 โรงเรียนบางสะพาน อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย